

CYNLLUN LLE Y DRENEWYDD A LLANLLWCHAEARN
EIN TREF, EIN CYNLLUN!

NEWTOWN & LLANLLWCHAIARN PLACE PLAN
OUR TOWN, OUR PLAN!

*Wedi'i greu
gyda'r
gymuned*

EIN TREF, EIN CYNLLUN!
CYNLLUN LLE Y DRENEWYDD A LLANLLWCHAEARN
2021-2036

Fersiwn 5
Wedi ei Fabwysiadu Gan Gyngor Sir Powys Fel Cynllun Datblygu Lleol, Canllaw
Cynllunio Atodol, 13 Gorffennaf 2021.

Wedi ei Fabwysiadu Gan Gyngor Tref y Drenewydd & Llanllwchaearn
26 Gorffennaf 2021.

Tabl cynnwys

Rhagair	3	Y Drenewydd - Lle Gwych I Fyw, Dysgu A Gweithio	32
Diolch	6	1.1 Cymeriad & Threftadaeth	33
Cyflwyniad	7	1.2 Tai A Datblygiad Y Dyfodol	42
Eich Cynllun Lle	13	1.3 Cyfleusterau Cymunedol	47
Cronfa Lleoliad Y Cynllun Lle	14	1.4 Busnes, Dysgu & Chyflogaeth	52
Cysylltiadau Gyda Chynlluniau Eraill	15	1.5 Iechyd & Llesiant	58
Proses: Sut Wnaethom Gyrraedd Yma?	18	1.6 Tref Ddiogel A Thaclus	63
Gweithredu Cymunedol	20	Y Drenewydd Werdd	68
Cyflwyno Llesiant	23	2.1 Mannau Agored	69
Llesiant Yn Y Drenewydd & Llanllwchaearn	24	2.2 Teithio Gweithredol & Chludiant	75
Gweledigaeth	26	2.3 Newid Hinsawdd & Bioamrywiaeth	81
Themâu Cynllun Lle & Amcanion	27	Pentaith Y Drenewydd	87
Sut Mae'r Dolenni'n Cysylltu	28	3.1 Profiad Canol Tref	88
Sut Mae Polisiau'r Cynllun Lle Yn Cysylltu Gyda Pholisiau'r Cdll	29	3.2 Twristiaeth, Diwylliant & Atyniadau	93
Rôl Y Cyngor Tref	30	Y Cynllun Datblygu Lleol Nesaf	100
Egwyddorion Mynediad Cynhwysol	31	Cyfeiriadau	102
		Rhestr o Atodiadau	104

Rhagair

Pleser gennyf gyflwyno Cynllun Lle'r Drenewydd a Llanllwchaearn.

Nid yw'r Drenewydd wedi bod yn brin o gynlluniau ar gyfer ei dyfodol. Yn y 1970au a'r 1980au, lluniodd Bwrdd Datblygu Cymru Wledig y dref fel yr ydym yn byw ynddi nawr. Ers hynny, sefydlwyd olyniaeth o Gynlluniau Datblygu Lleol gynlluniau defnydd tir sy'n parhau i fod yn gyfredol ac sy'n dylanwadu ar ddatblygiadau cyfredol. Roedd y cynlluniau hyn, a luniwyd gan weithwyr proffesiynol yn eu meysydd, yn strategol, o'r brig i lawr ac yn dilyn prosesau cynllunio llym.

Er hynny, y Cynllun Lle hwn yw'r un cyntaf sydd wedi dod oddi wrth bobl y Drenewydd. Daeth ynghyd, nid yn unig fesul ymgynghoriad, ond gan drigolion y dref, busnesau a sefydliadau'n chwarae rhan lawn yn ei gynhyrchiad a'i syniadau.

Mawr obeithiaf y bydd yn allweddol wrth helpu'r dref i dyfu a datblygu mewn dull y dymuna ei thrigolion. Mae'n ddiddorol nodi nad yw preswylwyr yn ceisio cyfyngu ar dwf fel sy'n digwydd mewn rhai ardaloedd, ond yn hytrach maent yn ceisio newidiadau sy'n sympathetig â lle'r Drenewydd fel canolfan gyflogaeth a masnachu wedi'i gwreiddio i'w safle unigryw yng Nghanolbarth Cymru.

Mae'r cynllun eisoes wedi darparu tystiolaeth i ddenu buddsoddiad i'r dref. Gobeithiaf, yn wir disgwyliaf, y bydd hwn yn ganlyniad parhaus i'w groesawu o'i gynhyrchiad.

Diolch i bawb sydd wedi bod yn rhan o'i gynhyrchu, yn enwedig y Cynghorydd Richard Edwards a Sorelle White o Gyngor Tref y Drenewydd a Llanllwchaearn a wnaeth arwain y broses. Heb eu hymroddiad byddai'r cynllun hwn wedi bod yn "syniad da" heb ei gyflawni.

Yn fwy na dim, edrychaf ymlaen at syniadau'r Cynllun Lle, a dyheadau a fydd yn arwain at ddatblygiad ein tref am flynyddoedd lawer.

Cyng. David Selby
Maer y Drenewydd a Llanllwchaearn
(Ion 2021)

Cyng. David Selby
Maer
Mai 2019 - May 2021

Pan glywais am y syniad o Gynlluniau Lle am y tro cyntaf, meddyliais y gallai hyn fod yn offeryn defnyddiol i'n cymuned, i'w ddefnyddio fel ffordd i gynllunio a helpu i lunio dyfodol y Drenewydd. Bu nifer o gynlluniau ar gyfer y Drenewydd dros y blynyddoedd ac rwyf wedi clywed dro ar ôl tro gan breswylwyr sut, er enghraifft mae diogelwch ariannol, teimlo'n ddiogel, llesiant corfforol a meddyliol a'r gallu i fynd o amgylch y lle, yn bwysig iddyn nhw a'r gymuned. Mae'n hawdd syrthio i'r ffordd o feddwl na ddylem gymryd rhan yn yr union beth a fyddai'n caniatáu cymaint o ddylanwad i ni yn y dyfodol oherwydd ein bod yn teimlo nad oes gennym unrhyw ddylanwad mewn meysydd penodol o fywyd yn ein cymunedau. Yn ffodus, nid yw hyn wedi bod yn wir yma; dros 18 mis yr ymgynghoriad - gan wrando ar syniadau a sylwadau'r preswylwyr ynglŷn â'r Drenewydd - cawsom 48 o sefydliadau lleol yn cyfrannu a derbyniwyd dros 7,000 o sylwadau gan unigolion yn y gymuned. Dyma mewn gwirionedd yw "Ein Tref, Ein Cynllun".

Cyng. Richard
Edwards
Cynghorydd
Arweiniol, Cynllun
Lle.

Bydd ein cynllun hefyd yn cyd-fynd â chynlluniau eraill ym Mhowys a Chymru gyfan ac yn dylanwadu arnynt gan ddefnyddio dull cymunedol o'r gwaelod i fyny, gan weithio'n rhanbarthol o fewn Powys ac ar lefel strategol i Gymru gyfan. Rhaid i ni hefyd edrych tuag at Gynllun Datblygu Lleol nesaf Powys a helpu i lunio hynny lawer mwy nag y mae ein cymuned wedi'i wneud eisoes. A fydd yn gwneud gwahaniaeth? Credaf y bydd; wedi siarad â nifer o drigolion ei bod hi'n amlwg ein bod eisieu tref a chymuned sy'n llewyrchus ac yn gydnherth, fod yn lle dymunol i fyw, magu ein teuluoedd a chaniatáu i'r Drenewydd ddatblygu mewn ffordd sy'n gynaliadwy.

Fe wnaethom ddechrau gweithio ar y Cynllun Lle ymhell cyn i ni oll, yn anffodus, ddod yn gyfarwydd â Covid-19. Mae Covid wedi creu problemau newydd i'w datrys, ond mae hefyd wedi cyflymu'r newid a oedd eisoes yn digwydd yn y Drenewydd, yn enwedig ynghanol y dref.

Dengys hanes, ein bod bob amser wedi bod yn dda am ailddyfeisio'r Drenewydd, boed hynny gyda'r Drenewydd gyntaf a sefydlwyd yn y 13eg Ganrif, dyfodiad y diwydiant camlesi a gwlanen a thecstilau, yr adfywiad wnaeth ddechrau yn y 1970au, ac yn fwy diweddar gyda'r ffordd osgoi newydd. Nawr mae angen gwneud hynny eto, gan edrych tuag at dueddiadau'r 21ain ganrif; datblygu ein tref mewn ffordd gynaliadwy a fydd yn hyrwyddo, nid yn rhwystro, datblygiad economaidd, ond yn derbyn yr heriau ac yn eu hwynebu.

A chyda'r Cynllun hwn rydym wedi adeiladu polisïau, prosiectau a sylfaen dystiolaeth y gellir eu defnyddio gan lywodraeth leol, busnesau preifat, sefydliadau ac unigolion i gynllunio prosiectau a cheisio buddsoddiad mewnol ar gyfer y Drenewydd. Wrth gwrs, ni fydd yn datrys pob problem, ond awgryma ffordd ymlaen i'n helpu i greu tref lle mae pobl eisieu byw, gweithio ac ymweld â hi.

Ar ran swyddogion y cyngor, a gaf eich croesawu i'r Cynllun Lle cyntaf ar gyfer cymuned y Drenewydd a Llanllwchaearn - yn wir y Cynllun Lle cyntaf i gael ei fabwysiadu gan Awdurdod Cynllunio Powys.

Gyda chefnogaeth y gymuned, y cyngor tref a'r cyngor sir, deillia'r Cynllun o syniadau a blaenoriaethau'r gymuned ei hun ar gyfer ei ddyfodol ei hun. Mae'n gasgliad o'r ymarfer cyfranogiad cyhoeddus mwyaf yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ac ni all un fetu â chael ei blesio gan frwdfrydedd ac ymdrechion pawb sydd wedi cymryd rhan ac a gofleidiodd y syniad o 'Ein Tref Ein Cynllun'.

Er ei fod yn cychwyn fel rhywbeth sy'n ymwneud yn unig â defnydd tir a'r amgylchedd adeiledig, mae gan y Cynllun gwmpas estynedig, gan gynnwys 'iechyd, cyfoeth a llesiant' ac adlewyrcha dyheadau a bwriadau ehangach y gymuned. Yn ystod y broses, mae'r gymuned wedi datblygu'r ymdeimlad o le ac wedi darparu tystiolaeth o'i dyfnder a'i ehangder ei hun o asedau cymunedol.

Gan edrych i'r dyfodol, darpara'r Cynllun Lle hefyd sylfaen ar gyfer ffurfio Partneriaeth Tref o'r Sector Preifat-Cyhoeddus-Gwirfoddol yn y Drenewydd a Llanllwchaearn – un sy'n gallu dylanwadu llawer mwy na phob un ar wahân.

Hoffwn ddiolch i swyddogion y cyngor tref am eu hymroddiad, eu hymrwymiad a'u gwaith caled pur a oedd weithiau'n mynd ymhell y tu hwnt i'r disgwyliadau beunyddiol. Diolch hefyd i'r cynghorwyr tref am eu cefnogaeth a'u hamynedd yn ystod y paratodau, y cyngor sir am ei gyd-ariannu a'i gyngor proffesiynol, a Chymorth Cynllunio Cymru a Stiwdio Lle, am eu cefnogaeth a'u harweiniad arbenigol. Yn fwyaf arwyddocaol, gan ei fod yn gynllun a arweinir gan y gymuned, cydnabyddaf aelodau'r cyhoedd a'r sefydliadau busnes, gwirfoddol a chyhoeddus sydd wedi cyfrannu at y gwaith. I bob un ohonynt, diolchaf i chi am wneud gwaith y cynghorydd a'r tîm staff yn fwy diddorol, boddhaus, pellgyrhaeddol, a gobeithiaf effeithiol.

Gobeithio y byddwch yn ei darganfod yn ddiddorol, yn rymusol, ac yn ddefnyddiol.

EJ Humphreys
Clerc y Dref

Diolch

“Ein Tref, Ein Cynllun! Cynllun Lle Y Drenewydd A Llanllwchaearn 2021-2036”

Cynhyrchwyd y Cynllun Lle gan:

Cyngor Tref y Drenewydd & Llanllwchaearn

Tŷ Brisco, Y Groes, Broad Street, Y Drenewydd, Powys, SY16 2BB

01686 625544

enquiries@newtown.org.uk

Dyddiad cyhoeddi: 26 Gorffennaf 2021.

Dewch o hyd i gopiau digidol o'r cynllun a thystiolaeth gefnogol yn:

www.newtown.org.uk

Cefnogwyd gan: Gyngor Sir Powys

Ymgynghorwyr: Cymorth Cynllunio Cymru a Place Studio

Diolch i:

- Bobl y Drenewydd a Llanllwchaearn
- Sefydliadau deiliaid diddordeb
- Gwirfoddolwyr wnaeth gyfrannu amser helaeth yn casglu dystiolaeth
- Ymgynghorwyr y Cynllun Lle
- Tîm Polisi Cynllunio, CS Powys
- Tîm Adfywio, Cyngor Sir Powys
- Cynghorwyr a swyddogion y Cyngor Tref
- Tîm Cynllun Gweithredu Cymunedol y Drenewydd
- Cyfathrebiadau Anwen Francis Communications

Delweddau / Credydau:

Ffotograff: Saul Beck (SB), Dan Boyington (DB), Tara Davies (TD), Dragon UAV (DU), Russ Edwards (RE), Cymdeithas Ddinesig y Drenewydd & Ardal (CS), Cyngor Tref y Drenewydd & Llanllwchaearn (TC), Agor y Drenewydd (ON), Sorelle White (SW).

Clawr: Ffotograff - Russ Edwards, Logo Tŵr y Cloc - Georgia Williams

Planning Aid **Wales**
Cymorth Cynllunio **Cymru**

CYFLWYNIAD

HANES Y DRENEWYDD A LLANLLWCHAEARN

Lleolir y Drenewydd a Llanllwchaearn yn sir Powys, o fewn ffin hanesyddol Sir Drefaldwyn, ac ar rannau uchaf bendigedig Afon Hafren. Mae'n cynnwys dau anheddiad: tref farchnad fwy o faint y Drenewydd ac anheddiad llai yn Llanllwchaearn. Y boblogaeth gyfan yw 11,357.¹

Fe'i sefydlwyd gan Edward I ym 1279 fel canolfan weinyddol gyda statws Marchnad Siarter ac a ddynodwyd yn dref newydd ym 1967, efallai mai'r Drenewydd yw tref "newydd" hynaf ym Mhrydain! Elwa'r Drenewydd a Llanllwchaearn o ran lleoliad a maint - ar gyffordd cysylltiadau ffyrdd a rheilffyrdd dwyrain-gorllewin / gogledd-de, a'r dref fwyaf ym Mhowys.

Mae'r gymuned yn un weithgar. Ar ddechrau'r 19eg ganrif, datblygodd y dref yn gryf gydag ehangiad y diwydiant gwlân. Roedd yn ganolbwynt rhyngwladol i'r diwydiant gwlanen. Mae'r hen Gyfnewidfa Gwlanen wedi groesi hyd heddiw

fel lleoliad adloniant. Ganwyd y diwygiwr cymdeithasol a'r arloeswr diwydiannol Robert Owen yn y Drenewydd ym 1771 a gadawodd i geisio ei ffortiwn ddeng mlynedd yn ddiweddarach. Dychwelodd i'r dref ychydig cyn ei farwolaeth ar Dachwedd 17eg 1858. Cafodd syniadau Owen ddylanwad ledled y byd a daethant yn gonglfaen y mudiad cydweithredol rhyngwladol. Ynghanol y dref, saif amgueddfa sydd wedi'i gyflwyno er cof am Owen.

Bu'r teynor triphlyg clodfawr Cymro / Romani, John Roberts, yn byw yn y Drenewydd ynghanol y 19eg Ganrif. Bu'n chwarae i'r Frenhines Fictoria ac fe dderbyniodd y teitl "Telynor Cymru" - Harpist of Wales

Mae'r Drenewydd hefyd yn enwog am eni'r busnes manwerthu archeb bost. Yr entrepreneur lleol Pryce Jones wnaeth ddechrau hyn ynghanol y bedwaredd ganrif ar bymtheg trwy anfon nwyddau i Brydain ac Ewrop o'r Drenewydd. Mae ei Warws Brenhinol Cymreig yn parhau i ddominyddu'r treflun. Ymhlith

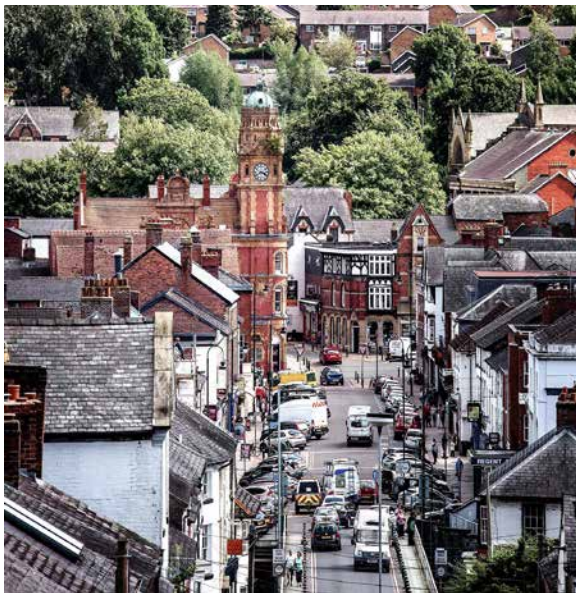
Llun: DU

ei gwsmeriaid roedd y Frenhines Victoria a Florence Nightingale. Cred bod y post parcel wedi dechrau ym Mhrydain o ganlyniad i awgrym a wnaed gan Pryce Jones i'r Postfeistr Cyffredinol. Adfywiwyd cysylltiad y dref â'r diwydiant tecstilau yn yr 20fed ganrif pan sefydlodd y wraig fusnes Laura Ashley ei chwmni dodrefnu a dillad cartref yn yr ardal.

Heddiw, mae gan y Drenewydd tref ddeniadol wedi'i gosod yn erbyn cefndir Dyffryn Hafren hardd sy'n cynnwys adeiladau hanesyddol, yr afon Hafren, henebion hynafol, manau gwyrdd helaeth, lleoliadau theatr ac adloniant, amgueddfeydd, oriel gelf enwog, cyfleusterau chwaraeon lleol, Ffordd Hafren a theithiau cerdded eraill. Mae'r dref wedi ei gefeillio â Les Herbiers yn Ffrainc.²

Llun: RE

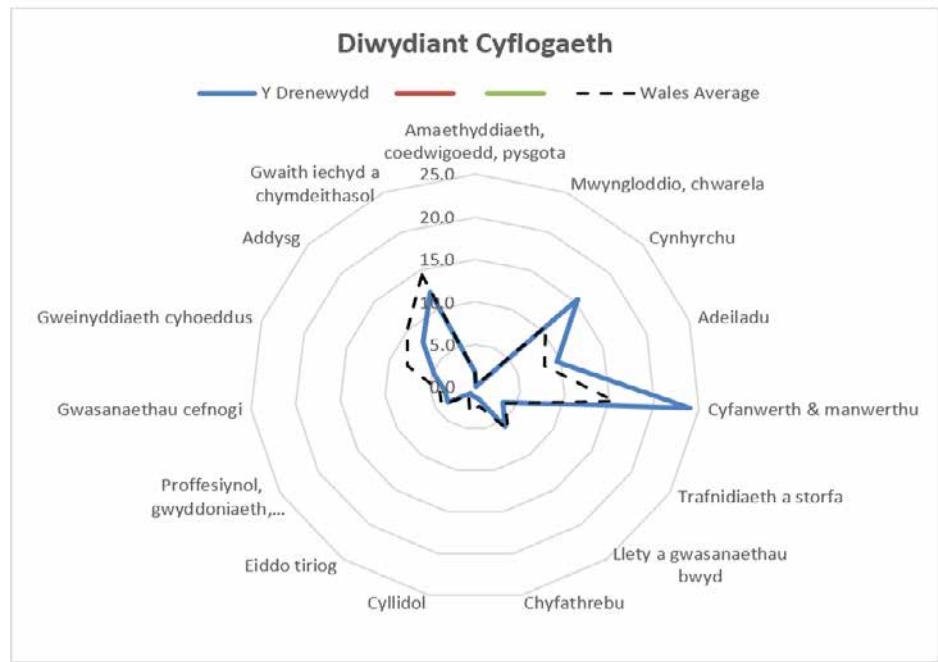
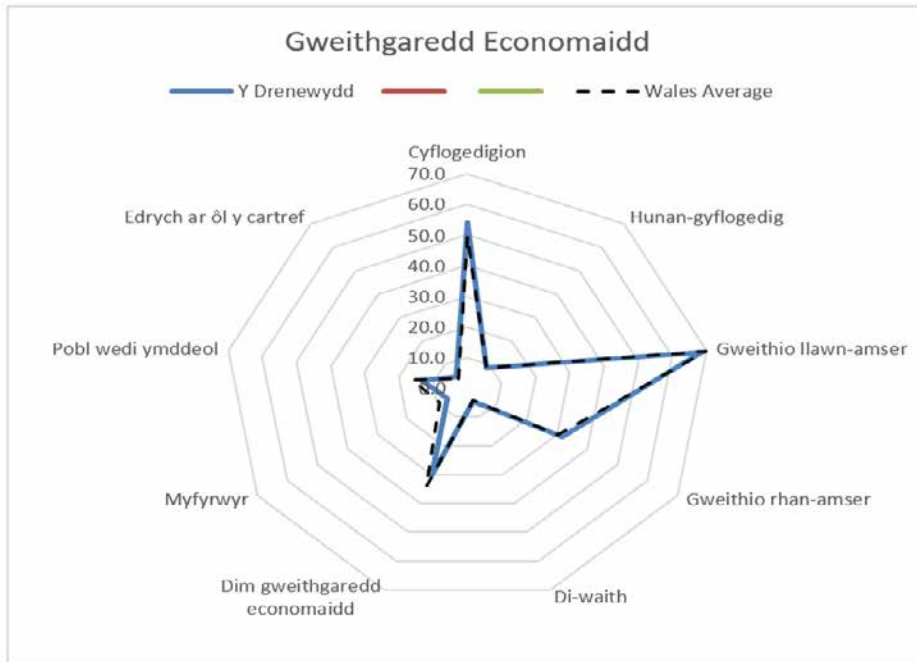
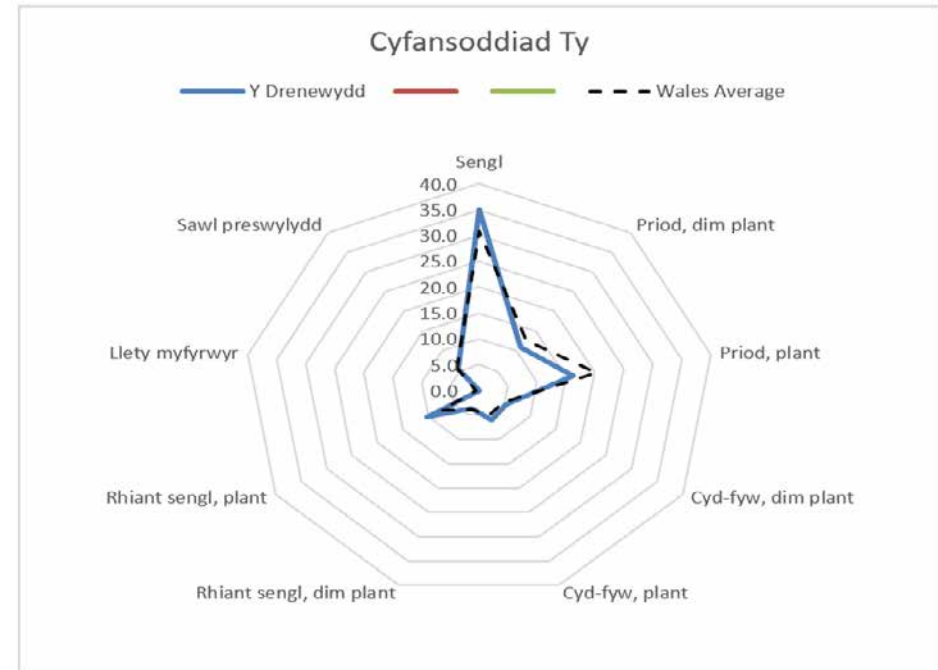
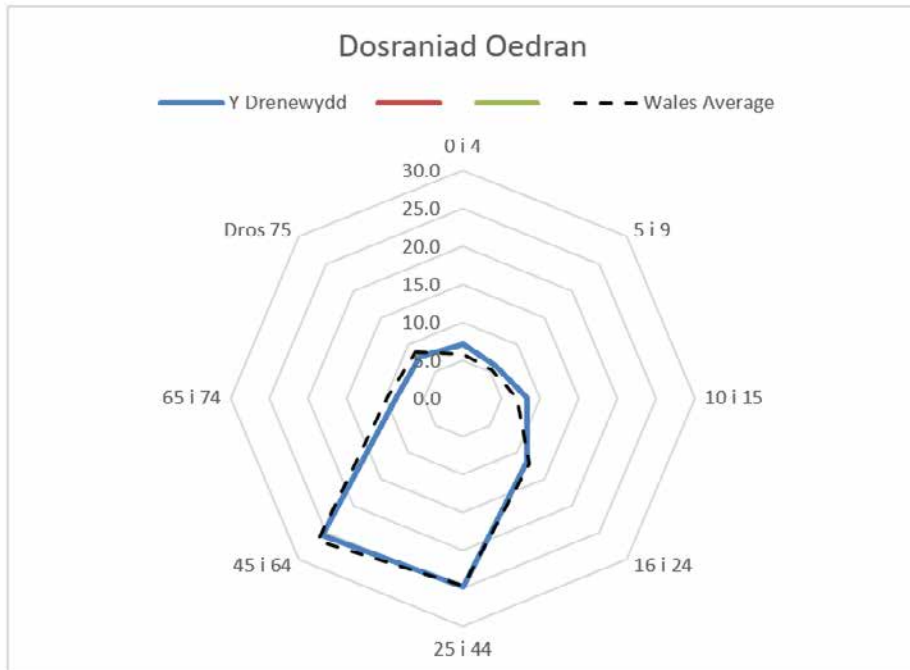

Llun: RE

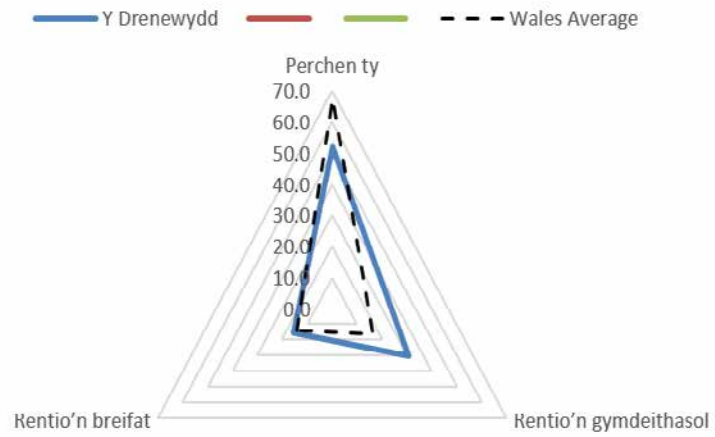
Agweddau o'r Drenewydd & Llanllwchaearn sy'n cael eu dathlu gan y gymuned

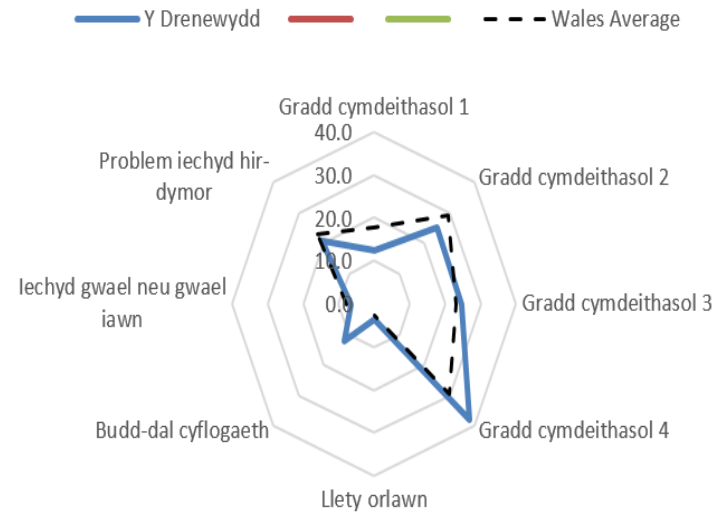
DATA ALLWEDDOL AR GYFER Y DRENEWYDD Gyda Chymhariaeth Cymru³

Daliadaeth

Cyflwr Cymdeithasol

BYD SYDD WEDI EI NEWID GAN COVID-19

“Mae'r argyfwng wedi tynnu sylw craff at bwysigrwydd y cymunedau rydyn ni'n byw ynddynt a'r gwasanaethau a'r isadeiledd hanfodol rydyn ni'n dibynnu arnyn nhw. Mae mynediad i fannau gwyrdd, pwysigrwydd siopau lleol, y ddibyniaeth ar gysylltedd digidol, y gallu i weithio gartref i'r rhai sy'n medru ac i gerdded a beicio i'r gwaith i'r rhai na fedrant, wedi achosi i ni i oll fyfyrto ar y pethau yr ydym yn eu gwerthfawrogi am lle yr ydym yn byw.” Julie James, Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2020

Cynhaliwyd tipyn o'r ymgynghori a'r drafftio ar gyfer y Cynllun Lle cyn i bandemig Covid-19 ddod i rym ym mis Mawrth 2020. Nid yw effaith lawn y firws i'w deall eto, ond mae'r argyfwng wedi'i deimlo yma yn y Drenewydd ac o amgylch y byd, gennym oll: teuluoedd, gweithwyr, darparwyr gofal, busnesau a'r rhai sy'n agored i niwed. Mae nifer o agweddau ar ein bywydau a'n cynlluniau wedi newid yn ddramatig yn ein tirwedd newydd yn dilyn Covid-19. Yn ogystal â'r heriau, bu rhywfaint o newid cadarnhaol hefyd yn y ffordd y mae pobl yn byw ac yn gweithio ac yn elwa o'r amgylchedd. Ceir rhagor o fanylion am effaith Covid-19 ym Mowys ym mhenodau'r testun.

Yn nhermau Cynllunio Tref, canolbwyntia ymdrechion adfer Covid-19 ar hyn o bryd ar amddiffyn ac ehangu ein mannau cyhoeddus, ailfeddwl graddfa a dyluniad palmentydd, mannau agored a chyfleusterau cymunedol fel llyfrgelloedd a mannau cyfarfod.

Mae blaenoriaethau cynllunio Llywodraeth Cymru ar gyfer adferiad wrth symud ymlaen yn cynnwys: Cyngor carbon a thai cymdeithasol newydd a gwell; buddsoddiad yng nghanol trefi lleol; amddiffyn a gwella adnoddau naturiol a buddsoddi mewn teithio llesol.⁴

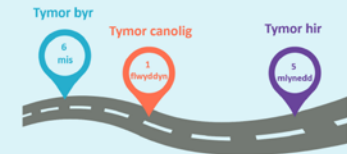
“Dyma gyfle unwaith mewn cenhedlaeth i ni ailosod y cloc a meddwl eto am y mannau rydyn ni am fyw, gweithio a chwarae ynddynt. Mae angen i ni ailadeiladu cymdeithas werdd a glanach gyda datgarboneiddio a chyfiawnder cymdeithasol yn ei chalon sy'n parchu ein hamgylchedd, tra'n rhoi mannau da i bobl fyw ynddynt, sy'n hygyrch ar droed, beic a thrafnidiaeth gyhoeddus.”⁵

Mae'n debygol y bydd angen teilwra ac ail-flaenoriaethu rhai o'r polisiâu a'r prosiectau yn y Cynllun Lle i gyd-fynd â ffordd newydd o fyw nawr ac yn y dyfodol. Er enghraifft, lle mae rhywun yn siarad am ddigwyddiadau, mae angen ystyried ffyrdd amgen o'u cynnal. Eisoes bu newidiadau i strydoedd canol tref y Drenewydd i ganiatáu mwy o le i bobl basio'n ddiogel ac i fusnesau ddefnyddio llefydd y tu allan. Bu cynnydd hefyd yn nifer y bobl sy'n cerdded a beicio, felly mae ansawdd ein llwybrau troed a'n llwybrau beicio yn cymryd pwysigrwydd newydd.

Wrth ddarllen y cynllun, gofynnir i'r darllenydd dybio y bydd polisiâu, prosiectau a gweithredoedd yn cyd-fynd â'r ddeddfwriaeth ddiweddaraf a chanllawiau'r llywodraeth, er mwyn cadw'r dref yn ffyniannus a'r gymuned mor ddiogel â phosibl.

Deall effaith COVID-19 ym Mhowys 'ar un dudalen'

Er mwyn ystyried sut allai Powys edrych yn y dyfodol, mae angen gweld yn eglur beth yw'r sefyllfa bresennol, beth sydd wedi newid neu wedi aros yr un fath, a beth allai hyn ei olygu i'r Sir yn y tymor byr (6 mis), y tymor canolig (1 flwyddyn) a'r tymor hir (5 mlynedd).

Economi

- Cymorth busnes - £46.6 wedi'i dalu i 4,020** o fusnesau, a **phhecyn cymorth** ychwanegol a fydd ar gael i elusennau bychain ym Mhowys
- Tueddiadau cyflogaeth - 23% o weithlu Powys (13,100 o weithwyr)** ar ffyrlo. O fis Mawrth i fis Mai, cynyddodd nifer yr hawflwy 156% (+2,225) ym Mhowys
- Effaith ar sectorau allweddol - Gwasanaethau llety a bwyd** sydd wedi'u taro waethaf ers COVID-19, ac amcangyfrif bod y **Cynnyrch Domestig Gros (GDP) wedi disgyn o 92%**

Tymor byr, canolig a hir
O gymharu Mawrth ac Ebrill 2020 â 2018 ym Mhowys, amcangyfrifir:

- Tymor byr** disgynnodd Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) Powys o 24.5% ac roedd 25.2% yn llai o swyddi
- Tymor canolig** disgynnodd Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) Powys o 11.8% ac roedd 18.1% yn llai o swyddi
- Tymor hir** disgynnodd Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) Powys o 4.4% ac roedd 7.3% yn llai o swyddi

Preswylwyr galluog, hyderus a bodlon

- Tueddiadau disgyblion a myfyrwyr - 16** o hybiau gofal plant, **307** o ddisgyblion yn eu defnyddio. Dosbarthu **1,413** o ddyfeisiadau a donglau MiFi
- Prydau ysgol am ddim** - cynnydd o 14% yn nifer y myfyrwyr cymwys, cynnydd o 20% yn nifer sy'n hawlio ers Medi 2019
- Llesiant disgyblion a myfyrwyr - Gwelwyd cynnydd o 60 o atgyfeiriadau** yn y galw am wasanaeth cwnsela i blant a phobl ifanc ers y cyfyngiadau symud, i 190 o achosion byw

Tymor byr, canolig a hir
Ni wyddys hyd yma beth fydd yr effaith ar blant, pobl ifanc a staff addysg

Cymunedau ffyniannus, cysylltedig a dyfeisgar

- Gwirfoddolwyr - 372** o wirfoddolwyr iechyd a gofal ledled CSP a Bwrdd Iechyd Addysg Powys. **66%** o gynnydd mewn gwirfoddolwyr ar powys.volunteering-wales.net
- Gwasanaethau a ddarperir gan y gymuned** - cydnabyddir bod **5,504** o bobl agored i niwed yng nghymunedau Powys
- Effeithiau amgylcheddol - lleihad mewn llygredd yn yr awyr**, a'r lleihad mwyaf hynod mewn Nitrogen Deuocsid (NO₂) a deunydd gronynnol

Tymor byr, canolig a hir
Tymor byr Cymunedau â niferoedd uchel o bobl agored i niwed sy'n parhau i fod angen cymorth ychwanegol

- Tymor canolig** Cynnydd posibl yn yr angen am fanciau bwyd yn yr ardaloedd 'dan bwysau ariannol' a'r ardaloedd o 'galedi trefol'
- Tymor hir** Risg y gallai Cyrff anllywodraethol (NGO) amgylcheddol llai gael eu colli os na chânt arian ychwanegol

Preswylwyr yn dechrau'n dda, yn byw'n dda ac yn heneiddio'n dda

- Niferoedd sy'n cael eu hatgyfeirio** - Gwelwyd cynnydd o **11%** yn nifer yr atgyfeiriadau i ofal cymdeithasol i oedolion. Gwelwyd **gostyngiad o ryw 6%** yn nifer yr atgyfeiriadau i blant a allai **awgrymu risg diogelu i bobl ifanc.**
- Effeithiau digartrefedd a thai** - **112 yn ddigartref** ar 29 Mai 2020, **sef cynnydd o 119%** o'i gymharu â Mai 2019. **80% o'r rheiny y trefnir llety iddynt yn bobl sengl**

Tymor byr, canolig a hir
Tymor byr Bydd cymorth i oedolion yn parhau, trwy ddulliau rhithwir lle'n bosibl

- Tymor canolig** Bydd nifer yr atgyfeiriadau'n cynyddu. Bydd mwy'n ddigartref unwaith y bydd landlordiaid preifat yn gallu troi tenantiaid allan
- Tymor hir** Bydd anghenion gofal cymdeithasol i oedolion yn cael eu diwallu yn y gymuned. Bydd cynnydd yn lefelau digartrefedd i grwpiau teuluol oherwydd diweithdra

Cyngor sy'n Perfformio'n Dda ac yn cael ei redeg yn dda

- Rhagolygon y cyngor - Diffyg posib o £16m** am y flwyddyn ariannol 2020/21. 201 o staff ar ffyrlo yn cael eu digolledu £206k rhwng Mawrth a Mai
- Effeithiau ar Berfformiad Gwasanaeth** - Newidiadau sylweddol i'r ffordd y mae'r cyngor yn gweithre. **+1,100% o gysylltiadau VPN bob dydd, +634% ym mhrosesau Teams**
- Llesiant staff** - Mae **562** staff wedi ymateb hyd yma. Dywedodd **66%** o staff eu bod yn **fwy cynhyrchiol a 70%** fod ganddynt **gydbwysedd gwell rhwng bywyd/gwaith**

Tymor byr, canolig a hir
Tymor byr Colli incwm sylweddol
Tymor canolig a hir Ailedrych ar ein MTFS, mae mesurau cyni yn golygu y bydd yn debygol y byddwn yn cael setliad ariannol sylweddol is yn y dyfodol

Eich Cynllun Lle

PWRPAS A LLES Y CYNLLUN

Mae Cynlluniau Lle yn fecanwaith a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru i gymunedau ymgysylltu'n greadigol â'r broses gynllunio ac i gynllunwyr gefnogi mentrau gwneud lleoedd gyda phobl leol.⁷

Maent yn rhoi mwyo lais i gymunedau mewn penderfyniadau cynllunio lleol a datblygiad eu hardal leol. I ddyfeisio Cynllun Lle'r Drenwydd a Llanllwchaearn, bu'r cyngor tref yn gweithio â'r gymuned, i gasglu barn a thystiolaeth ar sawl pwnc yn ymwneud â'r dref.

Gyda chymorth arbenigwyr cynllunio, nododd y cyngor ffyrdd y gallai'r cyngor a'r gymuned fynd i'r afael â'r materion hynny gyda'i gilydd, trwy lunio polisiâu a nodi prosiectau a chamau gweithredu ar gyfer y 15 mlynedd nesaf.

Bydd y Cynllun Lle yn:

- Dylanwadu ar benderfyniadau cynllunio yn y dref yn y dyfodol
- Nodi blaenoriaethau ar gyfer buddsoddi
- Creu corff o dystiolaeth y gellir ei ddefnyddio i ddenu buddsoddiad i'r dref
- Cyfarwyddo gwaith sefydliadau yn y dref yn y dyfodol, gan gynnwys y Cyngor Tref.

Dylanwadu ar Benderfyniadau Cynllunio ar gyfer y Dyfodol

Caiff y Cynllun Lle ei gyflwyno i'r Awdurdod Cynllunio (Cyngor Sir Powys) i'w fabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol (SPG). Mae SPG yn darparu "*canllawiau cynllunio manwl ar gyfer polisiâu a chynigion yng Nghynllun Datblygu Lleol Powys a fabwysiadwyd. Ar ôl eu cymeradwyo, bydd y rhain yn dod yn ystyriaethau cynllunio perthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio.*"⁸ Felly, bydd y Cynllun Lle, fel SPG, yn rhoi dealltwriaeth fanylach i'r Cyngor Sir o'r Drenwydd a Llanllwchaearn, ar yr hyn i seilio ei benderfyniadau cynllunio. Gall y Cynllun Lle hefyd helpu i ddylanwadu ar ddatblygiad Cynlluniau Datblygu Lleol yn y dyfodol.

760 o oriau

Amcangyfrif o'r oriau a gyfrannwyd gan y gymuned at baratoi'r cynllun hwn

Mae barnau cymuned y Drenwydd a Llanllwchaearn wrth wraidd y Cynllun Lle.

Mae pob polisi a phrosiect yn y cynllun yn seiliedig ar awgrymiadau gan y gymuned.

"Ein Tref, Ein Cynllun"

Cronfa Lleoliad Y cynllun Lle

Mae'r Cynllun Lle yn cynnwys Cymuned y Drenewydd a Llanllwchaearn, fel y nodir ar y map.

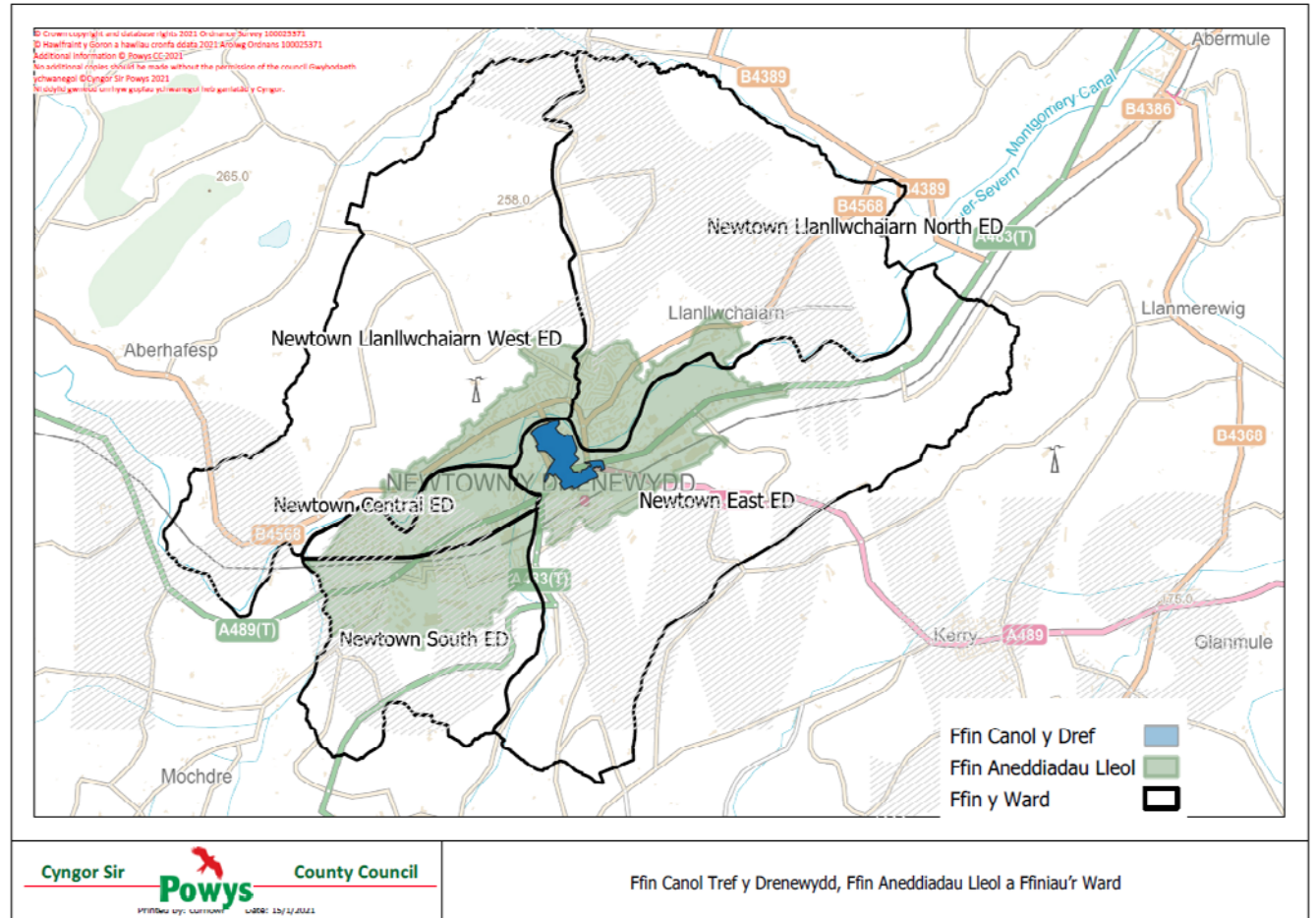
Mae 5 ward etholiadol yn y Drenewydd a Llanllwchaearn:

- Gogledd Y Drenewydd a Llanllwchaearn
- Gorllewin Y Drenewydd a Llanllwchaearn
- Canol y Drenewydd
- Dwyrain Y Drenewydd
- De Y Drenewydd

Mae llawer o ystadegau gan gynnwys data'r cyfrifiad, yn seiliedig ar ffiniau daeryddol o'r enw Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Ganol (MSOAs) ac Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs)

Fel y dangosir ar y map yn yr Atodiad, mae 2 MSOAs yn cynnwys ardal y Cynllun Lle: Gogledd-ddwyrain y Drenewydd De-orllewin y Drenewydd

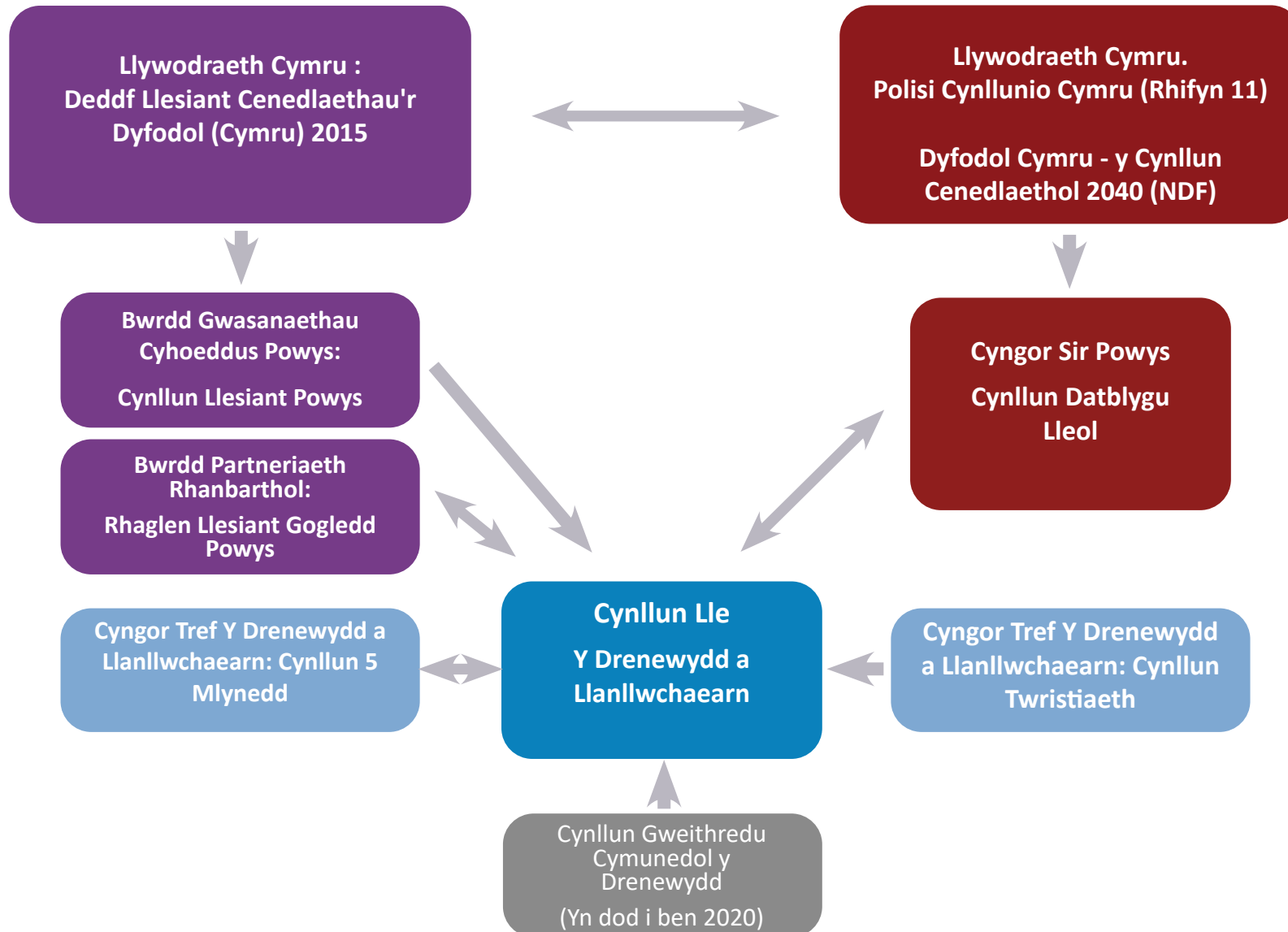
Mae ardaloedd yr LSOA yn cyfateb â'r wardiau etholiadol.

Ffin Gymunedol y Drenewydd a Llanllwchaearn, Ffin Anheddiad Lleol a Ffin Canol y Dref

Cysylltiadau Gyda Chynlluniau Eraill

Cynllun Lle'r Drenewydd a Llanllwchaearn - Cysylltiadau â Chynlluniau Cynllunio a Llesiant Sirol a Chenedlaethol

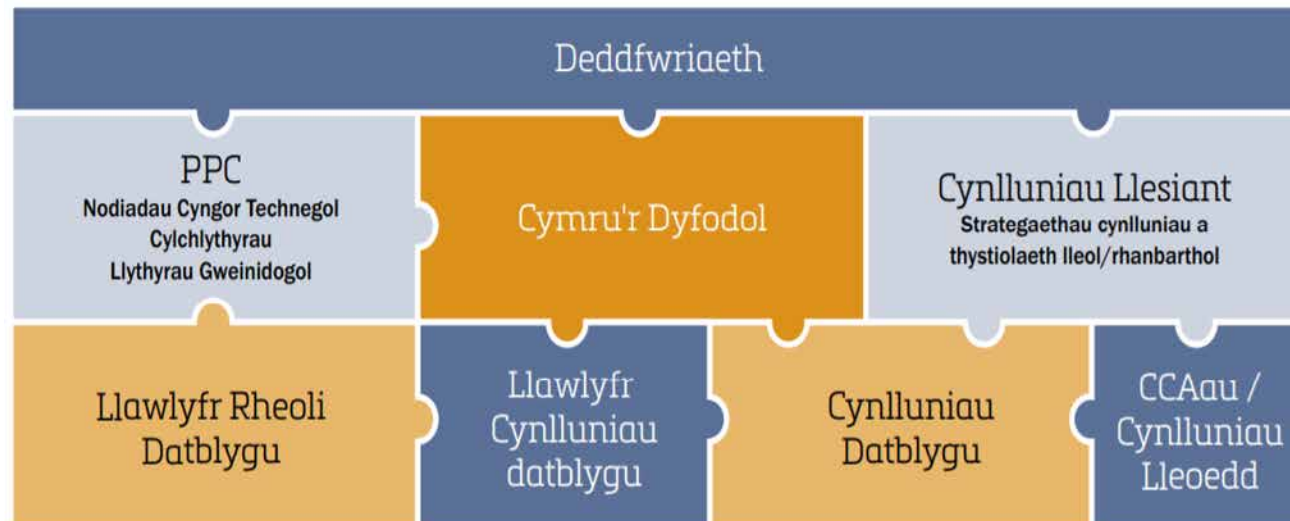

Ar **LEFEL CENEDLAETHOL**, mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi polisi cynllunio cenedlaethol (ar hyn o bryd Polisi Cynllunio Cymru Rhifyn 11 - PPC) a Dyfodol Cymru - y Cynllun Cenedlaethol 2040. (a elwid yn flaenorol yn Fframwaith Datblygiad Cenedlaethol [NDF]). Yn eistedd ochr yn ochr â'r rhain mae deddfwriaeth Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, sy'n nodi'r 7 Nod Llesiant cenedlaethol.

Ochr yn ochr â chynlluniau a deddfwriaeth Llesiant a Chynllunio cenedlaethol mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru). Gyda'i gilydd mae'r 3 hyn yn ffurfio fframwaith ar gyfer "rheoli adnoddau naturiol Cymru' ac i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru."³³

Y Fframwaith Cynllunio⁹

(Llywodraeth Cymru (2021), Polisi Cynllunio Cymru Rhifyn 11)

Cymru'r Dyfodol - Cynllun Cenedlaethol 2040 (NDF yn flaenorol) cyhoeddwyd yn 2021. Yn y ddogfen nodir y Drenewydd fel rhan o "Ardal Dwf Rhanbarthol" Bro Hafren:

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi twf a datblygiad cynaliadwy mewn cyfres o drefi rhyng-gysylltiedig ar draws y rhanbarth. Dylai datblygiad yn yr Ardaloedd Twf Rhanbarthol ddiwallu anghenion tai, cyflogaeth a chymdeithasol rhanbarthol Canolbarth Cymru. Y Meysydd Twf Rhanbarthol (gan gynnwys) Bro Hafren yn cynnwys y Trallwng a'r Drenewydd (o Gymru'r Dyfodol - Y Cynllun Cenedlaethol 2040)¹⁰

AR **LEFEL SIROL**, mae Cynllun Datblygu Lleol Cyngor Sir Powys ynghyd â Chynllun Lles Powys a Rhaglen Lles Gogledd Powys. Fel cyngor mwy o faint, mae'n rhaid i Gyngor Tref y Drenewydd a Llanllwchaearn, yn ôl y gyfraith, gymryd pob cam rhesymol tuag at gyflawni'r amcanion yng Nghynllun Llesiant Powys ac adrodd yn flynyddol ar sut y gwnaeth hynny.

AR LEFEL TREFOL mae:

Cynllun 5 Mlynedd Cyngor Tref

Yn 2018, ar ôl ymgynghori â'r gymuned, cyhoeddodd y Cyngor Tref ei Gynllun 5 Mlynedd cyntaf. Noda'r hyn y mae'r Cyngor Tref yn bwriadu ei wneud yn flynyddol ar nifer o wahanol themâu, ac adrodda'r Cyngor yn flynyddol, ynghylch a oedd yn cyflawni ei amcanion. Pan ddaw'r cynllun 5 mlynedd cyfredol i ben yn 2023, bydd cynllun 5 mlynedd dilynol yn ei le, wedi'i lywio gan y prosiectau a'r camau gweithredu yn y Cynllun Lle. Mae'r Cynllun Lle yn wahanol i gynllun busnes y Cyngorau Tref eu hunain mewn dwy ffordd allweddol:

- mae'n canolbwyntio ar ddefnydd tir a bwriedir iddo gael ei fabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol gan yr Awdurdod Cynllunio
- mae'n tynnu sylw at faterion ac atebion na all y Cyngor Tref fynd i'r afael â nhw yn unig ac a fydd yn gofyn am weithio mewn partneriaeth.

Cynllun Gweithredu Cymunedol y Drenewydd (NCAP)

Ym mis Rhagfyr 2015, cyhoeddwyd Cynllun Gweithredu Cymunedol y Drenewydd (NCAP) gan grŵp o sefydliadau, busnesau ac unigolion o dan nawdd Cyngor Sir Powys. Roedd yn seiliedig ar ymgynghori helaeth â'r cyhoedd ar eu blaenoriaethau ac yn nodi'r hyn y gallai gwahanol bleidiau yn y dref ei wneud rhwng 2016-20. Cyflawnodd y Cyngor Tref nifer o gamau gweithredu NCAP a gellir gweld manylion y gwaith hwn yn Adroddiad Blynyddol 2018/19 y Cyngor Tref.

Mewn sawl ffordd, mae'r Cynllun Lle yn dilyn ymlaen o'r NCAP a gwaith grŵp "Rwy'n Caru'r Drenewydd," wrth ymgynghori'n eang â'r gymuned, gan greu tystiolaeth fwy diweddar o anghenion a dyheadau'r dref a dechrau yn 2021, pan ddaw NCAP i ben.

Llun: DU

Proses: Sut Wnaethom Gyrraedd Yma?

Tach 2018: Prosiect yn Dechrau

Ion 2019: Digwyddiad Deiliaid Diddordeb

Cynrychiolwyr o sefydliadau lleol yn mynychu cyfarfod cyntaf i rannu eu harbenigedd ac yn awgrymu beth ddylid ei cynnwys yn y Cynllun Lle.

Ion – Med 2019: Ymgysylltu â'r Gymuned

Digwyddiadau
Galw Heibio

Gweithdy

Arolwg
Cyhoeddus

Casglu Tystiolaeth

Aelodau o'r cyhoedd a sefydliadau deiliaid diddordeb yn rhannu eu gwybodaeth lleol, syniadau, pryderon a dyheadau mewn digwyddiadau galw heibio, gweithdai ac arolwg. Yn ychwanegol, aeth gwirfoddolwyr allan a chasglu tystiolaeth penodol sy'n ymwneud â'r testunau (mwy o fanylion i ddilyn).

Hyd – Tach 2019: Adolygiad Tystiolaeth Deiliaid Diddordeb

Sefydliadau deiliaid diddordeb yn mynychu 3 sesiwn i adolygu'r dystiolaeth a gasglwyd ac adnabod blaenoriaethau ar gyfer pob testun am ddrafft cyntaf y Cynllun Lle.

Rhag 2019 – Chwe 2020: Drafftio

Cynhyrchwyd drafft cyntaf y cynllun mewn ymgynghoriad agos gyda Chymorth Cynllunio Cymru a Thîm Polisi Cynllunio CS Powys.

Proses: Sut Wnaethom Gyrraedd Yma?

Chwe – Mawrth 2020: Adolygiad Deiliad Diddordeb

Sefydliadau deiliaid diddordeb yn rhoi adborth ar ddrafft cyntaf y Cynllun Lle.

Ebr– Meh 2020: Rhoddwyd Hoe i'r Prosiect Oherwydd Gwaith Ymateb i Covid-19

Gorff – Rhag 2020: Drafftio

Drafft terfynol y cynllun a gynhyrchwyd a chyflwynwyd gan y Cyngor Tref i Gyngor Sir Powys

Ion - Maw 2021: Ymgynghoriad Cyhoeddus

Mae Cyngor Sir Powys yn cyhoeddi'r Cynllun Lle ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus fel Canllaw Cynllunio Atodol. Adolygir sylwadau a gwneir diwygiadau priodol.

Haf 2021: Mabwysiadu & Chyhoeddiad

Cyngor Sir Powys yn mabwysiadu'r Cynllun Lle fel Canllaw Cynllunio Atodol. Y Cyngor Tref yn mabwysiadu ac yn cyhoeddi'r "Cynllun Lle."

Gellir dod o hyd i ragor o weithgareddau yn ystod gwahanol adegau o'r broses, yn adroddiadau'r ymgynghorwyr yn y "Dystiolaeth Gefnogol"

Gweithredu cymunedol

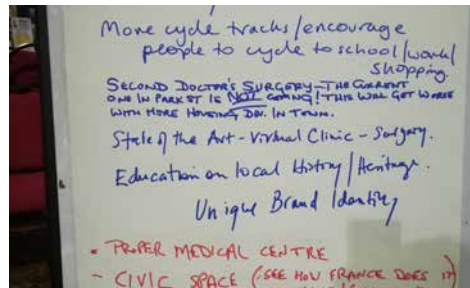

321 ° Fynychiadau
Digwyddiad

106 ymateb i'r
arolwg

48
° sefydliadau lleol
sydd yn cyfrannu

7,000
° sylwadau a dderbyniwyd
(amcangyfrifedig)

11 digwyddiad
10 ° gyfarfodydd
deiliaid diddordeb

Egwyddor allweddol y Cynlluniau Lle yw rhoi'r gymuned ynghanol y broses gynllunio. Roedd cymuned y Drenewydd a Llanllwchaern yn cymryd rhan o ddechrau'r broses 2 flynedd. Creodd Ymgynghorwyr, Stiwdio Lle, raglen effeithiol i ennyn diddordeb pobl leol.

Sut Wnaeth Y Gymuned Gymryd Rhan?

- 4 sesiwn Galw Heibio Cyhoeddus
- Arolwg Cyhoeddus
- 2 Weithdy Ieuentid
- Digwyddiadau a Chyfarfodydd Deiliaid Diddordeb
- Gwirfoddolwyr yn casglu tystiolaeth benodol

Deiliaid Diddordeb: Llundio ac adolygu'r cynllun

- Ar ddechrau'r prosiect, gwahoddwyd dros 80 o sefydliadau lleol i gyfrannu at y Cynllun Lle. Gofynnodd 47 o sefydliadau i ymuno â'r rhestr bostio o "ddeiliaid diddordeb". Yna cyfarfu unigolion sy'n cynrychioli 36 o sefydliadau lleol, yng Nghlwb Pêl-droed y Drenewydd a gosod y sylfeini ar gyfer yr hyn a ddylai fod yn y Cynllun Lle trwy awgrymu materion y dylid mynd i'r afael â hwy. Dechreuwyd mapio gwahanol ardaloedd y dref hefyd.
- Yn fwy diweddar, dros sawl cyfarfod, edrychodd y deiliaid diddordeb ar y dystiolaeth a gasglwyd a defnyddiwyd eu harbenigedd i nodi pwyntiau a chynigion allweddol ar gyfer mynd i'r afael â'r materion a godwyd.
- Anfonwyd drafft cyntaf o'r cynllun at ddeiliaid diddordeb ym mis Chwefror 2019, i ddweud wrthym a oedd y wybodaeth yn gywir neu a oedd unrhyw beth ar goll. Dychwelwyd 154 o sylwadau. Adolygwyd y rhain gan y Cyngor Tref, Cynllunio Cymorth Cymru a Pholisi Cynllunio CS Powys a gwnaethpwyd diwygiadau i'r cynllun drafft. Gellir gweld yr holl sylwadau yn y Dystiolaeth Ategol.

Rhannu barnau a gwybodaeth

- Rhannodd pobl leol eu barn a'u gwybodaeth mewn 4 sesiwn galw heibio a gynhaliwyd rhwng mis Mawrth a Mai 2019 yn All Saint's

Fotograffau: Dyluniadau TC: Disgyblion Ysgol Gynradd Treowen

Church, Ysgol Uwchradd y Drenewydd, Neuadd Treowen a'r Waggon & Horses. Roedd ymarferion rhyngweithiol yn cynnwys tynnu sylw at fapiau mawr "agweddau da, drwg a gwael" y dref. Gwahoddwyd golygfeydd hefyd ar fannau agored, ardaloedd chwarae, cyfleusterau cymunedol, tai, llwybrau troed ac agweddau sy'n brin o'r gymdogaeth.

- Fe wnaeth dros 80 o bobl ifanc gymryd rhan mewn 2 weithdy ar wahân. Fe wnaeth cynrychiolwyr o gynghorau ysgolion 7 ysgol gynradd ac uwchradd leol ein hysbysu o'r materion roedden nhw'n teimlo oedd yn bwysig. Rhannodd dros 50 o fyfyrwyr daearyddiaeth TGAU eu gwybodaeth am lwybrau troed, cyfleusterau cymunedol a manau agored a'u dyheadau ar gyfer y dref.
- Gan dynnu ar yr holl adborth blaenorol, cafodd arolwg cymunedol ei ddrafftio ac roedd ar

agor i'r cyhoedd rhwng Mehefin a Medi 2019. Fe wnaeth yr ymatebion ein helpu i gasglu mwy o dystiolaeth ar gyfer pynciau sydd eisoes yn bodoli ynghyd â phynciau ychwanegol fel bywyd gwyllt, hinsawdd, darpariaeth iechyd, diogelwch. Roedd hefyd yn rhoi cyfle i bobl leol gyflwyno prosiectau cymunedol.

Casglu tystiolaeth "maes" benodol

Rhodddwyd holiaduron i wirfoddolwyr yn ymwneud â phynciau penodol yn y cynllun ac aethant allan i'r dref i gofnodi gwybodaeth fanwl. Ymhlith y mathau o wybodaeth a gasglwyd gan y gwirfoddolwyr oedd:

- Arolygon Cymeriad yr Ardal (lluniau

arsylwadau o nodweddion ardaloedd unigol o'r dref)

- Archwiliadau llwybrau troed a beicio
- Archwiliad rheseli beic
- Archwiliadau o fannau gwyrdd a mannau chwarae
- Arolwg hygyrchedd canol tref
- Arolygon Cyfleusterau Cymunedol (cofnod o siopau cymdogaeth, ysgolion, neuaddau cymunedol, eglwysi ac ati)

Y Rhifau!

- Nifer o ddigwyddiadau Ion - Rhag 2019 **11**
- Cyfarfodydd ychwanegol gyda deiliaid diddordeb **10**
- Nifer a oedd yn mynychu digwyddiadau **321**
- Nifer o ymatebion i'r arolwg cyhoeddus **106**
- Nifer y sefydliadau sy'n cymryd rhan gweithredol **48**
- Nifer y sylwadau a dderbyniwyd (amcangyfrifedig) **dros 7,000**
- Amcangyfrif o'r oriau a gyfrannwyd gan y gymuned: **760**

Hefyd cyfnod Swyddogion a Chynghorwyr y Cyngor Tref / Sir dros 2 flynedd

Rhestr o Sefydliadau sy'n Cymryd Rhan Gweithredol:

Mynychodd y sefydliadau canlynol ddigwyddiad neu gyfarfod, casglwyd tystiolaeth neu gyflwynwyd sylwadau ar ddrafft o'r Cynllun Lle:

Gweithredu Ar Gyfer Plant (Ein Gofod)
 Beicio i'r Dyfodol
 Cerdded y Bryn
 Ardal Gwella Busnes
 Celf Able
 Siambr Fasnach
 Cymdeithas Dinesig
 Ymddiriedolaeth Archeolegol Clwyd Powys
 Cultivate
 Ymddiriedolaeth Tir Cwm Harry
 Y Drenewydd Gyfeillgar i Dementia
 Anabledd Powys
 Cyfeillion y Ddaear Sir Drefaldwyn
 Clwb Beicio Hafren
 Ysgol Gynradd Hafren
 Hwb Treftadaeth 4 Canolbarth Cymru
 Penseiri Hughes
 Ysgol Gynradd Maesyrrhandir
 Menter Iaith Maldwyn
 Rhwydwaith Cyrchfan Canolbarth a Gogledd Cymru
 Tai Canolbarth Cymru
 Partneriaeth Camlas Trefaldwyn
 Morris, Marshall & Poole
 Cyfoeth Naturiol Cymru
 Gweithredu Hinsawdd y Drenewydd
 Ysgol Uwchradd y Drenewydd
 Llyfrgell y Drenewydd
 Clwb Rygbi'r Drenewydd
 Clybiau Chwaraeon Y Drenewydd
 Sefydliad Menywod y Drenewydd

Clwb Ieuenctid y Drenewydd
 Cymdeithas Tai Newydd
 Cymdeithas Preswylwyr Ochr Ogleddol
 Agor Drenewydd
 Oriel Davies Gallery
 Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Powys
 Ysgol Gynradd Penygloddfa
 Cymdeithas Ponthafren
 Cyngor Sir Powys, Teithio Gweithredol
 Cyngor Sir Powys, Plant yn Gyntaf
 Cyngor Sir Powys, Cyng. David Selby
 Cyngor Sir Powys, Cyng. Joy Jones
 Cyngor Sir Powys, Cyng. Daniel Rowlands
 Cyngor Sir Powys, Addysg
 Cyngor Sir Powys, Priffyrdd
 Cyngor Sir Powys, Tai
 Cyngor Sir Powys, Polisi Cynllunio
 Cyngor Sir Powys, Adfywio
 Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
 Ceidwaid yr Afon Hafren
 Russell George AS
 SharEnergy
 Ysgol Sant Mihangel, Ceri
 Theatr Hafren
 Ysgol Gynradd Treowen
 Cydweithredol Cymru
 Cerdded y Drenewydd

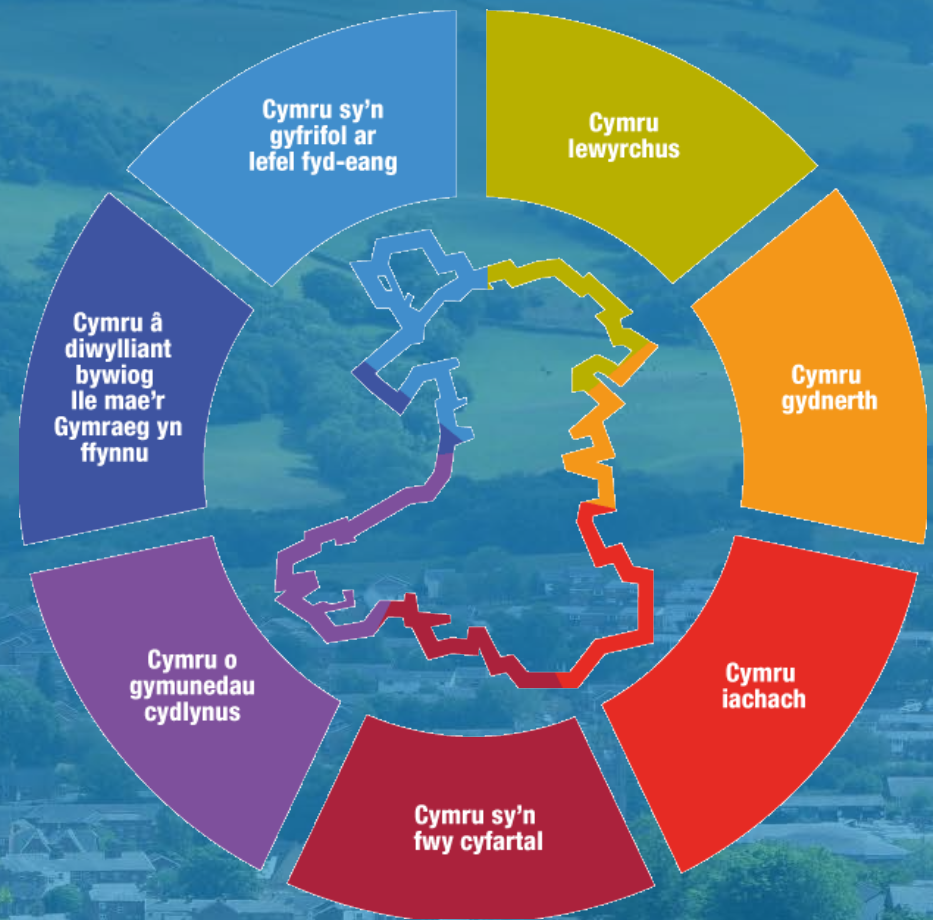
Cyflwyno Llesiant

Rhodd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 y pwrpas cyffredin sy'n rhwymo'n gyfreithiol - y saith nod llesiant - ar gyfer llywodraeth genedlaethol, llywodraeth leol, byrddau iechyd lleol a chyrff cyhoeddus penodedig eraill. Mae'n manylu ar y dulliau y mae'n rhaid i'r cyrff hyn weithio, a gweithio gyda'i gilydd, i wella llesiant Cymru.

Mae Rhifyn 11 Polisi Cynllunio Cymru diweddaraf Llywodraeth Cymru, yn rhoi ffocws cryf ar lesiant. Mae'n ei gwneud yn glir mai pwrpas y system gynllunio, gan gynnwys CCLIs, yw rheoli datblygiad a defnydd o dir er budd y cyhoedd, gan gyfrannu at wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, i gyd-fynd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Yn ei chanllaw cysylltiedig â Covid-19 ar gyfer y system gynllunio, nodâ Llywodraeth Cymru Gynlluniau Datblygu Lleol fel mecanwaith hanfodol ar gyfer cefnogi llesiant yn y dyfodol:

*"Mae ymateb Covid-19 yn golygu bod angen i ni gynllunio'n effeithiol ar gyfer argyfyngau yn y dyfodol a chymryd golwg hirdymor i wella iechyd a lles i bawb. Yn y system gynllunio ein cynlluniau datblygu lleol (CDLlau) sy'n gwneud hyn orau."*⁴

Llesiant yn y Drenewydd & Llanllwchaearn

Mae trigolion Powys yn gweld llesiant fel:

- Bod yn iach yn gorfforol ac yn feddyliol
- Cael diogelwch ariannol
- Teimlo'n ddiogel
- Cysylltu gydag eraill
- Bod yn gallu mynd fan yma a thraw
- Bod yn gallu cymryd rhan mewn gweithgareddau plaserus

Dywedant, mai'r pethau sy'n hyrwyddo eu llesiant yw:

- Mynediad i'w Meddyg Teulu
- Gwasnaethau lleol fel llyfrgelloedd, banciau, fferyllfeydd, cyfleusterau hamdden, ysgolion da, siopau lleol a bwytai
- Swydd dda, tai da, diogelwch ariannol
- Mynediad i natur a grwpiau cymunedol a gweithgareddau
- Cefnogaeth i'r rheiny sy'n agored i niwed ¹¹

Llun: TD

Bydd pob polisi a phrosiect y Cynllun Lle yn cyfrannu at drosglwyddo un neu fwy o'n hamcanion llesiant.

Nodi'r yr amcanion llesiant isod ac sydd wedi eu hamochri gyda'r rheiny yng "Nghynllun Lleisiant Powys".

Trwy gydol y cynllun, bydd yr eiconau isod yn nodi pa amcan(ion) llesiant y bydd y polisïau a phrosiectau yn eu cefngoi.

(Tabl yn dangos sut mae'r Cynllun Lle a Chynllun 5 Mlynedd y Cyngor Tref, yn cyd-fynd ag amcanion lleol Cynllun Llesiant Powys)

'Tuag at 2040, Cynllun Llesiant Powys' - Amcanion Lleol	Cynllun 5 Mlynedd y Cyngor Tref 2018-2023	Cynllun Lle – 2021-2036
 <p>Bydd pobl y Drenewydd & Llanllwchaearn yn profi economi sefydlog a ffynniannus Bydd pobl ym Mhowys yn profi economi sefydlog a llwyrchus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Canol y Dref • Ymwelwyr a Marchnata • Celfyddydau Diwylliannol a Digwyddiadau • Ar ôl Y Ffordd Osgoi 	<ul style="list-style-type: none"> • Cymeriad a Threftadaeth • Tai a Datblygu yn y Dyfodol • Cyfleusterau Cymunedol • Busnes, Dysgu a Chyflogaeth • Profiad Canol y Dref • Twristiaeth, Diwylliant ac Atyniadau
 <p>Bydd pobl y Drenewydd & Llanllwchaearn yn mwynhau amgylchedd cynaliadwy a chynhyrchiol Bydd pobl ym Mhowys yn mwynhau amgylchedd cynaliadwy a chynhyrchiol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mannau Gwyrdd a'r Amgylchedd • Ardaloedd Preswyl • Ymwelwyr a Marchnata • Pobl ifanc • Diwylliant, Celfyddydau a Digwyddiadau • Ar ôl y Ffordd Osgoi • Chwaraeon a Hamdden 	<ul style="list-style-type: none"> • Cymeriad a Threftadaeth • Tai a Datblygu yn y Dyfodol • Iechyd a Llesiant • Tref Ddiogel a Thaclus • Mannau agored • Teithio Gweithredol • Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth • Profiad Canol y Dref • Twristiaeth, Diwylliant ac Atyniadau
 <p>Bydd pobl y Drenewydd & Llanllwchaearn yn iach, yn ysgogol gymdeithasol ac yn gyfrifol Bydd pobl ym Mhowys yn iach, yn llawn cymhelliant gymdeithasol ac yn gyfrifol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Canol y Dref • Pobl ifanc • Treftadaeth • Diwylliant, Celfyddydau a Digwyddiadau • Chwaraeon a Hamdden 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfleusterau Cymunedol • Busnes, Dysgu a Chyflogaeth • Iechyd a Llesiant • Mannau agored • Teithio Gweithredol • Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth • Twristiaeth, Diwylliant ac Atyniadau
 <p>Caiff pobl y Drenewydd & Llanllwchaearn eu cysylltu gan gymunedau cryf a diwylliant egniol Bydd pobl ym Mhowys yn cael eu cysylltu gan gymunedau cryf a diwylliant bywiog</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ardaloedd Preswyl • Ymwelwyr a Marchnata • Pobl ifanc • Treftadaeth • Diwylliant, Celfyddydau a Digwyddiadau • Chwaraeon a Hamdden 	<ul style="list-style-type: none"> • Cymeriad a Threftadaeth • Tai a Datblygu yn y Dyfodol • Cyfleusterau Cymunedol • Busnes, Dysgu a Chyflogaeth • Mannau agored • Profiad Canol y Dref • Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth • Twristiaeth, Diwylliant ac Atyniadau

Gweledigaeth

Erbyn 2036 yn y Drenewydd & Llanllwchaearn...

Mae'r dref wedi denu buddsoddiad ariannol sylweddol pellach ac wedi datblygu fel "Ardal Dwf Rhanbarthol" - fel y nodwyd gan 'Lywodraeth Cymru' - Cymru'r Dyfodol –y Cynllun Cenedlaethol 2040 - gyda rhwydwaith digonol i gynnal gwasanaethau mawr fel rhaglen Llesiant Gogledd Powys.

Mae pobl yn parhau i deimlo'n **ddiogel** yn y dref ac maent yn falch o'r lefel o **lendid**. Mae ardaloedd preswyl yn fannau deniadol i fyw gyda chyfleoedd i chwarae, ymlacio a chymdeithasu. Mae pobl o bob oed yn mwynhau ystod o weithgareddau chwaraeon a hamdden ym mhob tywydd / trwy gydol y flwyddyn.

Mae preswylwyr wedi cynyddu mynediad lleol i ystod ehangach o wasanaethau **iechyd** a mynediad at gyfleoedd a **chyfleusterau** digonol i fyw bywydau egniol, iach a theimlo eu bod yn cymryd rhan yn eu cymunedau lleol, gan gynnwys neuaddau cymunedol, siopau cymdogaeth a mannau i bobl ifanc gwrdd.

Datblygir cymysgedd o **dai** newydd i ateb y galw gan roi ystyriaeth i **ddatblygu** ardaloedd newydd rhwng y ffin ddatblygu bresennol a'r ffordd osgoi.

Caiff **busnesau** eu cefnogi i ddarparu **cyfleoedd** cyflogaeth mwy cynaliadawy. Mae cyflogwyr y sector preifat a'r sector cyhoeddus yn parhau i weithio gyda darparwyr addysg a hyfforddiant i gynhyrchu gweithlu lleol medrus. Mae preswylwyr yn mwynhau'r olygfa ddiwylliannol fywiog ac mae hefyd yn cyfrannu at yr economi trwy ddenu nifer sylweddol o ymwelwyr.

Gweithia sefydliadau sector preifat, cyhoeddus a gwirfoddol mewn partneriaeth er budd y dref. Cydbwysa'r rhwydweithiau cludiant a gwasanaethau anghenion yr economi a'r amgylchedd.

Themâu'r Cynllun Lle & Amcanion

Lle Gwych I Fyw, Dysgu A Gweithio

1.1 Cymeriad & Threftadaeth

1.2 Tai a Datblygiad y Dyfodol

1.3 Cyfleusterau Cymunedol (canolfannau cymunedol, canolfannau ieuencid, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, pyllau nofio cyhoeddus / cyfleusterau hamdden dan do, amgueddfeydd, orielau celf, theatrau, addoldai, colegau, ysgolion, ysbytai, meddygfeydd, gorsafoddd, gwasanaethau brys, llysoedd a siopau cymdogaeth)

1.4 Busnes, Dysgu & Chyflogaeth

1.5 Iechyd a Llesiant

1.6 Tref Ddiogel & Thaclus

Y Drenewydd Werdd

2.1 Mannau Agored (yn cynnwys manau chwarae, cyfleusterau chwaraeon awyr agored a rhandiroedd)

2.2 Teithio Gweithredol (cerdded a seiclo) & Chludiant

2.3 Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth

Y Drenewydd fel Penfaith

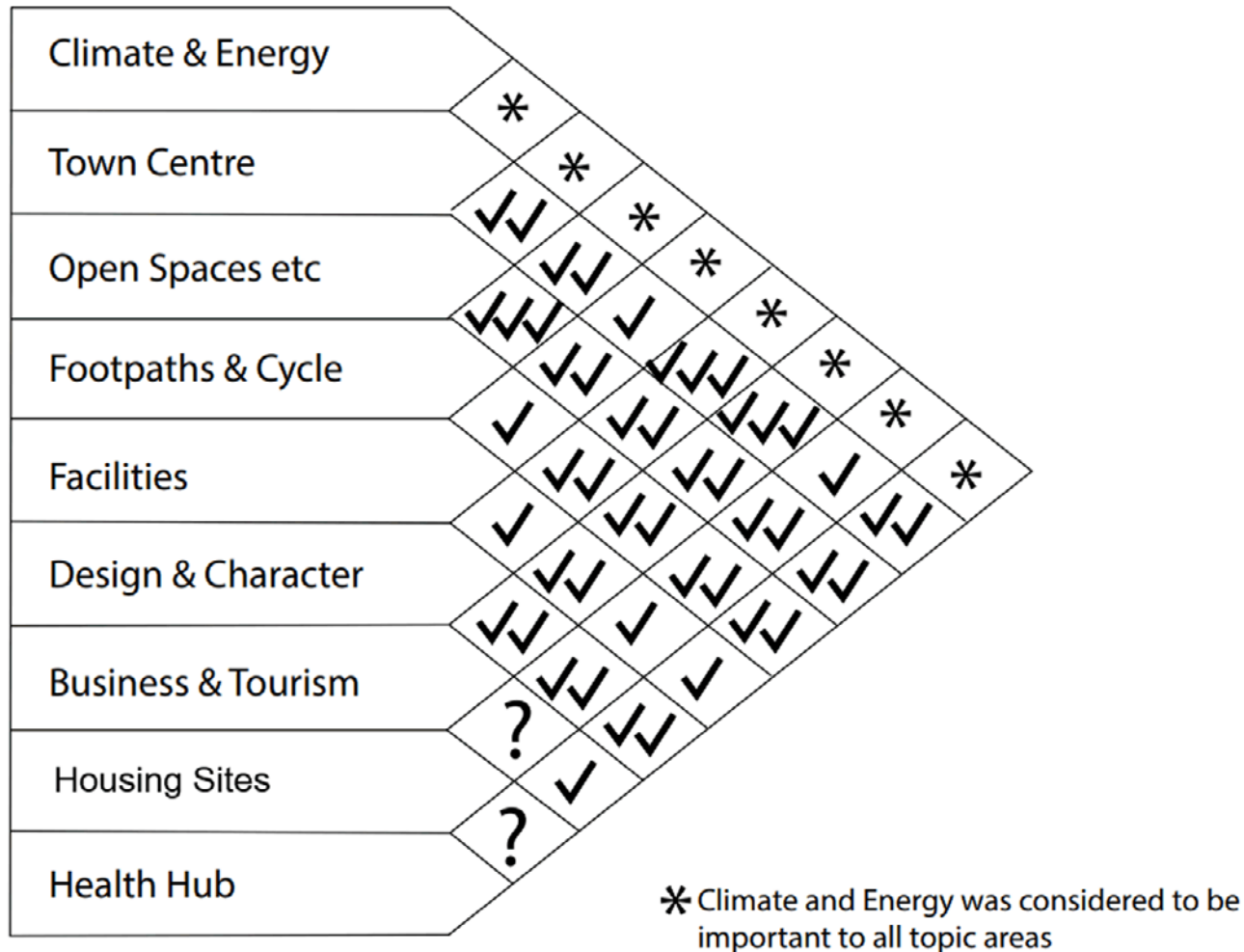

3.1 Profiad Canol Tref (Siopau, gwasanaethau, hygrychedd, arwyddion i gerddwyr)

3.2 Twristiaeth, Diwylliant & Atyniadau

Sut Mae'r Dolenni'n Cysylltu

Yn ôl y disgwyl, mae'r pynciau yn y Cynllun Lle yn gysylltiedig â'i gilydd ac mae eu cynnwys yn croesgyfeirio. Mewn un o'r cyfarfodydd deiliaid diddordeb, fe wnaethom ofyn i'r rhai a oedd wedi ymgynnull, i ddweud wrthym faint yr oedd pob pwnc yn gysylltiedig â'r llall. Nodir eu hymatebion yn y diagram isod:

Sut Mae Polisiâu'r cynllun Lle yn cysylltu Gyda Pholisiau'r CDLI

Un o brif ddibenion y Cynllun Lle yw ychwanegu haen ychwanegol o wybodaeth leol, at Gynllun Datblygu Lleol yr awdurdod cynllunio. Nodwyd gennym ym mhob un o'r penodau pwnc, y polisiâu perthnasol, cyfatebol yng Nghynllun Datblygu Lleol Powys (CDLI). Gellir gweld disgrifiadau llawn o bolisiau CDLI Powys cyfatebol yn y "Dystiolaeth Ategol."

Mae'r tîm Polisi Cynllunio yng Nghyngor Sir Powys wedi chwarae rhan agos yn natblygiad y Cynllun Lle. Maent wedi cyfrannu nifer sylweddol o oriau o waith dros y 2 flynedd, gan roi cyngor arbenigol, mynychu digwyddiadau deiliaid diddordeb, craffu ar gynnwys pob drafft o'r cynllun a rhoi cyngor manwl ar sut y gall polisiâu'r Cynllun Lle alinio orau â'r polisiâu yn CDLI Powys.

Y bwriad yw i Gynllun Lle'r Drenewydd a Llanllwchaearan gael ei fabwysiadu gan Gyngor Sir Powys fel Canllawiau Cynllunio Atodol i CDLI Powys. Mae'n bwysig felly nad yw cynnwys y Cynllun Lle yn gwrth-ddweud nac yn diystyru'r hyn sydd

wedi'i ysgrifennu yn CDLI Powys. Mae rhai syniadau, cynigion a safbwyntiau a godwyd gan gymuned y Drenewydd a Llanllwchaearn, wir y tu allan i gylch gwaith y CDLI Powys cyfredol. Lle mae hyn yn wir, mae'r eitemau hyn wedi'u cynnwys mewn pennod ar wahân o'r enw "Y Cynllun Datblygu Lleol Nesaf". Caiff yr eitemau hyn eu cyflwyno i'w hystyried i Gyngor Sir Powys, pan fyddant yn dechrau'r broses adolygu ar gyfer y CDLI nesaf.

Cynllun Datblygu Lleol Powys

2011 - 2026

1/4/2011 i 31/3/2026

Datganiad Ysgrifenedig

Mabwysiadwyd Ebrill 2018

(Cynigion a Mapiau Mewnrosod wedi'u cyhoeddi ar wahân)

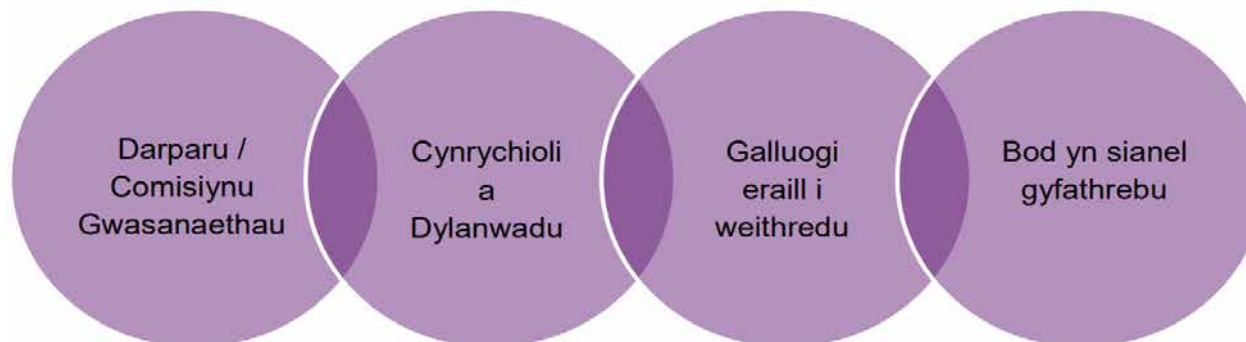
Rôl y Cyngor Tref

Cyngor Tref Y Drenewydd a Llanllwchaearn yw'r prif sefydliad sy'n cynhyrchu'r Cynllun Lle. Er bod gan y Cyngor Tref rôl etholedig a mandad democrataidd i arwain yn y gymuned, mae cynnwys y cynllun yn seiliedig ar farn a dyheadau'r gymuned gyfan. Yn y modd hwn, gobeithia bod y Cynllun Lle yn perthyn i'r gymuned ehangach. "Ein Tref, Ein Cynllun."

Bydd y Cyngor Tref yn rhannu rôl cyflawni'r cynllun, gyda nifer o sefydliadau eraill yn y dref.

Mae Cynghorau Tref a Chymuned yn gyfyngedig o ran y pethau penodol y gallant eu gwneud. Mae ganddynt ddyletswyddau (y pethau sydd yn rhaid iddynt ei wneud) a phwerau (y pethau y gallant eu gwneud) fel y gosodwyd yn ôl y gyfraith. Rhaid i gyngor lleol beidio â gwneud unrhyw beth oni bai bod ganddo bŵer cyfreithiol i wneud hynny. Os yw'n gweithredu y tu allan i'r rhestr o'i ddyletswyddau a'i bwerau (hyd yn oed pe bai'n boblogaidd gyda'r gymuned) gellid herio'r Cyngor Tref am weithredu y tu hwnt i'w bwerau.

Mae gan gynghorau lleol bedair rôl sylfaenol ...

Ffynhonnell: Panel Adolygu Annibynnol 2018

Rôl Cyngor Tref: Polisiau Cynllunio

Mae'r awdurdod cynllunio lleol (Cyngor Sir Powys) yn ymgynghori â'r Cyngor Tref ar bob cais cynllunio yn y Drenewydd a Llanllwchaearn, cyn iddynt wneud eu penderfyniad. Bydd y Cyngor Tref yn defnyddio'r Polisiau Cynllunio yn y ddogfen hon (sy'n cynrychioli dymuniadau'r gymuned), wrth ymateb i bob un o'r ymgynghoriadau hyn.

Rôl y Cyngor Tref: Prosiectau a Chamau Gweithredu

O fewn terfynau ei ddyletswyddau a'i bwerau cyfreithiol, mae'r Cyngor Tref yn ymrwymo i naill ai:

- Cyflawni prosiectau a chamau gweithredu (D) neu
 - Galluogi eraill i gyflawni prosiectau a chamau gweithredu (trwy grant er enghraifft) (E) neu
 - Dylanwadu ar eraill i gyflawni prosiectau a chamau gweithredu (I)
- fel y nodir yn y manylion Prosiectau a Chamau Gweithredu unigol.

Pwerau Cynyddol y Cyngor Tref

Ar adeg ei gyhoeddi, nid oes gan y Cyngor Tref y pwerau sy'n ofynnol i gyflawni rhai o'r Prosiectau / Camau Gweithredu a ddynodir gyda (D). Fodd bynnag, disgwylir y bydd hyn yn cael ei unioni erbyn 2022, pan ddisgwylir i ddeddfwriaeth newydd ganiatáu i'r Cyngor Tref gael pwerau gwell trwy gyflwyno'r "Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol" newydd.

Egwyddorion Mynediad Cynhwysol

Cyfeiria Cynllun Datblygu Lleol Powys at hygyrchedd o ran mynediad at wasanaethau a mannau agored, ac mae'n cefnogi dyluniad hygyrch o ddatblygiadau. Mae polisi CDLI DM13 (7) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatblygiadau arfaethedig fod yn 'gynhwysol i bawb, gan wneud darpariaeth lawn ar gyfer pobl ag anabledau'.

Y bwriad gyda pholisïau a phrosiectau'r Cynllun Lle yw ymdrechu tuag at y diffiniadau ehangaf posibl o fynediad a chynhwysiant, heb fod yn gyfyngedig i fynediad i'r anabl. Er enghraifft, amlygodd tystiolaeth gymunedol Cynllun Lle anghenion yr henoed, pobl sy'n byw â dementia a'r rhai sydd wedi colli eu synhwyrau.

Yn 2010, gweithiodd prosiect "Ymgyrch Modd i Fyw" a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru, Anabled Cymru, i arfogi swyddogion cynllunio, a sefydliadau anabled a mynediad, gyda'r offer ymarferol i weithio gyda'i gilydd i sicrhau amgylchedd adeiledig cwbl gynhwysol yng Nghymru. Mae eu diffiniad o "Mynediad cynhwysol" yn un y mae'r Cynllun Lle yn cyd-fynd ag ef:

"Mae mynediad cynhwysol yn sicrhau y gall pawb gyrraedd, i mewn ac o amgylch datblygiadau, a chymryd rhan mewn gweithgareddau a gwasanaethau a ddarperir. Mae 'pawb' yn cynnwys rhieni â bygis, pobl hŷn, pobl â llai na golwg berffaith, llai na chlyw perffaith, llai na symudedd perffaith neu lai na dealltwriaeth berffaith o'r byd o'u cwmpas." ¹²

Y Drenewydd - Lle Gwych I Fyw, Dysgu A Gweithio

1.1 Cymeriad & Threfadaeth

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae gan y Drenewydd wreiddiau canoloesol, mae'n llawn treftadaeth ddiwydiannol, pensaernïaeth nodedig ac wedi'i bendithio ag amgylchedd naturiol hardd. Gwna'r nodweddion hyn y dref yn unigryw ac yn bleserus i drigolion ac ymwelwyr fel ei gilydd.

Ffeithiau Allweddol

Mae mannau gwyrdd a choed yn nodweddion allweddol mewn sawl ardal o'r dref a nodir golygfeydd allan i ochrau'r dyffryn yn aml.

Mae pensaernïaeth yn amrywiol ac yn adlewyrchu gwahanol gyfnodau a chyfnodau twf y dref, ond nodir cyffredinedd mewn deunyddiau ar draws yr amrywiol arddulliau. Eglwys y Santes Fair ynghanol y dref yw'r un adeilad canoloesol sydd wedi goroesi. Mae yna nifer o adeiladau ffrâm bren ynghanol y dref, fel The Buck a The Bank. Mae creiddiau mewnol hŷn mewn sawl adeilad fel y Black Boy wedi'u cuddio gan eu ffryntiadau Sioraidd neu Fictoraidd. Mae'r Drenewydd hefyd yn gartref i dri strwythur gan y pensaer arloesol, Thomas Penson - Eglwys Dewi Sant, Y Gyfnewidfa Wlanen, a'r Long Bridge. Ymhlith yr adeiladau eraill o bwys mae Warws Brenhinol Cymru, Tŷ Brisco a Chloc eiconig y Dref.

Mae gan y Drenewydd ddwy ardal gadwraeth ddynodedig: Canol y Dref a Phenygloddfa a 206 o Adeiladau Rhestredig. (gweler yr Atodiad am fap a Thystiolaeth Ategol am restr o'r adeiladau). Ymhlith yr henebion a drefnwyd yn y dref mae Bryn Bank Hillfort cynhanesyddol a dau mwyntiau canoloesol: un ym maes parcio'r dref a'r llall yn y Graean i'r dwyrain o'r dref.

Mae'r ardal wedi bod yn gartref i sawl arloeswr cymdeithasol a diwydiannol:

- Laura Ashley (1925 – 1985) - arloeswr tecstilau, dodrefnu cartref a ffasiwn a chyflogwr gwledig sylweddol.
- Robert Owen (1771-1858) entrepreneur cymdeithasol dyngarol, diwygiwr addysg a chreadigol o arwyddocâd rhyngwladol.
- David Davies (1818-1890) - arloeswr glo a rheilffordd, a'i deulu dyngarol – yr Arglwydd Davies; Gwendoline & Margaret Davies.
- Pryce Pryce-Jones (1834-1920)- arloeswr archeb bost rhyngwladol a siopa gartref, yn ôl pob golwg, cychwynnwr Post Parsel y Post Brenhinol a dyfeisiwr y bag cysgu modern.

Llun: TC

Llun: TC

Beth Sydd Wedi Bod yn Digwydd yn Ddiweddar?

Casglwyd gwybodaeth newydd ar gyfer y Cynllun Lle. Nododd y gymuned 16 ardal benodol o'r dref (Gweler yr Atodiad am Fapiau):

1. Tref /Canol y Dref
2. Ardal y Gamlas
3. Llanllwchaearn
4. Glan yr Afon
5. Ystâd Ddiwydiannol Vastre & Dyffryn
6. Barnfields & Lôn Bryn
7. Penygloddfa
8. Milford Road
9. Vaynor
10. Ystad Ddiwydiannol y Coleg & Mochdre
11. Maesyrhandir / Maesyddail
12. Ardal Ffordd Llanidloes
13. Garth Owen
14. Yr Orsaf & Ffordd Newydd
15. Trehafren
16. Treowen

Arolygon Cymeriad

Casglwyd ffurflenni arolwg manwl a lluniau ar gyfer 10 o'r 16 ardal (Ardaloedd 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 12 & 14. Gweler Tystiolaeth Ategol).

Addasodd Cymdeithas Ddinesig y Drenewydd a'r Cylch eu gwaith blaenorol yn hael i ddarparu arolygon cymeriad ardal ar gyfer 5 ardal: Canol y Dref, Ardal y Gamlas, Penygloddfa, Milford Rd a'r Orsaf & New Rd.

Adeiladau Gwag

Ymchwiliodd y Cyngor Tref i'r adeiladau gwag allweddol canlynol yn y dref ac ysgrifennodd at eu perchnogion ym mis Awst 2019, gan holi am fwriadau ar gyfer yr adeiladau a gwahodd deialog. Derbyniwyd un ateb ynglŷn â'r Hen Orsaf Dân:

- Eglwys Dewi Sant
- Capel Bethel
- All Saints Church
- Hen Orsaf Dân
- The Grapes
- Rhif 2 Stryd Fasnach
- Cyn Ffatri Wlanen, Stryd y Bryn

(gweler yr Atodiad: Adeiladau Gwag ac Adeiladau Mewn Perygl)

Cadarnhaodd yr archwiliad:

- manylion y perchennog(nogion) (wedi'i dynnu er mwyn diogelu data),
- os yw'r adeilad wedi'i restru neu mewn ardal gadwraeth,
- os yw'r adeilad ar y "gofrestr adeiladau rhestredig mewn perygl 2014"

Treftadaeth Pensaernïol: ffotograffau: Uwch chwith i'r gwaelod (TC, TD, CS), Dde (TC)

Ar hyn o bryd, mae prosiect seilwaith gwyrdd ar y gweill yn y dref, wedi'i gyflawni mewn partneriaeth gan CS Powys a'r Cyngor Tref a'i gefnogi gan arian Llywodraeth Cymru. Mae'r ffocws ar adnewyddu pedair ardal: cyffordd Back Lane a'r Stryd Fawr, Severn Square, a Maes Parcio Stryd Nwy. Mae gwelliannau mawr eu hangen i'w gwneud fel gwaith ail-wynebu, gwella man gwyrdd, a gwella draeniad.

Mae diogelu a chynyddu gorchudd coed mewn trefi a dinasoedd yn flaenoriaeth yng "Nghynllun Gweithredu Coetiroedd i Gymru" Llywodraeth Cymru a Maniffesto Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Yn yr olaf mae argymhelliad ar gyfer ymrwymiad i sicrhau gorchudd canopi coed 20% ym mhob tref a dinas yng Nghymru erbyn 2030.

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi Strategol SP7 CDLI - Diogelu Adnoddau ac Asedau Strategol
- Polisi DM13 CDLI - Dylunio ac Adnoddau
- Atodiad 6 CDLI - Gwybodaeth am yr Amgylchedd Hanesyddol
- Ardaloedd Cadwraeth Drafft SPG CDLI
- Canllaw Dylunio Preswyl Cyngor Sir Powys (Gwerthusiad Y Drenewydd) TAN 24
- Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016,
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11) – Pennod 6
- Canllawiau arfer gorau Llywodraeth Cymru / CADW,

Dogfennau Perthnasol Eraill

- Cymdeithas Ddinesig y Drenewydd a'r Cylch (2018), Archwilio'r Drenewydd – Canol y Dref Hanesyddol - Adeiladau a Chymeriad
- Cymdeithas Ddinesig y Drenewydd a'r Cylch (2013), Gwerthusiad Cymeriad Ardal y Gamlas
- Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon / Partneriaeth Camlas Trefaldwyn (2016), Camlas Trefaldwyn: Adfywio trwy Adfer Cynaliadwy
- Canolfan Treftadaeth 4 Canolbarth Cymru (2019) Astudiaeth Ddichonoldeb Treftadaeth Ddigidol Arloesol Powys
- Llywodraeth Cymru (2007), Cyfarwyddiadur Strydoedd
- Data coed trefol – <http://lle.gov.wales>
- C. Ryan-Ridout – Y Drenewydd Hardd yn erbyn Adeiladau mewn Perygl
- C. Ryan-Ridout – Y Drenewydd – Argraffiadau Cyntaf, Sylwadau Hwyrach
- Historic England (2016), Stopping the Rot

Tystiolaeth Newydd y Cynllun Lle

- Map: Ardal Gadwraeth ac Adeiladau Rhestredig - Penygloddfa
- Map: Ardal Gadwraeth ac Adeiladau Rhestredig – Canol Tref
- Rhestr o Adeiladau Rhestredig yn y Drenewydd & Llanllwchaearn
- Rhestr o Adeiladau o Arwyddocâd i'r Gymuned
- Arolygon Ardal Cymeriad (Canol Tref, Ardal y Gamlas, Llanllwchaearn, Vastre & Dyffryn, Barnfields / Lôn Bryn, Penygloddfa, Milford Rd, Ystad ddiwydiannol Coleg & Mochdre, Llanidloes Rd, Heol yr Orsaf & New Rd.)
- Map: Ardaloedd Cymeriad
- Map: Ardaloedd Cymeriad – Mathau o Ddatblygiad
- Trosolwg Arolygon Cymeriad
- Adeiladau Gwag ac Adeiladau Mewn Perygl
- Sylwadau Cymunedol: Cymeriad a Threftadaeth

Cymeriad a Threftadaeth: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Gwnewch fwy o'r adeiladau hanesyddol yn y Drenewydd - mae gennym lawer o dreftadaeth i ddathlu ac i annog twristiaeth."

"Mae angen mwy o wyrddlesni a phlannu coed... yn ac o amgylch yr orsaf fysiau a'r maes parcio, er mwyn gallu dychwelyd rhywbeth o gymeriad y parc gwledig"

"Mae cynaliadwyedd amgylcheddol a dyluniad deniadol yn bwysig ar gyfer tai newydd yn ein tref"

Themâu Poblogaidd

- Cadwraeth a datblygu ardaloedd ac adeiladau allweddol
- Amddiffyn y golygfeydd gwerthfawr o gefn gwlad agored
- Hyrwyddo ac addysgu pobl am ein hanes, archeoleg a threftadaeth
- Gwella a gwneud mwy gyda'r adeiladau pwysig sydd wedi eu hesgeuluso

Adborth Allweddol

- Cytunodd 66% bod gan y Drenewydd dreftadaeth unigryw
- Roedd 29.2% yn fodlon bod agweddau, nodweddion ac adeiladau hanesyddol yn cael eu gwarchod a'u diogelu.
- Mae Ardaloedd Cadwraeth Penygloddfa a Chanol y Dref yn asedau pwysig i'r dref - er y nodwyd bod ardal gadwraeth Pengloddfa yn dirywio.
- Mae'r golygfeydd drwy i'r brynau o Broad Street yn unigryw i'r Drenewydd
- Cyfeirir yn rheolaidd at adeiladau hanesyddol ledled y dref
- Nodwyd y defnydd nodedig o ddeunyddiau fel brics a llechi fel ased i'r dref
- Nodwyd yr angen am dai ecogyfeillgar nifer o weithiau a nododd un person "The Wintles" yng Nghastell yr Esgobion fel enghraifft dda.
- Mae Ardal Ffordd y Gamlas yn un arall o'n hasedau - fel hen adeilad y Bwrdd Gwlân - brics coch, gwyrddlesni wrth ochr yr afon, glaswellt ar y sgwâr
- Mae gan yr ardal o amgylch yr orsaf reilffordd rai adeiladau hardd ond mae nifer o gyfleoedd i wella
- Consensws cryf ar ddod o hyd i atebion i adeiladau tirnod gwag a dirywiedig fel Eglwys Dewi Sant a Chapel Bethel ar New Road.

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Dathlu treftadaeth ddiwydiannol trefi (teithiau cerdded tywysedig, llwybrau.)
- Gwell arwyddion i feysydd o ddiddordeb
- Hyrwyddo amgueddfeydd Robert Owen, WHSmith a Thecstilau yn well
- Gŵyl i ddathlu arloeswyr fel Robert Owen a Laura Ashley
- Ail-ddefnyddio hen eglwysi sy'n dirywio
- Gwell defnydd o adeilad Pryce Jones
- Cadwraeth ardaloedd cadwraeth
- Tai ecogyfeillgar a dyluniad cynaliadwy ar gyfer datblygiadau newydd
- Gwella ansawdd, fforddiadwyedd ac effeithlonrwydd ynni stoc tai preifat
- Pedestreiddio o Broad Street
- Dathlu treftadaeth gerddorol gref - mwy o gyfleoedd ar gyfer perfformiadau

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Cymeriad a Threftadaeth: Polisiâu cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiâu hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMRIR? (lle bo hynny'n berthnasol):
CH-a	Dylai'r holl ddatblygiad ac ailddatblygiad newydd yn y Drenewydd a Llanllwchaearn gyfrannu'n gadarnhaol at gymeriad ac amlygrwydd lleol cymeriad yr ardal, fel y'i mapiwyd a'i ddisgrifio yn y dystiolaeth (Map: Ardaloedd Cymeriad – <i>Mathau o Ddatblygiad yn Atodiad X ac Arolygon Cymeriad Ardal</i> mewn Tystiolaeth Ategol)	<p>Ardaloedd o'r dref fel y'u nodwyd gan ddeiliaid diddordeb ac a ddangosir ar Atodiad i'r Map: <i>Ardaloedd Cymeriad</i></p> <p>(1) Canol Tref, (2) Ardal y Gamlas, (3) Llanllwchaearn, (4) Glan yr Afon (5) Ystâd Ddiwydiannol Vastre a Dyffryn, (6) Barnfields & Lôn Bryn, (7) Penygloddfa, (8) Milford Road, (9) Vaynor, (10) Ystad Ddiwydiannol Coleg a Mochdre, (11) Maesyrrhandir / Maesyddail (12) Ffordd Llanidloes, (13) Garth Owen, (14) Yr Orsaf a'r Ffordd Newydd, (15) Trehafren, (16) Treowen</p>
CH-b	Rhaid i gynigion datblygu o fewn Ardaloedd Cadwraeth Canol Tref y Drenewydd a Llanllwchaearn a Phenygloddfa a datblygiadau sy'n effeithio ar adeiladau rhestredig y trefi a'u lleoliadau, ddangos sut y maent yn gwella ac yn cadw'r nodweddion a'r rhinweddau arbennig sy'n rhan o'u cymeriad pensaernïol a hanesyddol.	<ul style="list-style-type: none"> • Canol Tref ac Ardaloedd Cadwraeth Penygloddfa • Adeiladau rhestredig Gradd II a Gradd II * y dref (gweler Tystiolaeth Ategol)
CH-c	Dylai ardaloedd eraill o bwysigrwydd treftadaeth leol ynghyd ag adeiladau neu strwythurau sy'n asedau treftadaeth lleol heb eu rhestru fel y'u diffinnir yn y dystiolaeth ddangos pa ystyriaeth a roddwyd i gadw: <ul style="list-style-type: none"> • yr ased ei hun; • elfennau cadarnhaol o'i leoliad a'i amgylchoedd uniongyrchol; ac, • y cyfraniad y mae'r ased a'i osodiad yn ei wneud i gymeriad yr ardal leol (p'un ai yn yr Ardal Gadwraeth ai peidio). 	Gweler yr Atodiad: <i>Adeiladau o Arwyddocâd i'r Gymuned</i>

CH-d	<p>Cefnogir datblygiadau sy'n hwyluso ailddefnyddio adeiladau gwag / tanddefnydd priodol sy'n gysylltiedig â threftadaeth y Drenewydd lle: Cânt eu dylunio i ategu a / neu wella cymeriad yr adeilad, ond hefyd gan ystyried unrhyw ofynion adeilad rhestredig neu ardal gadwraeth a allai fod yn gysylltiedig â hwy.</p>	<p>Yn cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Eglwys Dewi Sant, New Rd ● Capel Bethel, New Rd ● All Saints Church, Stryd yr Eglwys ● Hen Orsaf Dân, New Rd ● The Grapes, Stryd Fasnach ● Rhif.2 Stryd Fasnach ● Cyn Ffatri Wlanen, Stryd y Bryn
CH-e	<p>Cefnogir datblygiadau sy'n amddiffyn neu'n gwella'r amgylchedd hanesyddol yn y Drenewydd a Llanllwchaearn i gefnogi twf busnes a thwristiaeth.</p>	
CH-f	<p>Cefnogir cynigion ar gyfer atgyweirio ac adfer sensitif Camlas Maldwyn sy'n ceisio lleihau colli'r ffabrig presennol ynghyd â defnyddiau cydnaws ac amgen ar gyfer adeiladau hanesyddol cysylltiedig. (Mae polisiâu a phrosiectau camlesi hefyd yn ymddangos mewn pynciau: Twristiaeth, lechyd a Llesiant a Hinsawdd a Bioamrywiaeth).</p>	

Cymeriad a Threfstadaeth: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
CH1	<p>Ystyried "Y Drenewydd – Argraffiadau Cyntaf, Sylwadau Hwyrach" a thystiolaeth ategol arall y Cynllun Lle a nodi partneriaid a chyfluoedd cyllido ar gyfer prosiectau a fydd yn gwarchod, gwella, cynnal a hyrwyddo cymeriad a hanes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ardal Penygloddfa (gan gynnwys y Cilgant hanesyddol a'r gylchfan gyfagos) • Yr ardal o amgylch Pryce Jones i gynnwys yr orsaf ac Eglwys Dewi Sant • Gwyrddio a phlannu coed yn ac o amgylch yr orsaf fysiau a'r maes parcio ac agweddau arall o adennill - safle'r hen Barc Gwledig • Gwyrddio'r ardal o amgylch y fflatiau yng Nghlos y Santes Fair • Gwelliannau i'r lonydd sy'n arwain oddi ar Broad Street a defnyddiau posib iddynt • Gwelliannau i'r adeiladau o bwys pensaernïol fel Dewi Sant a Y Gyfnewidfa Wlanen 	L	Cyngor Tref (D, E) CSP, Cymdeithas Ddinesig, Perchnogion adeiladau, Cadw
CH2	Trafod gyda CS Powys ac archwilio ariannu ychwanegol ar gyfer trwsio & adnewyddu Long Bridge (cysylltiadau â pholisi a phrosiectau Twristiaeth).	S	Cyngor Tref (I), CSP
CH3	Trafod â CS Powys ac ymchwilio i gyllid ychwanegol ar gyfer atgyweirio ac adnewyddu Pont Dolerw	M	Cyngor Tref (D, E), CSP

CH4	Nodi partneriaid a chyfleoedd cyllido ar gyfer “Darganfod Y Drenewydd” / prosiectau i gefnogi, dathlu ac arddangos pensaerniaeth a threftadaeth y dref.	S	Cyngor Tref (D, E), Cymdeithas Ddinesig, Canolfan Treftadaeth ar gyfer Canolbarth Cymru, Cadw, CPAT, CSP
CH5	Gosod arwyddion porth wrth fynedfeydd y dref, i adlewyrchu'r cymeriad a'r dreftadaeth.	S	Cyngor Tref (D, E), CSP
CH6	“Gwyrddio'r” dref – fesul plannu – golygfa stryd a llwybrau mynediad / porth i gyfrannu tuag at darged y Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol o 20 y cant o ganopi gorchudd coed ym mhob tref a dinas yng Nghymru erbyn 2030.	M	Cyngor Tref (D, E), CSP, Agor y Drenewydd
CH7	Gosod gwell arwyddion mewn meysydd o ddiddordeb	M	Cyngor Tref (D, E), CSP, Agor y Drenewydd
CH8	<u>Datblygu prosiectau yn ymwneud â 4 arloeswr lleol: Laura Ashley, Robert Owen, David Davies a Pryce Pryce-Jones:</u> Gŵyl 2021 - gŵyl dreftadaeth uchelgeisiol, celfyddydol blwyddyn o hyd wedi ei chysylltu a phen-blwydd 250 o flynyddoedd ers genedigaeth Robert Owen a phen-blwydd 60 mlynedd ers agor siop gyntaf Laura Ashley; <ul style="list-style-type: none"> • Prosiectau digidol i sicrhau cadwraeth o gasgliadau a ddelir mewn perchnogaeth breifat ledled Canolbarth Cymru. • Ymwybyddiaeth hyrwyddo ac addysgol o'r arloeswyr i ddatblygu eu proffil a'u heffaith ar ddyfodol Canolbarth Cymru, ac i yrru entrepreneuriaeth. Arddangosfa barhaol ynghyd â siop gwrthrychau ac archifau parhaol yn y Drenewydd.	M	Canolfan Treftadaeth Ar Gyfer Canolbarth Cymru
CH9	Datblygu digwyddiadau ac atyniadau eraill sy'n dathlu treftadaeth a diwylliant lleol (gwllân, tecstilau ac ati)	M	Cyngor Tref (E), Sector Gwirfoddol / PAVO.

CH10	<p>Nodi partneriaid a chyllid i weithredu atebion i adeiladau gwag / dirywiedig allweddol:</p> <p>a) Tymor Byr - Cyfeiriwch at Archwiliad Adeiladau Gwag y Cynllun Lle a “Y Drenewydd Hardd yn erbyn Adeiladau sydd mewn Perygl” a chreu rhestr flaenoriaeth o'r adeiladau hynny sydd angen eu hatgyweirio ar frys.</p> <p>b) Tymor Byr - Cyfeiriwch at gyhoeddiad “Stopping The Rot” Historic England a datblygu cynllun gweithredu ar gyfer dod o hyd i bartneriaid, cyllid ac atebion i'r adeiladau sydd wedi dirywio â blaenoriaeth.</p> <p>c) Tymor canolig - Gweithredu'r Cynllun Gweithredu.</p>	S S M	Cyngor Tref (D, I), PCC, perchnogion adeilad
CH12	Ymchwilio i bartneriaid sy'n barod i ddefnyddio'r gwaith cymeriad a wneir fel sail ar gyfer paratoi Gwerthusiadau Cymeriad Ardal Gadwraeth ffurfiol ynghyd â Chynlluniau Rheoli Ardal Gadwraeth ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth y dref.	L	Cymdeithas Ddinesig
CH13	Ymchwilio i GS Powys, ddynodiad yr ardal o amgylch Pryce Jones i gynnwys yr orsaf ac Eglwys Dewi Sant fel Ardal Gadwraeth	L	Cyngor Tref (D), CSP
CH14	Cyhoeddi llyfr newydd am Y Drenewydd, Gogledd yr Afon Hafren (yn cynnwys ardal Penygloddfa)	S	Cymdeithas Ddinesig

1.2 Tai A Datblygiad Y Dyfodol

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae angen datblygu tai i ddiwallu anghenion aelwydydd Powys a'r Drenewydd sy'n tyfu ac yn newid. Mae angen arbennig i ystyried tai fforddiadwy i'n pobl ifanc a llety i'r henoed.

Ffeithiau Allweddol

Mae Cymru'r Dyfodol – y Cynllun Cenedlaethol 2040) yn adnabod Y Drenewydd fel rhan o "Ardal Dwf Rhanbarthol" Bro hafren a ddylai gwrdd ag anghenion tai Canolbarth Cymru. Mae'r cynllun yn adnabod bod angen 1800 o dai ychwanegol yn ardal Canolbarth Cymru tan 2039. Ar adeg yr ysgrifennu hwn, yn is ardal farchnad Dyffryn Hafren, y nifer o unedau sydd eu hangen i fod yn fforddiadwy yw 20 y cant (SPG Tai Fforddiadwy CCLI Powys)

Mae'r amcangyfrifon hyn yn darparu rhan o'r dystiolaeth a'r cyd destun y gellir seilio Gofynion Tai ar gyfer Cynlluniau Datblygu Strategol arnynt a dylid eu hystyried ar raddfa ranbarthol.

Nodir 3 safle yn y CDLI ar gyfer tai:

- P48 HA2 - Hendidley 15 uned
- P48 HA3 I'r de o Estyniad Heol Treowen 70 uned
- P48 HA4 I'r de o Heol Treowen / Great Brimmon 136 uned

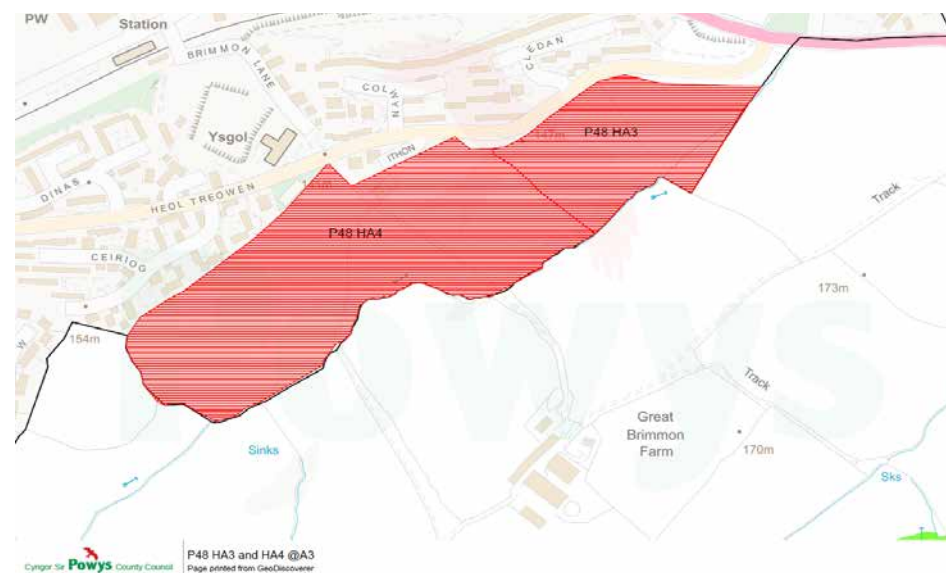
Mae CDLI hefyd yn cynnwys safleoedd P48 HC1 i HC10 yn y Drenewydd, ac roedd pob un ohonynt eisoes wedi sicrhau caniatâd cynllunio ar y dyddiad y lluniwyd y Cynllun.

Beth Sydd Wedi Bod yn Digwydd yn Ddiweddar?

Ar 24 Mehefin 2020, roedd 407 o ymgeiswyr ar y Gofrestr Tai Cyffredin, yn ceisio llety rhent cymdeithasol yn y Drenewydd. Cynrychiola'r ffigur ymgeiswyr sydd wedi nodi'r Drenewydd fel eu dewis cyntaf o leoliad yn unig.¹³

Mae dau ddatblygiad newydd o dai fforddiadwy ar gyfer rhent cymdeithasol gan ymgeiswyr ar y gofrestr tai cyffredin ar y gweill yn:

- Cyn Lawnt Fowlio, Back Lane
- Cyn Safle'r Ddraig Goch a Chanolfan Ieuenctid, Plantation

Ffynhonnell: Cyngor Sir Powys

Lane, Maesyrrhandir.

Mae tir ar hen safle Tŷ Robert Owen hefyd wedi'i sicrhau ar gyfer tai fforddiadwy.

Rhodddwyd caniatâd cynllunio amlinellol ar gyfer safleoedd tai ar Dir I'r Gorllewin O Mochdre Brook:

- a) De O'r A489 (hyd at 60 annedd)
- b) Tir i'r Gogledd O'r A489 (hyd at 30 annedd).

Mae'r datblygiadau hyn y tu allan i ffin bresennol y dref ond mae'n bwysig eu crybwyll oherwydd

byddai preswylwyr sy'n byw yno'n defnyddio llwybrau Teithio Llesol a chyfleusterau tref yn y dyfodol.

Dyraniadau Tai CDLI presennol

O'r safleoedd sydd eisoes wedi'u dyrannu ar gyfer tai yn y CDLI, mae 2 safle yn Nhreowen HA3 & HA4, gyda'i gilydd yn ffurfio un o'r safleoedd mwyaf yn y CDLI. Felly anogir y gymuned i ddatblygu "briff safle" ar gyfer y safleoedd hyn.

Gall briff safle gyflwyno barn y gymuned ar agweddau fel y gymysgedd a dwysedd tai, arddull tai, cynllun a thriniaeth ffiniau, tirlunio, mynediad i gerbydau a cherddwyr, a darpariaeth man agored.

Cynhaliwyd trafodaethau cychwynnol ynghylch briff safle ar gyfer dyraniadau P48 HA3 & HA4, mewn digwyddiad Cynllun Lle ym mis Hydref, gyda deiliaid diddordeb gan gynnwys cynrychiolwyr o Neuadd Gymunedol Treowen. Mae'r awgrymiadau cychwynnol ar gyfer y wefan (gweler Tystiolaeth Ategol) wedi eu cynnwys ym Mholisi HF-b ac mae cwblhau'r Briff Safle wedi'i drefnu ym Mhrosiect HF1. Mewn 5 o ddigwyddiadau ymgysylltu cymunedol y Cynllun Lle, gofynnwyd i aelodau o'r cyhoedd awgrymu safleoedd bach a allai fod yn addas ar gyfer datblygu tai. Adolygwyd pob un o'r rhain gan y tîm Polisi Cynllunio gyda CS Powys. Rhestrir y safleoedd a gyflwynwyd yn adran polisiâu a phrosiectau'r cynllun yn yr Atodiad. Mae rhestr lawn o awgrymiadau yn y Dystiolaeth Ategol. ⁶

Effaith Covid-19

Fe wnaeth ffigyrau ar gyfer Powys ym Mai 2020, ddangos cynnydd o 119% mewndigartrefedd, gyda disgwyl cynnydd pellach oherwydd diweithdra ynghyd â chodi cyfyngiadau ar landlordiaid preifat sy'n gorfodi troi allan. ⁶

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi Strategol SP1 CDLI – Twf Tai (t33)
- Polisi Strategol SP3 CDLI - Targed Tai Fforddiadwy
- Polisi Strategol Sp5 CDLI - Hierarchaeth Aneddiadau
- Polisi Strategol SP6 CDLI - Dosbarthiad twf ar draws yr hierarchaeth aneddiadau
- Polisi H1 CDLI - Cynigion datblygu tai
- Polisi H2 CDLI – Safleoedd Tai
- Polisi H3 CDLI - Dosbarthu Tai
- Polisi H4 CDLI - Dwysedd Tai
- Polisi H5 CDLI - Cyfraniadau Tai Fforddiadwy
- Polisi H6 CDLI - Safleoedd eithriad Tai Fforddiadwy
- Polisi H7 CDLI - Datblygiad deiliaid tai
- CCLI, Tai Fforddiadwy SPG, (2018)
- Llywodraeth Cymru: (2021) Cymru'r Dyfodol - Cynllun Cenedlaethol 2040
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Eraill

- Llywodraeth Cymru (ar ddod), Strategaeth Economaidd Canolbarth Cymru
- Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru (2019), *Blaenoriaethau Economaidd Strategol ar gyfer Rhanbarth Canolbarth Cymru*
- Partneriaeth Economaidd Lleol Y Mers & Llywodraeth Cymru (2018) *Strategaeth Cludo Nwyddau Y Mers a Chanolbarth Cymru*
- *Creu Lleoedd Cymru (2020), Canllaw Creu Lleoedd*

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Map: Safleoedd Tai – Awgrymiadau'r Gymuned
- Safleoedd Tai i Symud Ymlaen
- Awgrymiadau Safleoedd Tai – Rhestr Lawn
- Treowen HA3 & HA4 – Sylwadau Deiliaid Diddordeb a Syniadau Safle
- Sylwadau'r Gymuned: Tai & Datblygiadau'r Dyfodol

Tai a Datblygu'r Dyfodol: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mwy o dai fforddiadwy o ansawdd i bobl ifanc - anogwch brynu yn hytrach na rhentu."

"Mwy o lety cysgodol fel Llys Glan yr Afon yn agos at ganol y dref"

"Cynlluniau i gael pobl ddigartref ac anabl i mewn i dai diogel. "

Themâu Poblogaidd

- Cartrefi mwy priodol ar gyfer y teulu
- Mwy o dai / fflatiau / byngalos fforddiadwy / cymdeithasol
- Mwy o help i brynu cynlluniau
- Cartrefi mwy cynaliadwy yn amgylcheddol
- Mynd i'r afael ag eiddo gwag

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Mwy o gyfleoedd cyflogaeth cynaliadwy a gwell gyda gwell ystod a chyflogau
- Darpariaeth isadeiledd: Dim mwy o dai nes bod mwy o feddygon, deintyddion, gwasanaethau cymorth ac ati.
- Ceisiwch adeiladu rhwng y ffordd osgoi yn y dref.
- Gwell trafndiaeth gyhoeddus
- Darparu cymysgedd o dai ynghanol y dref yn ogystal ag ymylon y dref i greu cydbwysedd (nid tai cymdeithasol yn unig)

Adborth Allweddol

Bodddhad â'r ddarpariaeth dai ar gyfer pobl iau:

Hynod Fodlon: 2.8%

Bodlon: 13.2%

Diduedd: 48.1%

Anfodlon: 23.6%

Hynod Anfodlon: 11.3%

Bodddhad â'r ddarpariaeth tai ar gyfer yr henoed:

Hynod Fodlon: 2.8%

Bodlon: 25.5%

Diduedd: 54.7%

Anfodlon: 12.3%

Hynod Anfodlon: 2.8%

Bodddhad â'r ddarpariaeth dai ar gyfer pobl anabl:

Hynod Fodlon: 0.9%

Bodlon: 19.8%

Diduedd: 62.3%

Anfodlon: 11.3%

Hynod Anfodlon: 4.7%

Bodddhad â'r ddarpariaeth tai i bobl ar incwm isel:

Hynod Fodlon: 2.8%

Bodlon: 17.0%

Diduedd: 49.1%

Anfodlon: 21.7%

Hynod Anfodlon: 7.5%

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Tai A Datblygu'r Dyfodol: Polisiâu Cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiâu hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMRIR? (Ile bo hynny'n berthnasol):
HF-a	<p>Cefnoga'r Cynllun Lle yr egwyddorion allweddol canlynol ar gyfer datblygiadau tai newydd yn y Drenewydd a Llanllwchaearn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Anogir cymysgedd briodol o fathau a deiliadaeth tai i ddiwallu anghenion lleol Bydd darparu cartrefi fforddiadwy yn cael eu cefnogi i ddiwallu anghenion y dref yn y dyfodol. Gwneir darpariaeth ar gyfer iechyd a llesiant preswylwyr y dyfodol megis manau chwarae, llwybrau beicio, manau agored a lotments a chysylltiadau i lwybrau cerdded a hawliau tramwy cyhoeddus lle bo hynny'n briodol Datblygiad newydd i roi sylw i gymeriad ac ansawdd y treflun o'i amgylch ac i adlewyrchu'r math presennol o ddatblygiad (Gweler arolygon cymeriad ardal - Tystiolaeth Ategol) Anogir dyluniad o ansawdd uchel i wella cymeriad ac amlygrwydd lleol Anogir safonau uchel o ran effeithlonrwydd ynni ac egwyddorion adeiladu cynaliadwy gan gynnwys seilwaith gwyrdd fel pwyntiau gwefrio trydan lle bo hynny'n briodol. 	<p>Holl leoliadau'n cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dyraniad tai Treowen (P48 HA3 & HA4) Dyraniad tai Hendidley (P48 HA2) Cyn Lawnt Fowlio, Back Lane Cyn Safle'r Ddraig Goch a Chanolfan Ieuenctid Hen safle Tŷ Robert Owen
HF-b	<p>Ar gyfer Dyraniadau Powys CDLI P48 HA3 a P48 H A4 (cyfanswm o 206 o unedau), Treowen, dylid defnyddio'r meini prawf penodol canlynol. Nodir bod Briff Dylunio ar gyfer Treowen wedi'i gynnwys fel prosiect y Dyfodol (HF1) yn y Cynllun Lle. Egwyddorion allweddol i gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r datblygwr yn annog ymgysylltiad cymunedol (ee datblygu briff dylunio) cyn ymgynghori cyn ymgeisio. Byddai ymgysylltu â'r gymuned ym mhob cam o'r broses ddylunio yn ddymunol Dylid darparu cymysgedd o dai i ddiwallu anghenion lleol i ddarparu ar gyfer pobl ifanc ac oedrannus a tharged o 20% o dai fforddiadwy. Cefnogir Safonau Cartrefi Oes. Cyfleoedd defnydd cymysg i'w hystyried ar y safle ee. Caffi, golchdy, canolbwynt cymunedol Dylid gwneud cysylltiadau cryf â cherddwyr, beiciau a cherbydau â chanol y dref gan gynnwys cysylltiadau â Ffordd Osgoi'r Drenewydd os yw'n briodol Dylai llwybrau Teithio Egniol gysylltu â'r dref (gweler pwnc 2.2 y Cynllun Lle) Dylai cynigion datblygu ystyried ffynonellau ynni adnewyddadwy a systemau gwresogi cymunedol. Anogir cyfleusterau cymunedol newydd neu well yn unol â Pholisi Cynllun Lle CF-c 	<ul style="list-style-type: none"> Dyraniad tai Treowen (P48 HA3 & HA4) (Gweler Tystiolaeth Ategol: <i>Sylwadau Deiliaid Diddordeb a Syniadau Safle</i>)

Tai A Datblygu'r Dyfodol: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydwethredwyr a Awgrymir
HF1	Ymgynghori â'r gymuned a pharatoi briff safle manwl ar gyfer Dyraniadau Tai CDLI HA3 a 4 yn Nhrefwen.	S	Cyngor Tref (D), CSP
HF2	Yn unol â pholisi'r CDLI, lle bo hynny'n bosibl, mynd ar drywydd newid defnydd adeiladau gwag neu ailddatblygu safleoedd gwag, i ddefnydd preswyl neu ddefnydd priodol arall. (Gweler Atodiad - Safleoedd Tai i'w Symud Ymlaen a Map)	L	Cyngor Tref (I), CSP, Perchnogion Adeilad
HF3	Cefnogi'r gymuned i ddatblygu briffiau dylunio ar gyfer dyraniadau tai eraill sy'n bodoli.	L	Cyngor Tref (I), CSP
HF4	Nodi cyfleoedd partneriaeth ac ariannu i ddatblygu cynlluniau tai a arweinir gan y Gymuned. Gofynnwch am gyngor gan Ganolfan Cydwethredol Cymru.	M	Cyngor Tref (E), Sector Cymunedol
HF5	Sicrhau bod yr eitemau canlynol yn cael eu cyflwyno i Bolisi Cynllunio Cyngor Sir Powys ar gyfer ystyriaeth am GCLL2: <ul style="list-style-type: none"> • awgrymiadau cymunedol ar gyfer safleoedd tai (ymgeisydd) fel y'u nodwyd yn yr Atodiad - Safleoedd Tai i Gymryd Ymlaen a Map. • Yr eitemau a nodwyd yn adran "CCLI Nesaf" o'r Cynllun Lle 	S	Cyngor Tref (D) CSP

1.3 Cyfleusterau Cymunedol

(Canolfannau cymunedol, canolfannau ieuencid, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, pyllau nofio cyhoeddus, cyfleusterau hamdden dan do eraill, amgueddfeydd, orielau celf, theatrau, addoldai, colegau, ysgolion, ysbytai, meddygfeydd, gorsafoedd gwasanaethau brys, llysoedd ynghyd â siopau cymdogaeth.)

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae mynediad i'r cyfleusterau angenrheidiol priodol ar gyfer byw bywyd beunyddiol yn bwysig ar gyfer ansawdd bywyd a chynnal iechyd a llesiant rhywun trwy ryngweithio cymdeithasol, mynediad at fwyd, dysgu a hamdden.

Ffeithiau Allweddol

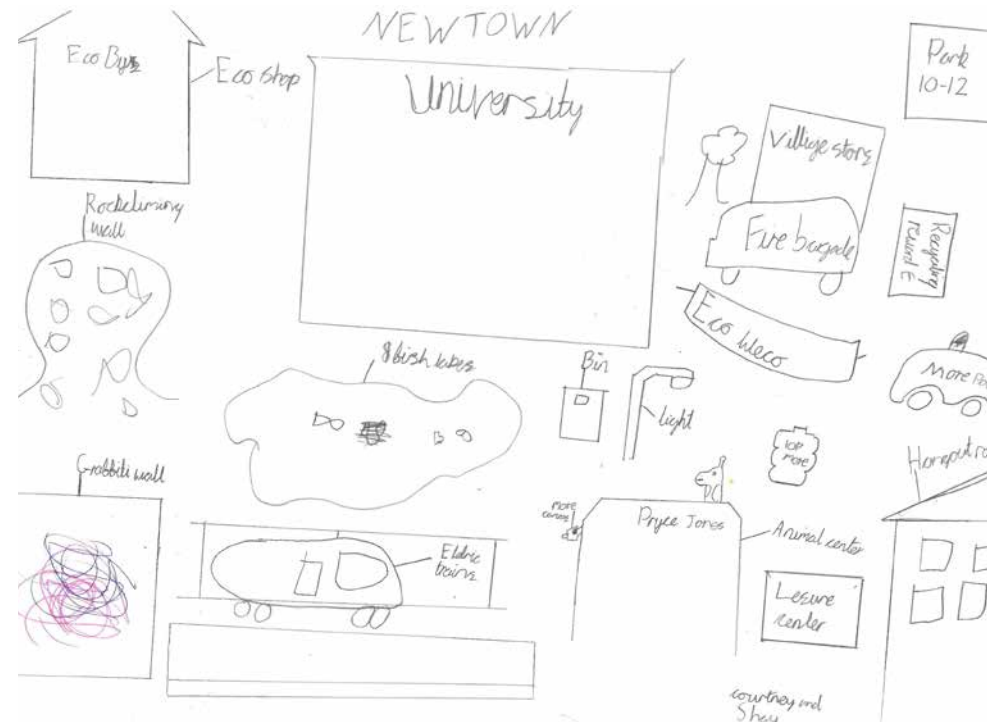
Archwiliwyd cyfleusterau cymunedol ym mhob rhan o'r dref fel rhan o'r dystiolaeth a gasglwyd ar gyfer Cynllun Lle. Cafodd y canlyniadau eu plotio ar fap (Atodiad x).

Casglwyd gwybodaeth hefyd ar gyfer sawl cyfleuster ynghylch eu cyflwr, hygyrchedd a'u defnydd. (gweler Tystiolaeth Ategol)

Casglwyd gwybodaeth fer hefyd ar dair o neuaddau cymunedol y dref ynghylch eu cyflwr, eu hygyrchedd a'u defnydd. Mae pedwaredd neuadd yn cael ei hadnewyddu'n sylweddol ar hyn o bryd.

Yn y digwyddiadau galw heibio, nododd y gymuned fod y cyfleusterau canlynol yn "dda":

- Oriel Davies Gallery - pwysigrwydd rhanbarthol / cenedlaethol
- Canolfannau Cymunedol/ Cynhelir neuaddau ledled y dref lle gall grwpiau amrywiol gwrdd / gweithgareddau
- Lotment
- Ysbyty
- Ysgolion / y Coleg
- Theatr - pwysigrwydd rhanbarthol / cenedlaethol
- Canolfan Hamdden
- Llyfrgell
- Amgueddfa Tecstilau
- Clwb Pêl-droed
- Sinema
- Cwt Sgowtiaid
- Parc Sglefrio
- Clwb criced a'r tir
- Clwb Rygbi a'r tir
- Clwb tenis a'r tir
- Cwrs golff

Dyluniad: Disgybl Ysgol Gynradd Treowen. Ffotograffau: TD, Google

Adnabuwyd manau cyfarfod allweddol ar gyfer pobl ifanc fel:

- Clwb Pêl-droed
- Canolfan Hamdden
- Sinema
- Cwt Sgowtiaid
- Parc Sglefrio
- Gwirfoddolwyr sy'n cynnal nifer o gyfleusterau - yn enwedig chwaraeon

Beth Sydd Wedi Bod yn Digwydd yn Ddiweddar?

Collwyd rhai cyfleusterau cymdogaeth lleol - y ganolfan ieuencid, y siop yn Nhreowen, y tafarndai caeedig ym Maesyrhandir a Heol Vaynor.

Ar hyn o bryd mae 14 lleoliad gwasanaeth iechyd yn yr ardal leol.

Mae problemau gyda recriwtio meddygon teulu ym mhreactis meddygol y dref. Disgwylir i gynigion ar gyfer y canolbwynt iechyd newydd yn y dref ymgorffori dulliau amgen o ddarparu gofal iechyd gan ddefnyddio technolegau newydd a chaniatáu i wasanaethau gael eu cartrefu mewn un lleoliad.

Mae cynllun "trawsnewid ysgol" ar y gweill a allai effeithio ar leoliadau ysgolion. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, adeiladwyd Ysgol Gymraeg newydd.

Effaith Covid-19

Oherwydd cyfyngiadau Covid-19, gorfodwyd mwyafrif y cyfleusterau cymunedol i gau eu drysau. Yn ddiweddar, mae'r llywodraeth wedi cyhoeddi pecyn cymorth gwerth £26 miliwn ar gyfer Cymru gyfan, gyda'r bwriad o ddarparu grantiau o £10,000 i elusennau bach cymwys o fewn manwerthu, hamdden a lletygarwch. Bydd Cyngor Sir Powys yn gweinyddu'r ddarpariaeth grantiau y gobeithir y bydd yn cefnogi ystod eang o sefydliadau nad ydynt hyd yma wedi cymhwyso ar gyfer cymorth ariannol gan gynnwys siopau elusennol, clybiau chwaraeon a chanolfannau cymunedol.⁶

Llun: TD

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi DM11 CCLI – Diogelu Cyfleusterau Cymunedol a Gwasanaethau sydd Eisoes yn Bodoli
- Polisi C1 CCLI – Cyfleusterau Cymunedol a Chyfleusterau Hamdden Dan Do
- Policy DM12 CLLI – Datblygu siarad Cymraeg mewn cartrefi
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Map: Cyfleusterau Cymunedol
- Arolygon Cyfleusterau Cymunedol
- Sylwadau Cymunedol: Cyfleusterau Cymunedol

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Cyfleusterau Cymunedol: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mae angen neuadd gymunedol fawr gyda chegin dda a digon o le i barcio. Mae'r neuaddau presennol yn fach, neu nid oes ganddynt barcio da, neu maent yn neuaddau eglwys gyda chyfyngiadau defnydd."

"Mae angen man problemus Wi Fi am ddim gyda tho ac sy'n rhywle diogel. Felly gallwn fynd yno a bod yn ni ein hunain."

"Creu siop 'un stop' i gael gwybodaeth am ddigwyddiadau a gweithgareddau lleol"

Themâu Poblogaidd

- Lleisiwyd angen cryf am fwy o gyfleusterau a gweithgareddau i bobl ifanc / pobl ifanc - hamdden ac addysgol
- Mae hygyrchedd i wasanaethau yn allweddol - gan gynnwys teithio i'r cyfleusterau ac yn yr adeilad eu hunain.
- Angen am fannau hygyrch i'r gymuned gyfan eu cyfarfod
- Mae sawl man cymunedol yn bodoli ond mae rhai yn anodd eu cyrchu neu mewn cyflwr gwael
- Gofynnodd llawer am ystod ehangach o weithgareddau ar gael ar gyfer pob oedran
- Hefyd angen cynyddu mynediad at weithgareddau presennol a lleoliadau cymunedol a'u hyrwyddo.
- Ychydig iawn o gyfleusterau sydd yn Nhreowen a disgwylir mwy o dai yn yr ardal hon. Mae ardaloedd tai eraill hefyd yn isel ar gyfleusterau.

Adborth Allweddol

- Roedd 49.1% yn fodlon â darparu cyfleusterau cymunedol yn y Drenewydd gyda 1.9% yn hynod fodlon
- 42.5% yn anfodlon gyda'r cyfleusterau ar gyfer pobl ifanc
- Mae pobl ifanc yn nodi eu bod eisiau mwy o gaeau pêl-droed, cyfleusterau chwaraeon a gweithgareddau

Beth Sy'n Dda?

- Oriel Davies Gallery
- Canolfannau Cymunedol/ Neuaddau ar draws y dref ar gyfer grwpiau / gweithgareddau
- Canolfan Gynadledda
- Lotment
- Ysbyty
- Ysgolion / y Coleg
- Theatr
- Canolfan Hamdden
- Llyfrgell
- Amgueddfa Tecstilau

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Mwy o glybiau ieuencid
- Neuadd gymunedol fawr gyda chegin a darpariaeth parcio
- Lleoliad ar gyfer cerddoriaeth, chwaraeon a digwyddiadau celfyddydau
- Gwasanaethau ar gyfer y gymuned sy'n heneiddio e.e. Clybiau cinio
- Cael toiled gyda lifft i bobl anabl
- Mwy o weithgareddau i blant iau e.e. chwarae meddal, gweithgareddau creadigol

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

cyfleusterau cymunedol: Polisiau cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiau hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIAU	LLEOLIADAU A AWGRYMIR? (lle bo hynny'n berthnasol):
CF-a	Pan ddangosir angen parhaus, gwrthwynebir yn gryf gynigion a fydd yn arwain at gollir cyfleusterau cymunedol presennol, oni bai bod digon o gyfiawnhad dros y datblygiad, gan gynnwys archwilio atebion amgen i gadw a chynnal y cyfleuster presennol.	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r map yn nodi ystod o gyfleusterau sy'n bodoli eisoes (Atodiad)
CF-b	Cefnogir cynigion sy'n darparu cyfleusterau cymunedol newydd neu'n gwella ansawdd, hygyrchedd a chysylltedd cyfleusterau presennol.	
CF-c	Dylid annog cynigion datblygu newydd i ddarparu cyfleusterau cymunedol a seilwaith ar y safle neu gyfrannu at ddarparu cyfleusterau a / neu brosiectau a nodwyd yn y Cynllun Lle hwn, sy'n briodol i raddfa a lleoliad y datblygiad.	<ul style="list-style-type: none"> Dyraniad tai yn Nhreowen (P48 HA3 & HA4)
CF-d	Bydd datblygiadau newydd sy'n darparu cyfleusterau priodol dan do ar gyfer pobl ifanc yn cael eu cefnogi'n gryf.	
CF-e	Bydd cyfleusterau cymunedol newydd yn cael eu cefnogi ar yr amod eu bod: <ul style="list-style-type: none"> Wedi eu lleoli o fewn / yn ffinio â ffin yr anheddiad Maent yn hygyrch ar drafnidiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio ac yn hygyrch i bawb Bod cyfleon i integreiddio gwasanaethau Ni fyddent yn cael effaith andwyol ar amwynder preswyl 	<ul style="list-style-type: none"> Map ffin anheddiad Dyraniad tai yn Nhreowen (P48 HA3 & HA4)

cyfleusterau cymunedol: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydwethredwyr a Awgrymir
CF1	Ymgymryd â gwaith archwilio pellach i nodi unrhyw faterion neu fylchau yn narpariaeth neuaddau cymunedol (a ydyn nhw'n hygyrch, o ansawdd digonol ac yn cael eu hyrwyddo'n ddigonol?)	S	Cyngor Tref (D)
CF2	Os amlygir angen trwy'r gwaith archwilio (prosiect CF1), nodwch bartneriaid a chyllid i ddatblygu canolfan gymunedol hygyrch, gan ail-ddefnyddio adeilad cyhoeddus sy'n bodoli lle bo hynny'n bosibl.	M	Cyngor Tref (E), CSP
CF3	Nodi partneriaid i adolygu tystiolaeth Cynllun Lle (Gweler Sylwadau Cymunedol yn Tystiolaeth Ategol) a dod o hyd i ffynhonnell o gyllid (fel y Cynllun Cyllidebu Cyfranogol, Grantiau Cymunedol Cyngor Llif a Thref) ar gyfer: <ul style="list-style-type: none"> • gwell gweithgareddau i bobl ifanc, gan gynnwys ffocws ar ddatblygu sgiliau. • Gweithgareddau newydd ar gyfer plant ifanc; chwarae meddal ac ati. (cysylltiadau gyda Phrosiectau CA1 & CA2) 	S	Cyngor Tref (E), Gwasanaethau Ieuenctid CSP, Agor y Drenewydd, Ysgolion, Coleg, Vol & Sector Bunses fesul Siambr Masnach.
CF4	Cynyddu hyrwyddo gweithgareddau a lleoliadau cymunedol presennol. Ymchwilio i bartneriaid ac arian i sefydlu ffynhonnell wybodaeth ganolog ar gyfer y dref fel rhestru Cyfeiriadur / Beth Sydd Ymlaen (cysylltiadau â phrosiect HW3).	S	Cyngor Tref (D,E), Gwasanaethau Ieuenctid CSP & Thwristiaeth, Sector Gwirfoddol d/o PAVO, Magik Incorporated
CF5	Datblygu Hwb Gweithgareddau yn Rhiw Trehafren. Cychwyn / ehangu newydd ar fusnes sydd eisoes yn bodoli, ar ffurf Canolfan Weithgareddau, i ategu cyfleusterau Llwybr Beicio Mynydd a Thrac Pwmp BMX gerllaw, gyda datblygu mentrau llogi canŵ a beic, ynghyd â chyfleoedd hyfforddi, datblygu waliau dringo, hamdden ieuenctid a theuluoedd, cyrchfan i dwristiaid, gyda lluniaeth a chyfleusterau llesiant ar gael ar y safle, gydag ardal gyfansawdd ddiogel ar gyfer timau cynnal a chadw a maes parcio i ymwelwyr.	M	Agor y Drenewydd a phartneriaid eto i'w pendrefynu.

1.4 Busnes, Dysgu & Chyflogaeth

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae economi lewyrchus yn allweddol i ffyniant yr holl drefi a llesiant ei chymuned. Mae pandemig Covid-19 wedi cael effaith niweidiol ar swyddi a busnesau ac mae angen canolbwyntio ar frys ar adferiad economaidd y dref.

Ffeithiau Allweddol

Ychydig iawn o gyflogwyr sydd gan Powys (h.y. busnesau sydd â 250+ o weithwyr) tu allan i'r sector cyhoeddus. Mae'r mwyafrif o fusnesau'n fach, gyda 93% gyda llai na 10 o weithwyr yn 2013 a mae na nifer o fusnesau un-person. Mae hunangyflogaeth a chyflogaeth ran-amser hefyd yn uchel. ¹⁴

Dangosodd y Gofrestr Fusnes a'r Arolwg Cyflogaeth ar gyfer 2012, ac eithrio Amaethyddiaeth, Coedwigaeth a Physgota, mai'r tri sector cyflogaeth mwyaf yn Powys yn ôl canran y swyddi oedd Iechyd (16.4%), Manwerthu (11.6%) a Gweithgynhyrchu (10.6%).

Mae'r sector cyhoeddus, sy'n cynnwys Iechyd, Addysg, Gweinyddiaeth Gyhoeddus ac Amddiffyn yn un o'r cyflogwyr mwyaf ac yn cyfrif am 34% o'r gyflogaeth. ¹⁴

Ym Mhowys, mae goruchafiaeth busnesau

Photos: TD

micro a bach a lefelau uchel o fusnesau newydd yn y sir. ¹⁴

Beth sydd wedi bod yn digwydd yn ddiweddar?

Cyn y pandemig Covid-19, roedd llawer o fusnesau ynghanol y dref yn poeni am effeithiau negyddol dirywiad y stryd fawr a'r gystadleuaeth.

Lansiwyd cynllun Ardal Gwella Busnes ond ni ddatblygwyd hyn.

Amlygwyd angen gan sefydliadau'r sector cyhoeddus a gwirfoddol yn y dref am well ymgysylltiad â'r sector busnes.

Yn 2018, cadarnhawyd £55 miliwn o arian Llywodraeth y DU tuag at fargen twf yn rhanbarth Canolbarth Cymru. Sefydlwyd Bwrdd Tyfu Canolbarth Cymru ac mae Cynllun Strategaeth Economaidd a'r Map Ffordd Deliant Tyfu wedi eu drafftio. Y gobaith yw y bydd cyfanswm buddsoddiad o hyd at £165 miliwn yn cael ei sicrhau ar gyfer y rhanbarth.

Effaith Covid-19

Mae'r pandemig wedi cael effaith ddramatig ar yr economi hyd yn hyn. Dechreuodd y DU ddirwasgiad yn swyddogol ym mis Awst 2020, yn seiliedig ar gyhoeddiad y Swyddfa Ystadegau Gwladol fod yr economi wedi gostwng y nifer uchaf erioed o 20.4 y cant rhwng Ebrill a Mehefin.

Y sectorau sy'n cael eu taro galetaf gan y pandemig mewn trefi yng Nghymru a Lloegr yw: Llety; Manwerthu heblaw bwyd; Tafarndai a Bwytai; a Chelfyddydau a Hamdden.¹⁵

Mae 30% o weithwyr yn y Drenewydd yn cael eu cyflogi mewn Cyfanwerthu, Manwerthu, Gwestai ac Arlwyyo¹⁵ ac mae gan y Drenewydd 50 o fusnesau wedi'u cofrestru yn y diwydiant Celfyddydau, Adloniant a Hamdden.⁶

Ym mis Medi 2020, rhoddwyd £5,469,150 mewn grantiau'r llywodraeth i 453 o fusnesau yn ardal y Drenewydd.¹⁷ Mae'r llywodraeth hefyd wedi bod yn cymorthdal cyflogau 23% o weithwyr Powys.⁶ Disgwylir i ffigurau diweithdra gynyddu wrth i gynlluniau diangen ddod i ben ac wrth i gyflogwyr asesu hyfywra eu busnesau. Disgwylir y bydd rhwng 7-25% yn llai o swyddi yn yr economi leol rhwng 2020-2025.⁶

Fel y byddech chi'n ei ddisgwyl gan dref fwyaf y sir, ardal y Drenewydd sydd â'r nifer uchaf o hawlwr budd-daliadau newydd ym Mhowys ond mae gan drefi eraill gynydd canrannol uwch.⁶ Collwyd cannoedd o swyddi yn ddiweddar hefyd oherwydd cau busnes Laura Ashley.

Mae'r llinell amser ar gyfer adferiad economaidd yn ansicr gan ei fod yn dibynnu ar barhad Covid-19 yn ystod y misoedd a'r blynnyddoedd sydd i ddod. Amcangyfrifir, er y bydd sawl sector yn gwella 100% o fewn 5 mlynedd, mai dim ond adferiad o 50% y gall y sectorau mwyaf mewn perygl ei weld yn yr amser hwnnw.¹⁸ Ym mis Awst 2020, nododd Cyngor Sir Powys ei ymrwymiad i gefnogi manwerthwyr lleol a busnesau a datblygu canol trefi "ar eu newydd wedd" yn ei gynllun #SupportLocalPowys gyda threfi diogel a gwydn:

Trwy weithio gyda busnesau a chynghorau tref a chymuned lleol, y bwriad fydd agor lle i bobl ei fwynhau a gwella'r profiad manwerthu a chymdeithasol i siopwyr ac annog ymwelwyr i aros am fwy o amser.¹⁹

Un o'r canlyniadau cadarnhaol i rai cyflogwyr a gweithwyr yw'r cynnydd mewn gweithio gartref a'r gallu i ymgymryd â busnes yn effeithiol ar-lein. Defnyddir yr argyfwng hefyd fel cyfle i roi hwb cychwynol i'r economi werdd er mwyn gwrthdroi effeithiau newid yn yr hinsawdd.

Effaith Covid-19 ar Ddysgu

Bu cryn aflonyddwch i addysg a hyfforddiant plant a phobl ifanc: cau ysgolion a cholegau, symud i ddysgu ar-lein, canslo arholiadau a newidiadau polisi munud olaf ar ddyfarnu graddau. Mae yna lawer o ansicrwydd o hyd ynghylch dyfodol addysg, hyfforddiant a sut yr effeithia hyn farchnadoedd llafur.²⁰

Photo: TD

Brexit

Gadawodd y DU yr Undeb Ewropeaidd ar 31ain Ionawr 2020. Ar adeg yr ysgrifennu, parhau mae trafodaethau i fynd rhagddynt ynghylch bargeinion masnach rhwng y DU ac Ewrop yn y dyfodol cyn diwedd y cyfnod trosglwyddo ar 31ain Rhagfyr 2020.

Mae effaith Brexit yn ansicr ar hyn o bryd ond bydd yn debygol o gael effaith ar y meysydd canlynol:

- Dibynna'r effaith ar Wasanaethau Cyhoeddus ar nifer o ffactorau, megis: faint o refeniw treth a chronfeydd benthyg y mae'n rhaid i lywodraeth y DU eu gwario a mudo gweithwyr tramor er enghraifft, o'r sectorau iechyd a gofal cymdeithasol.
- Masnach - Mae 40% o allforion Cymru yn mynd i'r UE ac mae llawer o swyddi'n dibynnu ar yr allforion hynny.
- Colli cyllid: mae Cymru yn derbyn llawer mwy o arian yr UE y pen na gwledydd eraill y DU: £628 y pen, o'i gymharu â Lloegr £102 y pen: cymorthdaliadau ffermio o dros £350 miliwn y flwyddyn a £1.9 biliwn o gronfeydd strwythurol yr UE rhwng 2014-2020. Hefyd arian gan Fanc Buddsoddi Ewrop, sydd wedi rhoi cymhorthdal i brosiectau ym Mhowys fel uwchraddio ffyrdd. Bydd llawer yn dibynnu a yw Llywodraeth y DU yn penderfynu gwneud iawn am unrhyw ddiffyg cyllid i Gymru. Allweddol fydd trafodaethau rhwng llywodraethau'r DU a Chymru ynghylch cyllid yn y dyfodol.²¹

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Gweledigaeth CDLI
- Polisi Strategaeth SP2 - Twf Cyflogaeth
- DM11 Polisi CDLI - Diogelu cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol presennol
- DM16 Polisi CDLI - Diogelu safleoedd cyflogaeth presennol
- Polisi E1 CDLI - Cynigion Cyflogaeth ar safleoedd cyflogaeth a ddyrannwyd
- Polisi E2 CDLI - Cynigion cyflogaeth ar safleoedd cyflogaeth heb eu dyrannu
- Polisi E4 CDLI - Diogelu safleoedd cyflogaeth
- Polisi E7 CDLI – Gweithio Cartref
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Arall

- Ymatebion Arolwg Ardal Gwella Busnes
- CS Powys (2020) COVID-19 Amcangyfrifon effaith ac adferiad diwydiannau Powys
- CS Powys (2020), #SupportLocalPowys gyda threfi diogel a gwydn
- CS Powys (2016) Asesiad Anghenion Cyflogaeth Powys (gan gynnwys Rhestr Safle'r Drenewydd)
- CS Powys (ar ddod) Adolygiad Tir a Safle Cyflogaeth
- CS Powys (2011, diweddarwyd 2015) Astudiaeth Asesu Anghenion Economaidd
- Edge Foundation (2020). Effaith Covid-19 ar Addysg: tystiolaeth ar effeithiau cynnar y cyfnod clo.
- Llywodraeth Cymru (ar ddod), Strategaeth Economaidd Canolbarth Cymru
- Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru (2019), Blaenoriaethau Economaidd Strategol ar gyfer Rhanbarth Canolbarth Cymru
- Partneriaeth Economaidd Lleol Y Mers & Llywodraeth Cymru (2018) Strategaeth Cludo Nwyddau Y Mers a Chanolbarth Cymru
- Ffederasiwn Busnesau Bach (2018) Dyfodol Tref yng Nghymru

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Sylwadau'r Gymuned: Busnes, Dysgu & Chyflogaeth

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Busnes, Dysgu a Chyflogaeth: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mae angen mannau llai o faint ar gyfer cychwyn busnes"

"Mwy o gyfleoedd datblygu sgiliau a hyfforddi. Lleoliadau gwaith a phrentisiaethau. Coleg i weithio gyda busnesau i weld pa sgiliau sydd eu hangen."

"Mae angen unedau diwydiannol newydd arnom sy'n addas ar gyfer yr 21ain Ganrif..."

Themâu Poblogaidd

- Gostwng trethi busnes
- Gwella arwyddion oddi ar y ffordd osgoi
- Rhoi trefn ar bethau yn yr ystadau diwydiannol (yn enwedig arwyddion nas awdurdodwyd)
- Mwy o gefnogaeth busnes
- Mwy o fforymau busnes gweithredol
- Mwy o le ar gyfer busnesau newydd
- Mwy o gyfleoedd hyfforddi / datblygu sgiliau

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Ail-ddefnyddio adeiladau gwag ar gyfer meithrin busnes
- Mwy o leoliadau gwaith a phrentisiaethau
- Gostwng ffioedd parcio
- Creu Pwynt Gwerthu Unigryw ar gyfer y dref
- Mwy o gyhoeddusrwydd ar gyfer busnesau'r Drenewydd
- Gwell arwyddion ar ystadau diwydiannol
- Angen siop lyfrau ail-law da a siop teganau
- Lleihau rhenti siop – hyrwyddo siopau newydd i ddod i'r dref
- Annog cynnydd o farchnad dydd Mawrth – yn enwedig groseriaid
- Siop uwchgyrchu - wedi'i chyfuno ag artistiaid / eitemau wedi'u hail-ddylunio

Adborth Allweddol

- O'r Arolwg Ardal Gwella Busnes (32 ymateb)
- Nododd 72% y Drenewydd fel lle da i gynnal busnes gydag 13% yn dweud fel arall.
- Dywedodd 44% y byddai buddsoddi mewn gwell arwyddion ar y ffordd osgoi yn ffordd o ddod, â
- phobl i mewn i'r dref ac roedd hyn yn allweddol i'w busnes.
- Dywedodd 44% fod Gwella'r Drenewydd fel lle deniadol i ddod i fyw ynddi ac i deuluoedd fagu plant yn hanfodol i'w busnes gyda 28% yn dweud ei fod yn bwysig iawn.
- Dywedodd 25% bod annog siopau dros dro ac yn y cyfamser yn defnyddio eiddo masnachol gwag/ man-werthu yn bwysig iawn i'w busnesau.

O'r Arolwg Cynllun Lle (106 ymateb)

Roedd 39.6% yn fodlon â'r ddarpariaeth ar gyfer cynnydd busnes yn y Drenewydd (gyda 23.6% yn hynod fodlon).

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Busnes, Dysgu & Chyflogaeth: Polisiau cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiau hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIAU CYNLLUNIO	LLEOLIADAU A AWGRYMR? (Ile bo hynny'n berthnasol):
BL-a	Bydd ehangu safleoedd cyflogaeth presennol y Drenewydd, datblygu cyfleoedd cyflogaeth lleol newydd a gweithio cartref yn cael ei gefnogi gan y Cynllun Lle ar yr amod eu bod: <ul style="list-style-type: none"> • Yn unol â Pholisi E2 y CDLL. • Rhoi blaenoriaeth i ailddefnyddio safleoedd tir llwyd, neu drosi adeiladau presennol • Ar raddfa sy'n briodol i'r amgylchedd cyfagos • Peidio â chael effaith niweidiol ar amwynder preswyl o amgylch • Peidio ag arwain at golli mannau agored cyhoeddus • Wedi'u lleoli'n agos at briffyrdd presennol ac nid ydynt yn cael effaith annerbyniol ar draffig. 	
BL-b	Cefnoga'r Cynllun Lle cynigion ar gyfer trosi adeiladau presennol ar gyfer darparu busnesau hybu cychwynnol ar yr amod nad ydynt yn cael effaith niweidiol ar amwynder preswyl.	

Busnes, Dysgu & Chyflogaeth: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
BL1	Nodi partneriaid a chyllid i archwilio cyfleoedd cydweithredu a datblygu cyfleusterau hybu busnes a chynadleda ymhellach yn y dref	L	Cyngor Tref (E), Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach / Grŵp Gweithgynhyrchu Canolbarth Cymru / Ffederasiwn Busnesau Bach, CSP

BL2	Archwilio ymarferoldeb partneriaeth tref rhwng y sectorau busnes, cyhoeddus a gwirfoddol yn y dref, er mwyn cefnogi'r economi a'r amgylchedd er enghraifft trwy fentrau twristiaeth a newid yn yr hinsawdd.	S	Cyngor Tref (D,E), Sector Busnes fesul Siambr Fasnach / Grŵp Gweithgynhyrchu Canolbarth Cymru/ Ffederasiwn Busnesau Bach / Sector Cyhoeddus / Gwirfoddol / PAVO
BL3	Cysylltu â Llywodraeth Cymru a CS Powys ynghylch darpariaeth ar gyfer "cymunedau sydd wedi'u heithrio", er mwyn buddsoddi mewn gwell arwyddion ar y ffordd osgoi, gan ddod â phobl i gyrchfannau yn y Drenewydd.	S	Cyngor Tref (I), Llywodraeth Cymru, CSP, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach / Grŵp Gweithgynhyrchu Canolbarth Cymru/ Ffederasiwn Busnesau Bach

1.5 Iechyd & Llesiant

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae iechyd a llesiant yn ganolog i ansawdd bywyd pawb. I'r mwyafrif ohonom, mae pandemig Covid-19 wedi cyflwyno'r her gofal iechyd fwyaf arwyddocaol yr ydym wedi'i hadnabod yn ystod ein hoes. Mae sut y byddwn yn cadw ein hunain yn iach, ac yn ffynnu ar ôl y Covid, yn bwnc hanfodol i gymunedau ym mhobman.

Ffeithiau Allweddol

Mae Bwrdd Iechyd Addysgu Powys yn gyfrifol am ddiwallu anghenion iechyd a llesiant pobl y Drenewydd a Phowys yn ei chyfanrwydd. Oherwydd natur wledig y sir, darperir llawer o wasanaethau yn lleol trwy feddygon teulu a gwasanaethau gofal sylfaenol eraill, ysbytai cymunedol a gwasanaethau cymunedol.

Nid oes Ysbyty Cyffredinol Dosbarth yn Powys, felly darperir y gwasanaethau hyn mewn mannau eraill y tu allan i'r sir yng Nghymru a Lloegr. Ysbyty Brenhinol Amwythig yw'r Ysbyty Cyffredinol Dosbarth agosaf ar gyfer preswylwyr y Drenewydd.

Yn dilyn adolygiad hir gan y GIG o wasanaethau iechyd yn Swydd Amwythig, Telford a Chanolbarth Cymru (Future Fit), cyhoeddwyd ym mis Ionawr 2019 y byddai gofal ysbyty brys i drigolion y Drenewydd a Llanllwchaearn, yn aros yn Ysbyty Brenhinol Amwythig.

Mae tystiolaeth dda bod gan y canlynol ran allweddol i'w chwarae wrth gefnogi iechyd a llesiant y gymuned: Natur, Garddio, Mannau Agored (gan gynnwys dyfrffyrdd), y Celfyddydau a Diwylliant a Chwaraeon. Felly mae'r pwnc hwn yn cysylltu â'r pynciau eraill canlynol yn y cynllun: *Mannau Agored, Cyfleusterau Cymunedol, Teithio Gweithredol, Diwylliant & Atyniadau.*

Beth sydd wedi bod yn digwydd yn ddiweddar?

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r practis meddygol yn y Drenewydd wedi profi heriau wrth recriwtio meddygon teulu. Gyda datblygiadau tai sylweddol wedi'u cynllunio ychydig y tu allan i ffin y dref, mae pryder y bydd gwasanaethau iechyd yn eu ffurf

Newtown Town Council well-being fact sheet

What does well-being mean to citizens?

"Being able to access your community and local surroundings"

"Having secure work"

"Being able to enjoy a happy, productive and satisfying life"

"Being in good health and have enough money to pay your bills"

Employment

bresennol yn cael eu gordanysgrifio. Mae'r gymuned wedi dangos diddordeb mawr mewn cynlluniau tymor hir ar gyfer lleoli campws iechyd a llesiant newydd yn y dref (Rhaglen Llesiant Gogledd Powys).

Rhaglen Llesiant Gogledd Powys

Bydd Rhaglen Llesiant Gogledd Powys yn sicrhau newid sylweddol yn y dull y mae gwasanaethau iechyd a gofal yn cael eu darparu trwy hyrwyddo llesiant, cymorth a chefnogaeth gynnar, a defnyddio cyfleoedd rhagnodi cymdeithasol a gwyrdd. Bwriad y rhaglen yw annog pobl i gymryd mwy o gyfrifoldeb am eu hiechyd a'u llesiant, a mynd ati i gynllunio ar gyfer eu hanghenion iechyd yn y dyfodol.

Bwriada'r prosiect:

- Galluogi dinasyddion, staff a phartneriaid i chwarae rhan weithredol yn y gwaith o ddyllunio a darparu model integredig newydd o iechyd a gofal yng ngogledd Powys.
- Gwella tegwch gwasanaeth i boblogaeth drefol a gwledig fesul llwybrau iechyd a gofal integredig, gan gynnwys gwasanaethau a gomisiynwyd o siroedd cyfagos.
- Galluogi mwy o bobl i fyw'n annibynnol ac aros gartref yn ddiogel trwy annibyniaeth a gofal wedi'i alluogi gan dechnoleg; a gweithio mwy integredig i atal anghenion rhag gwaethygu ac ymyrraeth ar unwaith ar adeg argyfwng.
- Sicrhau gofal cydgysylltiedig sy'n cynnwys timau cymdogaeth a chymunedau yn gweithio gyda'i gilydd fel bod dinasyddion yn cael gwasanaeth mwy parhaol pan fydd ei angen.

Ym mis Mai 2019, derbyniodd Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol Powys (PRPB) £2.5m o gyllid gan Lywodraeth Cymru i fuddsoddi mewn ffyrdd newydd o ddarparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yng ngogledd Powys.

Fel rhan o'r Rhaglen, cynigir Campws Llesiant Amlasiantaethol ynghanol y Drenewydd. Mae'r safle a ffefrir ar gyfer y campws yn gyfagos i Park Street, Y Drenewydd. Ymhlith y gwasanaethau sydd ar y safle ar hyn o bryd mae Canolfan Iechyd y Parc, gwasanaethau iechyd Canolfan Teulu Integredig y Drenewydd (Ysgol Dafydd Llwyd gynt) a dwy ysgol gynradd (i uno'n fuan), Ysgol Hafren a Ladywell Green.

Gallai'r campws gynnal Canolfan Ranbarthol Wledig o'r radd flaenaf sy'n gwasanaethu dalgylch Gogledd Powys. Gall hyn gynnig gofal cyn ac ar ôl llawdriniaeth, gweithdrefnau achosion dydd, cleifion allanol diagnosteg a gwasanaethau adsefydlu ynghyd ag addysg gynradd, gofal cymdeithasol a llety â chymorth.

Hefyd, gellid lleoli Canolfan Llesiant Cymunedol ar wahân ar y campws. Man lle gall gwahanol bartneriaid lleol ddarparu gwasanaethau i drigolion y Drenewydd a Llanllwchaearn.²³

Llun: TD

Mae'r rhaglen yn parhau i fod yn y cam gweledigaeth a chynllunio ond mae ganddo'r potensial i greu newid sylweddol nid yn unig o ran iechyd a gofal cymdeithasol ond hefyd swyddi, seilwaith, nifer yr ymwelwyr, cyfleusterau a gwasanaethau yn y dref.

Effaith Covid-19

Rhwng Mawrth a Mehefin 2020, fe wnaeth nifer helaeth o drigolion y Drenewydd dderbyn parseli bwyd wedi eu noddi gan Lywodraeth Cymru a pharhau i fod angen cymorth ychwanegol gyda bwyd ac anghenion sylfaenol, wrth i effaith economaidd Covid-19 gael ei themlo ac wrth i gefnogaeth Llywodraeth neu Gyngor Cymru ddod yn llai.⁶ Yn ychwanegol at anghenion corfforol, mae'r pandemig hefyd wedi effeithio ar iechyd meddwl trigolion. O bryder penodol mae llesiant emosiynol pobl ifanc sydd wedi eu hynysu a rhai sy'n wynebu trallodion eraill yn y cartref.

Mewn ymateb ar unwaith i'r pandemig, daeth grŵp o sefydliadau'r Drenewydd (Cyngor Tref, PAVO / Cysylltwyr Cymunedol, Cymdeithas Ponthafren, Byddin yr Iachawdwriaeth / Banc Bwyd, All Saints Church) ynghyd fel "Rhwydwaith y Drenewydd", i ymateb i anghenion llesiant preswylwyr. wrth iddynt godi. Roedd yn cefnogi sefydlu rhwydwaith o dros 100 o wirfoddolwyr anffurfiol, a ddarparodd cymorth fel siopa, casglu presgripsiynau a dosbarthu prydau poeth. Cynhyrchwyd a dosbarthwyd cyfeirlyfr gwybodaeth wedi'i argraffu i bob tŷ yn y dref.

Disgwylir y bydd angen cymorth ychwanegol ar bobl sy'n agored i niwed a bydd yr angen am fanciau bwyd yn cynyddu. Hefyd bydd lefel yr atgyfeiriadau at ofal cymdeithasol yn cynyddu.²³

Mae Rhwydwaith y Drenewydd wedi ymuno â Chynghorau Cyngor Dinasyddion a Chynghorau yn Gyntaf Cyngor Sir Powys a bydd yn parhau i ymateb i anghenion parhaus a achosir gan Covid-19 a'r dirywiad economaidd. Ar hyn o bryd mae'n ffurfioli ei aelodaeth, er mwyn parhau â'i bwrpas o gydweithio "*i gefnogi trigolion y Drenewydd a Llanllwchaearn, Powys mewn sawl ffordd i gael bywydau iach a chyflawn.*"

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Arall

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Amcan 16 CDLI – Llesiant Cymunedol
- Polisi DM3 CDLI- Mannau Agored Cyhoeddus
- Polisi W2 CDLI - Cynigion Rheoli Gwastraff
- Polisi C1 CDLI – Cyfleusterau Cymunedol a Chyfleusterau Hamdden Dan Do
- Polisi DM1 CDLI – Rhwymedigaethau Cynllunio
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Eraill

- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2017
- Llywodraeth Cymru (2019), Dyfodol Iachach i Gymru
- Banc Gwybodaeth Llesiant CS Powys
- Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus Powys (2018) Tuag At 2040: Cynllun Llesiant Powys
- CS Powys & Bwrdd Iechyd Addysgu Powys (2017), Strategaeth Iechyd & Gofal Powys

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Sylwadau'r Deiliaid Diddordeb ar y Ganolfan Iechyd
- Sylwadau Cymunedol: Iechyd a Llesiant

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Iechyd & Llesiant: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus
(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mae'r staff nyrsio yn y feddygfa'n dda iawn ac nid yw'r aros am apwyntiad i'w gweld yn rhy hir."

"Yr her FWYAF fydd ymwneud â sut rydym yn adeiladu diwylliant newydd tuag at ein hiechyd ... sut ydyn ni'n buddsoddi mewn ac yn cynnal y gwasanaeth iechyd sydd yn ymwneud ag atal nid gwellhad."

"Er bod gennym y rhan fwyaf o'r cyfleusterau sydd eu hangen arnom fel cymuned, maent wedi eu gor-ymestyn"

Themâu Poblogaidd

- Cael mynediad i ganolfannau meddygol ac ysbytai
- Cael ysbyty argyfwng yn agos
- Gallu cael apwyntiad meddyg GIG pan fo'r angen
- Cael mynediad at ddeintydd ac apwyntiad yn ôl yr angen
- Pwysigrwydd mynediad i fannau gwyrdd ar gyfer iechyd a llesiant
- Gwell mynediad at wasanaethau iechyd meddwl

Adborth Allweddol

Bodddhad â chyfleusterau i gefnogi iechyd, gofal a llesiant yn y Drenewydd:

Hynod Fodlon: 2.8%

Fodlon: 23.6%

Diduedd: 23.6%

Anfodlon: 33.0%

Hynod Anfodlon: 14.2%

Syniadau ar Gyfer y Dyfodol

- Gwell gwasanaethau ysbyty
- Meddygfa teulu gydag amserau aros byr.
- Mwy o weithgareddau awyr agored / cyfleusterau hamdden i annog ymarfer corff e.e. sbaon iechyd, teithio egnïol, gweithgareddau awyr agored i ysgolion, canolbwynt caffi canolog yn y parc, gwell mynediad ar lan y dŵr,
- Parthau aer glân ac awyr dywyll yn y nos, gwell cyfleusterau maes chwarae, ardaloedd ymlacio ar lan yr afon a meddygon teulu ragnodi amser i ymuno â'r grwpiau cerdded / rhedeg parc.
- Uned mân anafiadau 24 awr
- Mwy o Feddygon
- Mwy o gefnogaeth i grwpiau cymorth iechyd meddwl, clybiau cymunedol fel clybiau cerdded, y celfyddydau a gemau.
- Gwasanaethau / grwpiau cymorth LGBTQIA.

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Iechyd & Llesiant: Polisiau cynllunio

Ar gyfer polisiau sy'n ymwneud ag Iechyd a Llesiant, cyfeiriwch at destun Cyfleusterau Cymunedol, sy'n cynnwys canolfannau iechyd.

Iechyd & Llesiant Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
HW1	Sicrhewch fod barn preswylwyr a gesglir ar gyfer y Cynllun Lle ac sy'n ymwneud ag Iechyd a Llesiant, yn cael ei rhannu â thîm Rhaglen Llesiant Gogledd Powys. (Gweler Sylwadau Cymunedol a Sylwadau deiliaid Diddordeb ar yr Hwb Iechyd wrth Gefnogi Tystiolaeth)	S	Cyngor Tref (D), Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
HW2	Annog tîm Rhaglen Llesiant Gogledd Powys yn gryf i barhau i weithio gyda'r gymuned leol ar ddylunio safle ac agweddau priodol eraill ar y campws arfaethedig.	S	Cyngor Tref (D), Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
HW3	Ymchwilio i bartneriaid a chyllid i sefydlu ffynhonnell wybodaeth ganolog (fel Cyfeiriadur / rhestru Beth Sydd Ymlaen - cyf prosiect CF4) i hyrwyddo ymgysylltiad mewn chwaraeon, natur, creadigrwydd ac ymgysylltu cymdeithasol fel ffordd o gadw'n dda.	S	Cyngor Tref (D,E), CS Powys, Bwrdd Iechyd Tref Powys, Agor y Drenewydd, Sector Gwirfoddol C/o PAVO, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach
HW4	Darparu Toiled gyda "Mannau Newid" naill ai fel rhan o'r "Campws Llesiant" neu rhywle arall yn y dref.	M	Cyngor Tref (I), Bwrdd Iechyd Tref Powys / Hygyrchedd Powys
HW5	Mae Cerdded Y Drenewydd yn hyrwyddo ac yn ceisio cyllid ar gyfer prosiect i adeiladu llwybr hygyrch i fyny ac o amgylch Rhiw Trehafren ar y cyd â'r trac beicio sydd eisoes wedi'i adeiladu.	S	Cerdded Y Drenewydd
HW6	Parhau i weithio ar y cyd trwy Rwydwaith y Drenewydd, "i gefnogi trigolion y Drenewydd a Llanllwchaearn, Powys mewn sawl ffordd i gael bywydau iach a chyflawn."	S	Cyngor Tref (D), Cyngor SP, Cymdeithas Ponthafren, PAVO, Byddin yr Iachawdwriaeth / Banc Bwyd, All Saints Church, Cyngor ar Bopeth

Bydd Prosiectau / Gweithredoedd yn cyfrannu tuag at Iechyd & Llesiant yn CA4

1.6 Tref Ddiogel A Thaclus

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae atyniad, glendid a diogelwch yn hanfodol i brofiad cadarnhaol pobl o fyw a gweithio yn y dref ac i ymweld â hi. Mae'r agweddau allweddol hyn yn cael effaith ddwys ar falchder a llesiant cymunedol pobl ynghyd â ffyniant economaidd y dref. Felly, mae'n hanfodol eu cael yn iawn. Ers pandemig Covid-19, mae diogelwch yn y dref yn cymryd ystyr a lefel bwysigrwydd ychwanegol.

Ffeithiau Allweddol

Diogelwch:

Ar y cyfan, mae'r preswylwyr yn teimlo'n ddiogel yn y dref: Hynod neu'n ddiogel iawn: 37.7%, Braidd yn ddigoel: 34.9%, Ddim mor ddiogel / ddim yn ddiogel o gwbl: 20.8%

Taclusrwydd:

Yn yr arolwg cyhoeddus (106 o ymatebion) Disgrifiodd 49.1% o'r dref fel "Braidd yn ddiogel", 8.5% fel "Glan iawn".

Beth sydd wedi bod yn digwydd yn ddiweddar?

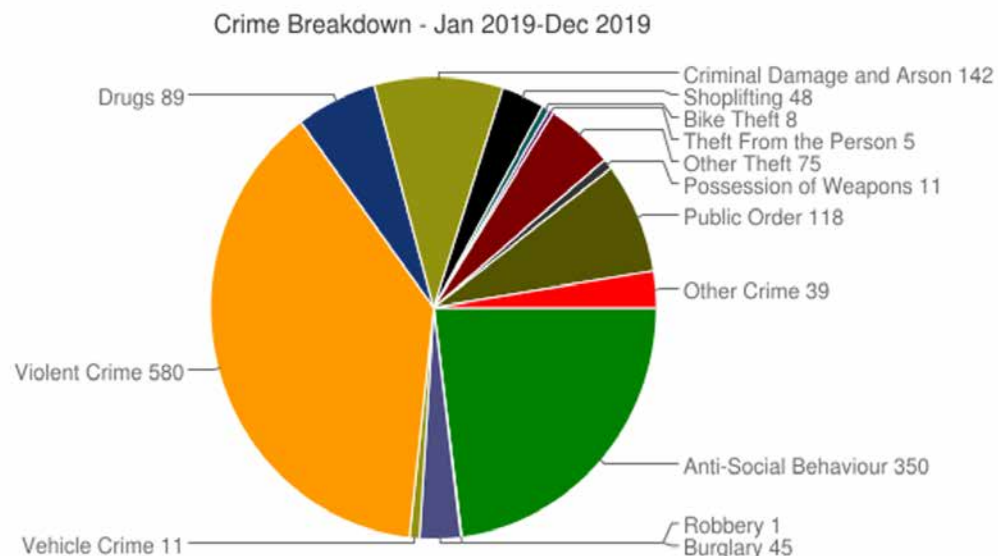
Diogelwch:

- Bu pryderon diogelwch yn dilyn rhai ymosodiadau treisgar a chynnydd mewn gweithgaredd "llinellau sirol" cysylltiedig â chyffuriau yn y dref.
- Yn ddiweddar, mae Heddlu Dyfed-Powys wedi gosod teledu cylch cyfyng mewn mannau allweddol ynghanol y dref.

Taclusrwydd:

- Adroddwyd am sawl digwyddiad o finiau anneniadol, yn gorrifo ynghanol y dref, yn enwedig ar benwythnosau a gwyliau banc pan oedd nifer uchel o ymwelwyr.
- Mae'r Cyngor Tref wedi bod yn trafod gyda CS Powys ynghylch trosglwyddiad posib o wasanaethau glanhau strydoedd.
- Mae'r Cyngor Tref wedi ysgrifennu at berchnogion adeiladau gwag allweddol yn y dref i holi am eu statws a'u cynlluniau ar gyfer y dyfodol (gweler Atodiad - Adeiladau ac Adeiladau Gwag Mewn Perygl).

Rhifau Digwyddiad Trosedd ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol (ASBs) ar gyfer y Drenewydd ar gyfer 2019²⁴

Effaith Covid-19

Mae diogelwch yn y dref wedi cymryd arwyddocâd hanfodol yn ystod pandemig Covid-19. Mae newidiadau i'r ffordd yr ydym yn llywio o amgylch canol y dref yn cymryd siâp ar hyn o bryd, gan ganiatáu digon o le i gerddwyr symud yn ddiogel a chynnal pellteroedd cymdeithasol diogel.

Ym mis Awst 2020, rhannodd Cyngor Sir Powys eu dull newydd ar gyfer "trefi diogel a gwydn" yn ei gynllun *#SupportLocalPowys gyda threfi diogel a gwydn*:

Gyda chefnogaeth a chefnogaeth ariannol Llywodraeth Cymru, bydd Cyngor Sir Powys yn gweithio gyda chynghorau tref a chymuned, busnesau lleol, siambrau masnach a thrigolion i ddylunio a gosod mesurau pwrpasol i greu ardaloedd cyhoeddus diogel i ddinasyddion eu cyrchu'n hawdd ac i fusnesau eu defnyddio i ailagor a pharhau'n ddichonadwy.

Llun: TC

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi DM13 CDLI – Cynllunio ac Adnoddau
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Eraill

- CSP Powys (2020), *#SupportLocalPowys gyda threfi diogel a gwydn*
- Gwefan Ystadegau Trosedd y DU, www.ukcrimestats.com

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Sylwadau Cymunedol: Tref Ddiogel a Thaclus

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Tref Ddiogel a Thaclus: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Gellid gwneud y wal goncrit wrth ochr Pont Ha'penny yn fwy deniadol."

"Yn gyffredinol yn eithaf da ond mae yna fannau problemus lle nad yw pobl yn edrych ar ei ôl mewn gwirionedd ac weithiau mae diffyg gwagio biniau dros benwythnosau / gwyliau banc yn gwneud y dref yn dipyn o embaras i dwristiaeth."

"Bob amser yn teimlo'n ddiogel yn y Drenewydd er ei bod yn ymddangos bod troseddau wedi cynyddu yn ystod y 5 mlynedd diwethaf. Mae ffiniau sirol yn broblem."

Themâu Poblogaidd

Diogelwch:

- Mwy o deledu cylch cyfyng wedi'i fonitro'n dda
- Mwy o bresenoldeb heddlu ar y stryd,
- Goleuadau strydoedd sydd eisoes yn bodoli i'w troi ymlaen hefyd goleuo ychwanegol mewn ystadau preswyl.
- Camau i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â chyffuriau ac alcohol ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Taclusrwydd:

- Mae consensws ysgubol yn gofyn am reoli sbwriel yn well yn y dref ac awgrymiadau ar gyfer cynlluniau a chyllid i gadw mannau'n lân.
- Mae llanast cŵn yn bryder rheolaidd

Adborth Allweddol

Ar y cyfan, mae preswylwyr yn teimlo'n ddiogel yn y dref:

Hynod neu'n ddiogel iawn: 37.7%,

Weddol ddiogel: 34.9%,

Ddim yn ddiogel / ddim yn ddiogel o gwbl: 20.8%

- Disgrifiodd 49.1% y dref yn "Weddol lân", 8.5% fel "Glân iawn".
- Mae rhai yn gwneud y cysylltiad rhwng ymddygiad gwrthgymdeithasol a'r angen am fwy o weithgareddau i bobl ifanc y dref.
- Adroddwyd am bryderon diogelwch ynghylch croesfannau ar y ffyrdd mewn ardaloedd fel Heol y Gamlas a Milford Road.

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Gweithgareddau / mannau i'r rheiny yn eu harddegau
- Datrysiadau i wella golau stryd
- Adolygu darpariaeth biniau cyhoeddus / mwy o finiau ailgylchu cyhoeddus / mwy o finiau gwastraff cŵn
- adolygu casgliad sbwriel cartrefi i atal tipio anghyfreithlon.
- Parhau i godi sbwriel / cynlluniau i fynd i'r afael â "mannau problemus" sbwriel.
- Gweithio gyda busnesau bwyd i ystyried datrysiadau:
- Diwrnodau sgip cymunedol a noddir gan y manwerthwyr bwyd cyflym
- Gwaith hyrwyddo ac addysg i annog taclusrwydd
- Adolygiadau rheolaidd o anghenion cynnal a chadw - gerddi, gwelyau blodau, meinciau, torri gwair, pontydd
- Mae angen mynd i'r afael ag adeiladau adfeiliedig fel Capel Bethel.

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiâu hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Tref Ddiogel A Thaclus: Polisiâu cynllunio

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMIR? (Ile bo hynny'n berthnasol):
ST-a	Cefnogir cynigion datblygu sy'n cyflawni gwelliannau i'r parth cyhoeddus ac yn gwella diogelwch cymunedol yn y Drenewydd a Llanllwchaearn.	

Tref Ddiogel A Thaclus: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
ST1	Mynd i'r afael â phryderon y gymuned ynghylch diffyg goleuadau a llwybrau anwastad, trwy weithio gyda Swyddogion CSP i nodi blaenoriaethau diogelwch, yn seiliedig ar dystiolaeth Cynllun Lle. I gynnwys llwybrau cerdded, llwybrau beicio a hawliau tramwy. (gweler Tystiolaeth Ategol - Crynodeb a Map Archwiliad Llwybrau Troed a Llwybrau Beicio)	S	Cyngor Tref (I), CSP
ST2	Gweithio gyda phartneriaid i ystyried cynnal ymgynghoriad cymunedol ar lefelau priodol o oleuadau stryd.	M	Cyngor Tref (E), CSP

ST3	Gweithio gyda Swyddogion CSP i ystyried gwelliannau i gyfleuster- au croesi'r ffordd, gan gynnwys Ffordd y Gamlas a Milford Road drwy adolygu tystiolaeth y Cynllun Lle (gweler Tystiolaeth Ategol - Crynodeb a Map Archwiliad Llwybrau Troed a Llwybrau Beicio)	M	Cyngor Tref (I), CSP
ST4	Nodi partneriaid a chyllid i fynd i'r afael â llanast sbwriel a chŵn mewn "mannau poeth" a nodwyd yn y dref (gweler Tystiolaeth Ategol - Syl- wadau Cymunedol) Ymhlith y syniadau a awgrymir mae "teithiau cerd- ded casglu sbwriel".	M	Cyngor Tref (I), CSP /Agor y Drenewydd / Cadw Cymru'n Daclus / Casglwyr Sbwriel Bryn
ST5	Gweithio gydag Uwch Swyddog Ymwybyddiaeth a Gorfodi Gwastraff CSP i ystyried pryderon y gymuned ynghylch "mannau poeth" anneniadol fel tipio anghyfreithlon ac adeiladau / strwythurau sydd angen eu cynnal, trwy adolygu tystiolaeth y Cynllun Lle. (gweler Tystiolaeth Ategol – Syl- wadau'r Gymuned)	M	Cyngor Tref (I), CSP, Bwrdd Eiddo Problemus
ST6	Nodi partneriaid a chyllid ar gyfer cynlluniau i leihau sbwriel bwyd peno- dol ynghanol y dref, manau agored ac ardaloedd preswyl.	S	Cyngor Tref (E), Busnesau Bwyd / CSP / Agor y Dren- ewydd / Cadw Cymru'n Daclus / Casglwyr Sbwriel Bryn
ST7	Nodi partneriaid a chyllid ar gyfer cynlluniau hyrwyddo ac addysgol yn- ghylch cadw'r dref yn lân	S	Cyngor Tref (E), CSP / Agor y Drenewydd / Cadw Cymru'n Daclus / Ysgolion / Coleg / Llyfrgell
ST8	Ymchwilio i drosglwyddo gwasanaeth glanhau "strydlun" o GS Powys i Gyngor Tref	S	Cyngor Tref (D), CSP
ST9	Creu dyluniad "strydlun" cyffredinol ar gyfer y dref gan ymgorffori dodrefn stryd, plannu ac ati	S	Cyngor Tref (D), CSP
ST10	Gweithio gyda CSP, Arweinydd Proffesiynol - Safonau Masnach, Diogel- wch Cymunedol a Swyddog Cynllunio Brys i gael gwybodaeth am waith priffyrdd sydd ar ddod yn y dref a rhannu'r wybodaeth gyda'r gymuned leol.	S	Cyngor Tref (D), CSP

Y Drenewydd Werdd

2.1 Mannau Agored

Yn cynnwys: Parciau Cyhoeddus & Gerddi, Mannau Gwyrdd Naturiol a Rhannol Gwyrdd, Dyfrffyrdd Prydain, Cyfleusterau Chwaraeon Awyr Agored, Mannau Gwyrdd Mwynderau, Ardaloedd Chwarae, a Lotments.

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae'r Drenewydd yn ffodus bod ganddi nifer o fannau agored yn ogystal â phrydfwrthwch yr afon Hafren yn rhedeg trwy ei chanol. Caiff yr asedau hyn eu gwerthfawrogi'n fawr gan bobl leol a gallant gyfrannu at ansawdd bywyd, iechyd a llesiant da yn ogystal â denu ymwelwyr, er mwyn cadw'r economi i ffynnu. Mae gan randiroedd lawer o fuddion gan gynnwys cynhyrchu bwyd yn lleol, cyfrannu at iechyd a llesiant a mynd i'r afael ag arwahanrwydd cymdeithasol.

Ffeithiau Allweddol

Mae'r Drenewydd yn cynnal cyfres o gaeau pêl-droed, rygbi a chriced, cyrtiau tenis, lawnt fowlio a thrac athletau. Mae yna nifer iawn o amwynderau, manau gwyrdd naturiol a lled-naturiol, ynghyd ag ystod o fannau chwarae. Gellir gweld dadansoddiad manwl o fannau agored y dref yn Asesiad Mannau Agored CS Powys (2018). Dengys y ffigurau:

- Bod y Drenewydd yn cynnwys dros 3 gwaith y nifer a argymhellir o fannau agored anffurfiol fel parciau a gerddi a manau gwyrdd eraill.
- Mae 79% o bobl y dref yn byw o fewn y pellter a argymhellir i ardal

chwarae â chyfarpar

- Darperir llai na hanner (44%) o'r nifer o fannau chwarae â chyfarpar a argymhellir.
- Mae ychydig llai na 100% o boblogaeth y Drenewydd yn byw o fewn y 1.2km a argymhellir ar gae chwaraeon awyr agored.
- Mae 36 o leiniau lotments, sy'n cynnwys 0.99 hectar o ofod lotments a 25 o bobl ar restr aros²⁵

Mae Adroddiad Thorpe 1969 yn argymhell darpariaeth lotments sy'n cyfateb i 15 i bob 1,000 o aelwydydd. Mae 40 o lotments ficro ychwanegol yng Ngardd Gymunedol Cultivate (sy'n cyfateb i 1-2 randir maint llawn) - y mae eu safle wedi dyblu yn ystod y 3 blynedd diwethaf.

Mae manau gwyrdd yn darparu nifer o weithredoedd pwysig i gymdeithas sy'n cynnwys:

- Cefnogi bioamrywiaeth
- Storio a gwaredu carbon / lleihau llygredd
- Cadw pridd iach
- Lleihau ac osgoi llifogydd / glanhau dŵr
- Cysylltu gyda natur / cadw ni'n iach ac yn hapus²⁶

Photos: TC

Beth Sydd Wedi Bod Yn Digwydd Yn Ddiweddar?

- Yn 2018, trosglwyddwyd 130 erw o dir ar lan yr afon yn y Drenewydd, o dan brydles 99 mlynedd gan Gyngor Sir Powys, i'r Cyngor Tref ac yna ymlaen i sefydliad menter gymdeithasol, Agor y Drenewydd. Hwn oedd un o'r trosglwyddiadau asedau cymunedol mwyaf o dir amwynder yng Nghymru. Mae Agor y Drenewydd yn rheoli'r tir o dan gytundeb.
- Mae'r gwaith o adeiladu parc chwarae pen-taith newydd ym mharc y dref wedi'i gwblhau'n ddiweddar.
- Mae'r Cyngor Tref wedi cychwyn trafodaethau gyda CS Powys ynghylch trosglwyddiad posibl y gwasanaeth lotments.

Cynhaliwyd archwiliad newydd o Fannau Agored yn y dref fel rhan o'r Cynllun Lle. Cyfrannodd Cerdded Y Drenewydd gryn dipyn o amser yn archwilio ar y pwnc hwn. (gweler yr Atodiad Cyfleusterau Chwaraeon a Chwarae a Thystiolaeth Ategol Mannau Agored ac Ardaloedd Chwarae Archwiliadau a Map)

- Nodwyd ystod o fannau, rhai yn dda iawn ac yn cael eu defnyddio'n dda ond rhai angen

eu cynnal a chadw ac eraill na ellir eu defnyddio.

- Mae yna nifer o fannau chwarae bach o amgylch y dref yn enwedig o fewn ystadau tai. Nid oes gan rai o'r rhain offer chwarae arnynt bellach.
- Amlygir diffyg posibl o fwynderau manau gwyrdd yn ward y de (ardaloedd 11 & 13).

Amlygodd y dystiolaeth gymunedol restr o fannau agored sydd o werth i bobl leol (gweler Atodiad – Mannau Agored o Bwysigrwydd i'r Gymuned)

Effaith Covid-19

Mae rhai manau agored cyhoeddus yn cael eu hail-enwi a'u hystyried fel lleoliadau ar gyfer bwyta yn yr awyr agored a chymdeithasu'n ddiogel.

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Arall

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Amcan 14 CDLI - Ffordd Iach o Fyw
- Polisi Strategol SP7 - Diogelu Adnoddau ac Asedau Strategol
- Polisi DM1 CDLI - Rhwymedigaethau cynllunio
- Polisi DM3 CDLI – Mannau Agored Cyhoeddus
- Polisi DM13 CDLI - Dylunio ac Adnoddau
- Asesiad Mannau Agored CDLI
- Polisi H3 CDLI- Cyflwyno Tai
- TAN16 - Chwaraeon, Hamdden a Mannau Agored
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Arall

- Yr Ymddiriedolaeth Tir (2017), Gwerth Cudd Ein Mannau Gwyrdd
- Cynulliad Cymru (2010), Darpariaeth Rhandiroedd yng Nghymru
- Llywodraeth Cymru (2014), Ymgynghoriad ar wella argaeledd rhandiroedd a gerddi cymunedol
- Cerdded y Drenewydd (2018), Cynigion ar gyfer taith gerdded a gofod cymunedol hygyrch ar Fryn Trehafren

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Map: Archwiliad Mannau Agored a Meysydd Chwarae
- Archwiliadau Mannau Agored
- Archwiliadau Meysydd Chwarae
- Cyfleusterau Chwaraeon a Chwarae
- Mannau Agored o Bwysigrwydd i'r Gymuned
- Map: Safleoedd a Awgrymir ar gyfer yr Asesiad Mannau Agored Nesaf
- Sylwadau Cymunedol: Mannau Agored

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Mannau Agored: Sylwadau Cymunedol Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus (Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mae angen parc chwarae, meinciau ar Treowen. Mae angen gwneud rhywbeth i'r siop."

"Mae gan y Drenewydd fannau gwyrdd gwych - rydym yn freintiedig a dylem wneud mwy ohonynt."

"Mae Parc Dolerw - man agored hoffus ar gyfer cerdded a meddwl – dylid anelu at gyn lleied o newid â phosib i hyn."

Themâu Poblogaidd

- Pobl am warchod eu mannau agored
- Gwella a gwneud mwy o'r afon a mannau gwyrdd
- Mwy o gyfleusterau awyr agored ar hyd yr afon (ardaloedd coginio / llefydd picnic)
- Mwy o weithgareddau awyr agored ee dosbarthiadau ymarfer corff, digwyddiadau

Beth sy'n Dda?

- Parc Dolerw a'r berllan newydd
- Tomen a Beili (Y Twmpath)
- Yr Afon
- Llwybr y Gamlas
- Coedwigoedd Porthouse
- Cefn gwlad o fewn cyrraedd hawdd i'r dref
- Parc Sglefrio
- Clos y Santes Fair
- Rhiw Trehafren
- Afon Dulas yn cwrdd â'r Afon Hafren (gweld bywyd gwyllt)
- Lotments
- Trin yr Ardd Gymunedol
- Eglwys y Santes Fair
- "Caeau'r Defaid"
- Gerddi Robert Owen
- Mannau agored amwynder Barnfields
- Mannau gwyrdd Maesyrrhandir / "Rhiw Alec"

Adborth Allweddol

- Datgelodd ymgynghoriad ar gyfer Cynllun Gweithredu Cymunedol y Drenewydd fod "Mannau Gwyrdd, yr amgylchedd ac ynni yn cael eu hystyried fel y pynciau pwysicaf i bobl y Drenewydd"....
- Pobl ifanc yn adrodd bod angen mwy o ardaloedd i hamddena a mannau wifi mewn mannau gwyrdd

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Digwyddiadau awyr agored yn y Twmpath
- Gwella hygyrchedd ym Mharc Dolerw
- Nawdd cwmni i dorri gwair ym Mharc Dolerw
- Defnyddio'r afon ar gyfer mwy o weithgareddau hamdden
- Angen peintio a goleuo'r Bont i Barc Dolerw
- Defnyddio ein mannau agored ar gyfer gweithgareddau awyr agored, digwyddiadau ar gyfer teuluoedd, cyhoeddiadau cyhoeddus (sgriniau electronig)
- Gwella'r ddarpariaeth o mannau agored yn ystad Maesyrrhandir
- Tai gwydr mawr ym Mharc Dolerw i dyfu blodau a phlanhigion, Fferm Glöynnod Byw i ddod â thwristiaid i mewn!
- Mae angen parc chwarae a mwy o feinciau
- Cyfarpar cadw'n heini mewn mannau agored
- Mannau agored i annog ymgysylltu â phobl ifanc / Lleoedd i bobl ifanc yn eu harddegau i'w mynychu
- Cadw man agored Barnfields
- Defnyddio'r lle ar dir Eglwys y Santes Fair

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Mannau Agored: Polisiâu cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiâu hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMR? (lle bo hynny'n berthnasol):
OS-a	Ni fydd datblygiad a fyddai'n arwain at gollu neu effeithio ar y defnydd o fannau agored cyhoeddus yn cael ei gefnogi, oni bai bod cyfiawnhad digonol dros y datblygiad gan gynnwys lliniaru derbyniol y golled / niwed i'r man agored cyhoeddus.	Lleoliadau fel y'u nodwyd yn Asesiad Mannau Agored y CDLI ar gyfer y Drennewydd. Hefyd Hawliau Tramwy Cyhoeddus (gweler map lleol PROW yn y Dystiolaeth Ategol). Hefyd gweler prosiect OS1.
OS-b	Ni fydd unrhyw ddatblygiad newydd a fydd yn arwain at gollu lotments presennol a mannau tyfu cymunedol yn cael ei gefnogi, oni bai bod digon o gyfiawnhad dros y datblygiad gan gynnwys darparu mannau amgen cyfatebol neu'n well i ddigolledu anghenion.	
OS-c	Cefnogir datblygiadau sy'n darparu lotments / lleoedd tyfu cymunedol newydd neu estyniadau newydd	
OS-d	Cefnogir cynigion sy'n darparu ardaloedd chwarae neu gyfleusterau chwaraeon newydd neu well lle bo angen.	Map ardaloedd chwarae
OS-e	Pan sicrheir cyfraniadau Adran 106 o ddatblygiadau tuag at fannau agored, defnyddir tystiolaeth y Cynllun Lle i lywio penderfyniadau ynghylch ble a sut y mae arian yn cael ei wario' (gweler Archwiliadau a Map Mannau Agored Tystiolaeth Agored a Maes Chwarae)	

Mannau Agored: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
OS1	Gan gyfeirio at becyn cymorth Greenspace CNC, Set Ddata Seilwaith Gwyrdd a safonau Gwobr y Faner Werdd adolygu tystiolaeth y Cynllun Lle ar gyfer mannau gwyrdd a awgrymir i'w gwarchod (gweler adran <i>Nesaf y CDLI</i>) a'u cyflwyno i'w hystyried yn yr adolygiad nesaf o " <i>Asesiad Mannau Agored</i> " CS Powys	S	Cyngor Tref (D), CSP

OS2	<p>Prosiectau i wella'r defnydd o'r afon , hawliau tramwy a mannau agored wedi'u cydbwysu â chaniatáu i fywyd gwylt ffynnu:</p> <p>a) Mwy o lwybrau gweithgaredd, caeau a thraciau wedi'u marcio allan ar gyfer ymarfer corff awyr agored, campfeydd awyr agored b) Gwella mynediad i gerbydau i Barc Dolerw ar gyfer digwyddiadau c) Mwy o gyfleusterau hamdden wrth yr afon fel meinciau picnic, ardaloedd barbeciw d) Cadwch ardaloedd gwylt naturiol er mwynhad, tawelwch a myfyrio</p>	M	Cyngor Tref (E), Agor y Drenewydd / Ymdiriedolaeth Bywyd Gwylt Mont / Cyfoeth Naturiol Cymru / Cerdded y Drenewydd.
OS3	<p>Defnyddiwch:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dystiolaeth y Cynllun Lle (Tystiolaeth Ategol Mannau Agored ac Ardaloedd Chwarae Archwiliadau a Map) • Accessible Natural Green Space Standards (ANGs) hefyd • Fields in Trust standards (FITs) <p>i adolygu'r ddarpariaeth o feysydd chwarae bach (er enghraifft o fewn ystadau tai a Phenygloddfa) a llunio rhestr o flaenoriaethau ar gyfer ardaloedd chwarae a mannau agored eraill i'w hariannu gan arian Adran 106.</p>	S	Cyngor Tref (D), CC
OS4	Annog gweithredu ar ymrwymadau ardal chwarae rhagorol (fel Woodland Way)	S	Cyngor Tref (I), CSP, Datblygwyr
OS5	Casglu tystiolaeth o'r galw lleol am lotments	S	Cyngor Tref (E), CSP, Agor y Drenewydd, Ffermydd Cymdeithasol & Gerddi
OS6	Os oes galw, dylai prosiectau geisio sefydlu lotments newydd.	M	Cyngor Tref (D), PCC, Agor y Drenewydd, Cultivate
OS7	Ceisio trosglwyddo gwasanaethau lotment o CSP i NLTC	S	Cyngor Tref (D), PCC

OS8	Nodi partneriaid a chyllid i ddatblygu strategaeth fwyd ar gyfer y dref	M	Cyngor Tref (E), Ffermydd Cymunedol & Gerddi CP, Cultivate, Agor y Drenewydd, Ymddiriedolaeth Bwyd a Thir Canolbarth Cymru, Consortiwm Amaethyddiaeth Drefol.
OS9	Adnabod partneriaid a nawdd er mewn cael statws Gwobrau'r Faner Werdd ar gyfer caeau wedi eu cynnal yn dda a mannau gwyrdd	M	Cyngor Tref (E), Drenewydd Agored, Cadw Cymru'n Daclus, CS Powys

2.2 Teithio Llesol & Thrafnidiaeth

(Yn cynnwys: Llwybrau cerdded, llwybrau seiclo, hawliau tramwy cyhoeddus, parcio)

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Golyga teithio Llesol gwneud siwrneiau mewn ffyrdd sy'n gorfforol egniol, fel cerdded neu feicio yn hytrach na defnyddio cludiant modur. Byddai cynnydd mewn cerdded / beicio yn gwella iechyd a llesiant preswylwyr a chydlyniant cymunedol. Byddai gwelliannau i lwybrau cerdded / beicio yn annog ymwelwyr a'r defnydd o siopau a gwasanaethau lleol. Byddai gostyngiad yn y defnydd o geir yn lleihau allyriadau carbon niweidiol.

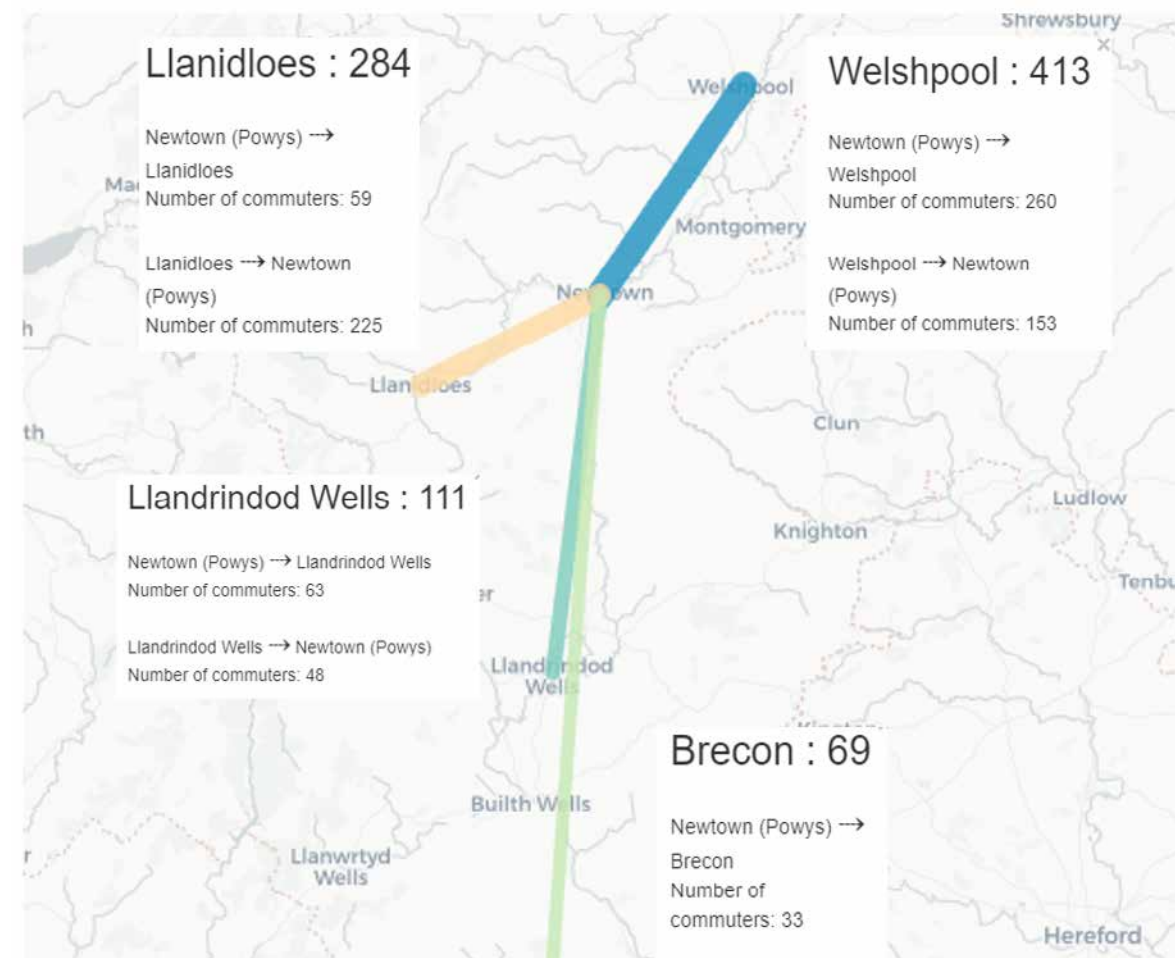
Ffeithiau Allweddol

Ystadegau Perchnogaeth Car y Drenewydd a Llanllwchaearn

% cartrefi heb gar neu fan	26.3%
% cartrefi gydag 1 car neu fan	46.9%
% cartrefi gyda 2 neu fwy o geir neu faniau	26.8%

- Dywedodd ymatebwyr i arolwg lleol yn 2019, y byddent yn cynyddu eu cerdded pe bai ganddynt well gwybodaeth am llwybrau cerdded, bod llwybrau'n cael eu cynnal yn well, yn hygyrch ac yn teimlo'n ddiogel.²⁷
- Mae pryderon ynghylch tagfeydd traffig a pharcio ar amseroedd rhedeg ysgolion. (Yn benodol Penygloddfa a Thrownen).
- Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu gweithredu 20 mya fel terfyn cyflymder diodyn yr ardal breswyl, erbyn 2023. Disgwylir gwaith ymgysylltu â'r gymuned ar adeg ei gyflwyno.
- Mae gan y Drenewydd 105 o hawliau tramwy cyhoeddus, yn ymestyn 61km. Mae'r mwyafrif yn llwybrau troed cyhoeddus (97) gydag 8 llwybr ceffylau.

Nifer y cymudwyr sy'n teithio rhwng y Drenewydd a threfi cyfagos (2011)³

Beth Sydd Wedi Bod Yn Digwydd Yn Ddiweddar?

- Ar ôl cwblhau Ffordd Osgoi'r Drenewydd, bydd dad-gefnffordd prif Ffordd yr A483 Pool Rd / New Rd / Llanidloes Rd yn creu mwy o gyfleoedd cerdded a beicio
- Mae CS Powys yn ymgymryd ag ail-ffurfweddu rhaglen ysgolion, a allai arwain at newid mewn lleoliadau ysgol / llwybrau teithio egnïol
- Mae cynlluniau a chyfleusterau Teithio Gweithredol wedi'u cynllunio ar gyfer y dref gan Gyngor Sir Powys, y Cyngor Tref ac Agor y Drenewydd yn cynnwys:
 - canolbwynt beicio, mwy o reseli beicio a gorsaf atgyweirio
 - pont feicwyr / cerddwyr newydd i lawr yr afon o Bont Cambrian
 - cynllun newydd i ddarparu mynediad beiciau a cherddwyr a rennir mwy diogel o dan Bont Nantoer a Llanidloes Road
- Bydd rheolaeth y gwirfoddolwyr sy'n cynnal hawliau tramwy cyhoeddus lleol yn trosglwyddo o GS Powys i'r Cyngor Tref.
- Mae'r grŵp cymunedol "Cerdded y Drenewydd" yn hyrwyddo ac yn cynnal sawl llwybr cerdded yn y dref ac o'i chwmpas ac yn cynnal gŵyl gerdded / awyr agored flynyddol
- Dechreuwyd ar waith archwilio llwybrau troed a llwybrau beicio

fel rhan o gasglu tystiolaeth y Cynllun Lle

- Mae myfyrwyr yn Ysgol Treowen wedi cynnal arolwg traffig fel rhan o'u gwaith cwricwlwm
- Mae ymrwymiad cryf gan y gymuned ar y pwnc hwn. Mae sefydliadau deiliaid diddordeb allweddol (Cerdded y Drenewydd, Agor y Drenewydd), wedi gwirfoddoli amser sylweddol i gyflwyno tystiolaeth i'r Cynllun Lle. Maent yn awyddus i ymgysylltu, rhannu eu gwybodaeth a'u harbenigedd a chymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau yn y dyfodol.

Effaith Covid-19

Mae'r cyfyngiadau cyfnod clo wedi arwain at gynnydd mewn cerdded a beicio wrth i bobl deithio pellteroedd byr yn eu hardal leol, ar gyfer ymarfer corff neu siopa. Mae CS Powys wedi tanlinellu eu hymrwymiad i Deithio Llesol:

*"Mae pandemig y coronafirws wedi dangos bod lefelau traffig is yn gyffredinol yn annog a / neu'n hwyluso cyfleoedd i bobl deimlo'n hapusach i feicio a cherdded yn eu hardaloedd lleol. Trwy gyflwyno lonydd beicio, ardaloedd i gerddwyr a chaniatáu i bobl gerdded a beicio o amgylch ein trefi'n ddiogel, maent yn rhoi hyder iddynt gymryd rhan mewn dewisiadau ffordd iachach o fyw ac elwa ar well llesiant corfforol a meddyliol."*²⁸

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi T1 CDLI - Seilwaith Teithio, Traffig a Thrafnidiaeth:
- Polisi TD1 CDLI - Datblygu Twristiaeth
- Polisi DM3 CDLI - Man agored cyhoeddus:
- Polisi DM1 CDLI - Rhwymedigaethau Cynllunio:
- Polisi DM13 CDLI - Dylunio ac Adnoddau
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cynru (11)

Dogfennau Perthnasol Arall

- Agor y Drenewydd (2019), "Prosiect Cerdded y Drenewydd" (Adroddiad Drafft)
- Ceidwaid Afon Hafren (2014), Arolwg o Ddefnyddwyr Afonydd
- Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013
- Llywodraeth Cymru (2011), Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol
- Llywodraeth Cymru (2010), Creu Cymru Egnïol
- Gwybodaeth am Llwybrau'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol yn Powys : www.powys.gov.uk/en/roads-transport-and-parking/active-travel/ and
- www.sustrans.org.uk/wales/our-work-wales
- CS Powys (2016) Teithio Llesol: Map Llwybr Presennol (ERM)
- CS Powys (2016) Teithio Llesol: Map Rhwydwaith Integredig (INM)
- Teithiol Llesol CS Powys: Rhaglen Ddrafft ar gyfer gwaith gwell ar gyfer y Drenewydd (Sgorau INM)
- Teithio Llesol CS Powys: Cofnodion archwilio llwybr troed a llwybr beicio
- CS Powys: Map Hawliau Tramwy Lleol (data.gov.uk)
- CS Powys CC: Cynllun Gwella Hawliau Tramwy 2018-2028

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Map Archwilio Llwybrau Cerdded, Llwybrau Seiclo & Rheseli Beic
- Crynodeb Archwilio Llwybrau Troed a Llwybrau Beicio
- Archwiliadau Llwybrau Troed a Beicio - a mapiau gwreiddiol
- Sylwadau Cymunedol: Teithio Llesol

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Teithio a Thrafnidiaeth Egnïol: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mae angen mwy o lwybrau bysiau i ardaloedd allanol y dref fel Morrison's, Poundstretcher ac ati a chludiant ar ddydd Sul."

"Dylai fod llwybrau beicio ledled y dref fel sydd ganddyn nhw yn Ewrop nid yn unig wrth yr afon."

"Hapus iawn gyda'r gwasanaeth trên ond mae'r platform yn llawer, llawer rhy isel wrth fynd ar ac oddi ar y trên gyda chadair wthio a phlant ifanc. Mae'n beryglus mewn gwirionedd."

Themâu Poblogaidd

- Dylai llwybrau cerdded a beicio cael eu cynnal a'u cadw'n dda, yn ddiogel ac yn hygyrch.
- Mae angen mwy o lwybrau beicio a chyfleusterau
- Roedd angen cynlluniau a fyddai'n annog pobl i newid eu harfer o ddefnyddio'r car ar gyfer teithiau lleol byr.
- Awydd cryf am wella'r llwybr o'r orsaf reilffordd i'r dref
- Galw am well trafndiaeth gyhoeddus

Adborth Allweddol

Yn yr arolwg cyhoeddus (106 o ymatebion)

- roedd 15.1% o bobl yn hynod fodlon gyda'r ddarpariaeth cerdded a beicio yn y Drenewydd gyda 50.9% yn fodlon.
- Roedd 24.5% yn fodlon â'r ddarpariaeth o drafnidiaeth gyhoeddus yn y Drenewydd gyda 41.5% yn ddiuedd a 20.8% yn anfodlon.

Hoffai Pobl Ifanc:

- Mwy o oleuadau ar lwybrau beicio a llwybrau troed presennol
- Mwy o lwybrau beic, cloeon beiciau a rheseli beicio
- Llwybrau Google / You Tube - nid mapiau papur!

Syniadau Ar Gyfer y Dyfodol

- Rhentu beiciau trydan
- Hwb Beiciau, gyda loceri, cawodydd, storfa feiciau ddiogel a chyfleusterau newid a gwell arwyddion
- Gwell llwybrau beicio a gwell arwyddion.
- Taflen i ddangos lleoliadau yr holl lwybr beicio
- Gwelliannau i'r llwybrau cerdded o amgylch Treowen, Maesyddail, Maesyhandir, Millfields a Barnfields
- Llwybrau i fod yn hygyrch i'r hen a'r ifanc (bygis a chadeiriau olwyn)
- Mwy o reseli beic
- Ysgogiadau i osgoi teithiau byr mewn ceir (annog beicio i'r ysgol, gwaith, siopa)
- Teithiau cerdded a llwybrau cylchol i gysylltu rhannau o'r dref â chefn gwlad
- Dolen beic mynydd yn cychwyn ac yn gorffen yn yr adeiladau hwb newydd arfaethedig
- Mwy o barcio yn yr orsaf drenau

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Teithio Llesol & Thrafnidiaeth: Polisiau cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiau hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMIR? (Ile bo hynny'n berthnasol):
AT-a	Dylai unrhyw ddatblygiad newydd ymgorffori cysylltiadau cerddwyr a beiciau rhwng y llwybrau teithio egnïol presennol, tai presennol, man agored cyhoeddus a gwasanaethau lleol.	<ul style="list-style-type: none"> Dyraniad tai Treowen (P48 HA3 & HA4)
AT-b	Lle gellir ceisio cyllid a chyfraniadau datblygwyr, dylid darparu llwybrau newydd i gerddwyr a beicio neu welliannau i rwydweithiau presennol, gan gynnwys arwyddion priodol	(Lleoliadau amrywiol wedi'u nodi yn Tystiolaeth Ategol: Crynodeb a Map Archwiliad Llwybrau Troed a Llwybrau Beicio)
AT-c	Mae'r Cynllun Lle yn annog amddiffyn llwybrau i gerddwyr a llwybrau byr anffurfiol i sicrhau eu bod yn parhau i ddarparu llwybrau cerddwyr tramwady amgen.	Fel uchod

Teithio Llesol & Thrafnidiaeth: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT/ GWEITHRED	Amserlen Nifer y blyny- ddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
AT1	Parhau i weithio gyda'r adran Teithio Llesol gyda CS Powys i ddatblygu rhwydwaith Teithio Llesol y Drennewydd. Yn benodol, ystyriwch y gwaith archwilio a thystiolaeth Cynllun Lle arall a gyflwynwyd gan y gymuned, wrth nodi blaenoriaethau ar gyfer buddsoddi. (Gweler Tystiolaeth Cefnogol: <i>Cynigion Teithio Gweithredol Deiliaid Diddordeb a Chrynodeb Archwilio Llwybrau Cerdded a Llwybrau Beicio a Map a Sylwadau Cymunedol</i>)	S	Cyngor Tref (D), CSP

AT2	Parhau â'r gwaith archwilio llwybr troed a llwybrau beicio Cynllun Lle. Blaenoriaethu lleoliadau a nodwyd eisoes gan y Swyddog Teithio Gweithredol yn CS Powys (e.e. Barnfields)	M	Cyngor Tref (E), CSP, Cerdded y Drenewydd, Agor y Drenewydd, Bike To The Future
AT3	Sefydlu gweithgor Teithio Llesol y Drenewydd, gan gynnwys deiliaid diddordeb cymunedol ac ysgolion	S	Cyngor Tref (E), CSP, Cerdded y Drenewydd, Agor y Drenewydd, Bike To The Future, Ysgolion, Coleg, Crwydrwyr Powys, Fforwm Mynediad Lleol.
AT4	Annog astudiaeth ddichonoldeb i bontydd teithio llesol ychwanegol: e.e. : croesfan afon ym mhen gorllewinol y dref * pont droed ar draws y rheilffordd - ger yr Orsaf dân i gysylltu'r dref * Caeau Trehafren i barc Dolerw i wneud cylchdaith	M	Cyngor Tref (D), CSP. Cerdded y Drenewydd, Crwydrwyr Powys & Cheidwaid Afon Hafren fel ymgygoreion
AT5	Gofyn am astudiaeth ddichonoldeb i barthau parcio preswylwyr i fynd i'r afael â'r materion parcio yn Crescent Street, Stryd y Bryn, Commercial St.	M	Cyngor Tref (D), CSP
AT6	Darparu hyfforddiant beicio fel Hyfedredd Beicio a chynlluniau meithrin hyder eraill.	S	Ysgolion, Agor y Drenewydd, Bike To The Future.
AT7	Annog mwy o gerdded a beicio trwy roi cyhoeddusrwydd i leoliadau llwybrau a llwybrau a darparu teithiau cerdded a reidiau beic am ddim.	S	Cyngor Tref (E), Cerdded y Drenewydd, Agor y Drenewydd, Bike To The Future, Ysgolion, Coleg, Crwydrwyr Powys.
AT8	<ul style="list-style-type: none"> • Annog adolygiad o'r angen cymunedol (fel y nodwyd yn nhystiolaeth y Cynllun Lle - gweler AT1) ar gyfer: <ul style="list-style-type: none"> • gwelliannau ecolegol sensitif i oleuadau, • gwell gwaith cynnal a chadw a gostyngiadau mewn gwyrddni sydd wedi gordyfu • gwell arwyddion ar y llwybr troed a'r llwybrau beicio presennol 	S	Cyngor Tref (E), CSP, Cyfoeth Naturiol Cymru, Cerdded y Drenewydd, Cymdeithasau Tai, Crwydrwyr Powys.

AT9	<p>Gweithio mewn partneriaeth i gynnal a gwella llwybrau presennol a chreu mwy o lwybrau sy'n cysylltu canol y dref â theithiau cerdded cefn gwlad gan gynnwys:</p> <p>Llwybrau troed a theithiau cerdded i gysylltu â'r bont droed newydd i'w hadeiladu dros yr afon ac yn gyfagos i Pool Road</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llwybr teithio gweithredol newydd a rennir o ochr ddeheuol bryn Trehafren i'r dref yn ogystal â llwybr hygyrch (gweler prosiect HW5) • Nodi blaenoriaethau'r gymuned ar gyfer gwaith ar y rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus 	L	<p>Cyngor Tref (E), Teithio Llesol CSP, Gwasanaethau Cefn Gwlad CSP a Hamdden Awyr Agored, Cerdded y Drenewydd, Agor y Drenewydd, Cyfoeth Naturiol Cymru, Hafren Dyfrdwy, Ymddiriedolaeth Camlas ac Afon (lle mae'n gysylltiedig â choridor y gamlas), Cymdeithasau Tai, Crwydrwyr Powys.</p>
AT10	<p>Ymchwilio i'r defnydd o Orchmynion Addasu Map Diffiniol i amddiffyn llwybrau anffurfiol, gan gynnwys y rhai a nodwyd yn nhystiolaeth y Cynllun Lle.</p>	M	<p>Cyngor Tref (E), CSP, Cerdded y Drenewydd, Crwydrwyr Powys.</p>
AT11	<p>Gwelliannau i gyfleoedd mynediad sy'n gysylltiedig â Chamlas Sir Drefaldwyn: i sicrhau cyllid ar gyfer gwelliannau i lwybr tynnu'r gamlas ei hun, ac i gysylltu hawliau tramwy cyhoeddus. Gan gynnwys gwell arwyddion a dehongli, a gwell seilwaith (cysylltiadau â Phrosiectau AT9 a T6).</p>	M	<p>Tîm Gwasanaethau Cefn Gwlad a Hamdden Awyr Agored CSP, Teithio Llesol CSP, Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon, Crwydrwyr Powys.</p>
AT12	<p>Adolygu'r patrolau Croesi Ysgolion ac ystyried y lleoliadau mwyaf priodol gan gyfeirio at ail-gyflunio ysgolion a dadwneud yr A483.</p>	M	<p>Cyngor Tref (I), CSP</p>
AT13	<p>Nodi partneriaid a chyllid ar gyfer prosiectau trafndiaeth gymunedol fel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynlluniau rhannu car, • Pyllau ceir trydan a faniau gwerysll, • Bws / beic ysgol cymunedol, • Parthau di-gar, • Diwrnodau di-draffig, • Bws cerdded i blant, • Trafnidiaeth gyhoeddus rhatach • Parcio rhatach ar gyfer rhannu ceir a cherbydau trydan • Cynllunio digwyddiadau sy'n mynd ati i hyrwyddo'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus (cysylltiadau â Phrosiect CA4) 	S	<p>Cyngor Tref (E), Gwirfoddol, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach, Trafnidiaeth Cymru, CSP, Ysgolion, Coleg, Grŵp Gweithredu Hinsawdd y Drenewydd, Agor y Drenewydd</p>
AT14	<p>Gofyn am welliannau i gysylltiadau trafndiaeth gyhoeddus er mwyn lleihau'r defnydd o geir (e.e. adfer yr arhosfan bysiau sydd ddim yn cael ei defnyddio ar hyn o bryd yn yr orsaf reilffordd)</p>	M	<p>Cyngor Tref (I), CSP, Trafnidiaeth Cymru, Cymdeithas Teithwyr Rheilffordd Amwythig i Aberystwyth, Pwyllgor Cyswllt Rheilffordd Amwythig i Aberystwyth, Partneriaeth Rheilffordd Cambrian</p>

2.3 Newid Hinsawdd & Bioamrywiaeth

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

“Mae adnoddau naturiol Cymru'n darparu ein hanghenion sylfaenol; yr aer rydyn ni'n ei anadlu, y dŵr rydyn ni'n ei yfed, a'r bwyd rydyn ni'n ei fwyta. Maen nhw'n rhoi egni, ffyniant a diogelwch i ni; maen nhw'n ein hamddiffyn ac yn ein gwneud ni'n iachach a'n bywydau'n well ... Pan fydd ein hamgylchedd yn gweithio ar ei orau, mae'r gymdeithas gyfan yn ffynnu.”³³

Gyda'r risgiau byd-eang sydd ar ddod yn sgil newid yn yr hinsawdd, mae'r pwnc hwn yn bwysig i bob tref a dinas a hoffai'r Drenewydd chwarae ei rhan wrth wrthdroi'r difrod er budd cenedlaethau'r dyfodol.

Golyga bioamrywiaeth amrywiaeth o organebau byw. Mae'n bwysig oherwydd ei fod yn sail i iechyd a gwytnwch ein holl ecosystemau. Yn eu tro, mae'r rhain yn cefnogi bywyd ar y Ddaear. Mae ecosystemau sy'n fwy bioamrywiol yn tueddu i fod yn fwy gwydn ac yn gallu addasu'n well i'r pwysau a'r newidiadau sy'n ein hwynebu, er enghraifft trwy effeithiau newid yn yr hinsawdd.

Ffeithiau Allweddol

Newid Hinsawdd

Amcangyfrifir bod gweithgareddau dynol wedi achosi oddeutu 1.0° C o gynhesu byd-eang uwchlaw lefelau cyn-ddiwydiannol, gydag ystod debygol o 0.8° C i 1.2° C. Mae cynhesu byd-eang yn debygol o gyrraedd 1.5° C rhwng 2030 a 2052 os yw'n parhau i gynyddu ar y gyfradd gyfredol (Adroddiad IPCC). Wedi'i adael heb sylw, bydd y cynnydd mewn tymereddau yn arwain at ddifrod pellach gan gynnwys:

- Digwyddiadau tywydd eithafol pellach (tonnau gwres, tanau gwyllt, llifogydd, sychder)
- Toddi'r capiau iâ ymhellach a chodiad pellach yn lefel y môr / tanddwr arfordirol
- Dinistrio cynefinoedd ymhellach, colli bioamrywiaeth, difodiant rhywogaethau
- Cynnydd mewn llygredd
- Methiannau cynydau
- Ymfudo dynol

Ffotograffau: TD& SW.

Mae agosrwydd Afon Hafren i'r dref yn peri risg llifogydd hirdymor sylweddol, sy'n cael ei waethygu gan newid yn yr hinsawdd. Er hynny, mae'r amddiffynfeydd llifogydd presennol, a godwyd ym 1967, ar ôl y llifogydd difrifol ym 1960 a 1964, yn lleihau'r risg llifogydd ynghanol y dref.²⁹

Am gyfnod, roedd lefelau Ocsid Nitrogen (NO₂) ar New Road, yn uwch na'r lefel wrthrychol a nodwyd yn Strategaeth Ansawdd Aer y DU. Yn dilyn dynodi Ardal Rheoli Ansawdd Aer (AQMA) yn 2007, gostyngodd lefelau Ocsid Nitrogen, gan ganiatáu i'r AQMA gael ei ddirymu ym mis Mawrth 2017.¹⁴

Bioamrywiaeth

Mae un o bob chwe rhywogaeth o fywyd gwyllt, planhigion a ffyngau mewn perygl o ddiflannu o Gymru. Fe wnaeth adroddiad "State of Nature" 2019 ddarganfod³⁰ bod:

- O'r 6,500 o rywogaethau a ddarganfuwyd yng Nghymru, roedd 523 (8%) dan fygythiad o ddifodiant o Brydain Fawr
- Allan o 3,902 o rywogaethau a aseswyd am eu tebygolrwydd o ddiflannu o Gymru, roedd 666 (17%) dan fygythiad o ddifodiant o Gymru, gyda 73 arall eisoes wedi'u colli.

Mae arbed y Barcutiaid Coch rhag difodiant yn yr 1980au yn stori lwyddiant cadwraethol sy'n dal i atseinio gyda phobl leol. Mae logo Cyngor Sir Powys yn cynnwys Barcud Coch a gweler yr adar yn rheolaidd yn yr ardal.

Cyfeiria'r Rhwydwaith Mewnol Gwyrdd at rwydwaith o fannau gwyrdd amlswyddogaethol, cyrff dŵr a llwybrau, trefol a gwledig, sy'n gallu darparu ystod eang o fuddion amgylcheddol ac ansawdd bywyd i gymunedau lleol a bioamrywiaeth.

Yn ardal y Drenewydd mae Camlas Maldwyn yn cael ei gwarchod gan ddynodiad ACA (Ardal Gadwraeth Arbennig) ac mae Afon Hafren wedi'i chysylltu ag ACA ehangach. Yn unol â pholisi'r CDLI, bydd disgwyl i ddatblygwyr ddarparu digon o wybodaeth er mwyn cynnal Asesiad Rheoleiddio Cynefinoedd ar bob cynnig perthnasol i sicrhau nad oes unrhyw effaith andwyol ar yr ACA.

Beth Sydd Wedi Bod Yn Digwydd Yn Ddiweddar?

Bellach mae'n ofynnol i Gyngor Tref adrodd sut y maent yn mynd i'r afael ag amcanion bioamrywiaeth fel y nodir yn adran 6 o Ddeddf Amgylchedd Cymru 2016

Ym mis Mai 2019 cymeradwyodd y Cyngor Tref gynnig i ddatgan 'Argyfwng Hinsawdd' (gweler Tystiolaeth Ategol) yna ym mis Rhagfyr 2019, cynhaliodd gyfarfod ar y cyd â Chyfeillion y Ddaear Sir Drefaldwyn. Cynhyrchwyd Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd drafft o'r cyfarfod hwnnw. (gweler Tystiolaeth Ategol)

Yn ddiweddar, mae Adnoddau Naturiol Cymru wedi cyhoeddi “Ail Adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR2020)” Mae'n edrych tuag at gymryd llwybr mwy gwyrdd allan o bandemig byd-eang Covid-19, ac achub ar y cyfle i ail-ddychmygu sut rydyn ni'n defnyddio ein hasedau naturiol i mynd i'r afael â'r bygythiadau deul o argyfyngau hinsawdd a natur.

Yn 2020, cyhoeddodd CNC ei Ddatganiad Ardal Canolbarth Cymru gyda'r egwyddorion arweiniol canlynol:

- Gwella bioamrywiaeth - ymateb i'r argyfwng natur
- Tir, dŵr ac aer cynaliadwy
- Ailgysylltu pobl a llefydd – gwella iechyd, llesiant a'r economi
- Adnoddau coedwig – rheoli adnoddau coed yn effeithiol
- Argyfwng hinsawdd – addasu a lliniaru ar draws pedair thema.

Effaith Covid-19

Fe wnaeth cyfyngiadau'r cyfnod clo diweddar ledled y DU achosi stop i nifer o'n gweithgareddau y tu allan i'r cartref. Fe wnaeth hyn yn ei dro, leihau lefelau llygredd yn yr awyr. Er bod y lefelau hyn yn debygol o gynyddu eto wrth i fwy o weithgareddau arferol ailddechrau, gall y newid mewn ffyrdd o fyw fel mwy o bobl yn gweithio gartref ac yn cerdded a beicio, gael effaith barhaol hirach.

Polisiau CDLI a Chanllawiau Cynllunio Arall

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- LDP Objective 4 – Newid Hinsawdd a Llifogydd
- Polisi DM2 CDLI – Yr Amgylchedd Naturiol
- Polisi DM13 CDLI- Dylunio ac Adnoddau
- Polisi RE1 CDLI- Ynni Adnewyddadwy (t107 LDP)
- Polisi DM14 CDLI - Rheoli Ansawdd Aer
- CS Powys: Canllawiau Cynllunio Atodol y CDLI: Bioamrywiaeth a Geoamrywiaeth
- TAN15 – Llifogydd
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Arall

- Cyngor Tref – Datganiad Hinsawdd Brys / Datganiad Brys Hinsawdd
- Cynllun Drafft Argyfwng Hinsawdd y Drenewydd
- Cyfoeth Naturiol Cymru, Map Asesu Risg Llifogydd Cymru
- Cyfoeth Naturiol Cymru, Cyflwyniad i Reoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy
- Cyfoeth Naturiol Cymru (2020), Ail Adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol
- Cyfoeth Naturiol Cymru (2020), Datganiad Ardal Canolbarth Cymru
- State of Nature Partnership (2019), Adroddiad Cyflwr Natur
- Oxfordshire County Council et al (2012), Canllaw Cymuned a Phlwyf i Fioamrywiaeth
- Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016
- Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol (2011)
- BBC (2019), Briefing: Egni
- Canolfan Ynni Cynaliadwy (2020), Cynllunio Cymdogaeth Mewn Argyfwng Hinsawdd
- Gwefan Busnes y Llywodraeth, www.governmentbusiness.co.uk (2019), The Race To Zero Carbon
- SharEnergy (2017), Adroddiad Drafft: Opsiynau ar gyfer Prosiectau Ynni Cymunedol yn Seiliedig Ar Dir yn y Drenewydd
- Cartrefi Cymunedol Cymru (2019), Cartrefi Gwell, Cymru Gwell, Byd Gwell

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Sylwadau Cymunedol: Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth

Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Efallai cael gwarchodfa natur yn Dolerw neu Trehafren ond efallai y byddai'n cael ei ddifrodi?"

"Mae defnyddio siopau bach yn rheolaidd yn lle swmp-brynu'n wythnosol yn yr archfarchnad yn helpu i leihau gwastraff bwyd a dibynnu ar becynnu plastig."

"Rwy'n hoff iawn o'r coed tyrbîn gwynt sydd ganddyn nhw ym Mharis"

Themâu Poblogaidd

- Mathau mwy cynaliadwy o deithio (trafnidiaeth gyhoeddus a theithio egnïol)
- Datrysiadau sy'n canolbwyntio ar y gymuned ar gyfer ynni, adnoddau, bwyd, tir a thrafnidiaeth
- Gwella'r rhwydweithiau i annog mwy o gerdded a beicio ar gyfer teithiau lleol.
- Amddiffyn mannau gwyrdd presennol
- Caniatáu i fwy o ardaloedd gael eu gadael yn wyllt
- Amddiffyn cynefinoedd bywyd gwyllt / bywyd gwyllt / galluogi coridorau bywyd gwyllt
- Caniatáu ar gyfer plannu a thirlunio mwyaf posibl mewn datblygiadau newydd
- Gweithgareddau addysgol sy'n annog newid ffordd o fyw
- Cynlluniau ynni amgen / cymunedol
- Tai newydd a phresennol i fod yn fwy cynaliadwy yn amgylcheddol
- Lleihau cynlluniau gwastraff / uwchgylchu
- Annog datblygiad economi gylchol
- Annog defnyddio cerbydau trydan
- Annog bwyd carbon isel

Syniadau Ar Gyfer y Dyfodol

- Ailgylchu biniau yng nghanol y dref
- Deialog â pherchnogion tir ynghylch rheoli tir yn gynaliadwy
- Gweithio gyda chynghorau eraill i gael mwy o effaith
- Annog cerdded a beicio
- Cynlluniau ynni cymunedol e.e. Hydro
- Teithio am ddim ar fysiau o amgylch y dref
- Bws cerdded i blant ar gyfer rhediadau ysgol
- Siopau dim gwastraff
- Gwobrau cynlluniau ar gyfer ymarfer gwyrdd e.e. Gostyngiadau ar gynhyrchion lleol, cynlluniau blychau llyisiau
- Cynlluniau rhannu ceir
- Parthau di-gar
- Paneli solar to
- Cynllun diffodd goleuadau dros nos a phenwythnosau i fusnesau
- Mwy o fannau cysylltu ar gyfer ceir trydan
- Ôl-ffitio stoc tai i wneud mwy o ynni effeithlon
- Dolydd blodau gwyllt
- Dewch o hyd i noddwyr ar gyfer ardaloedd penodol - edrychwch ar ynni'r haul
- PVs ar doeau adeiladau diwydiannol
- "Gorsafodd ail-lenwi" dŵr

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Newid Hinsawdd & Bioamrywiaeth: Polisiau cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiau hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMIR? (Ile bo hynny'n berthnasol):
CC-a	Dim ond pan fydd yn dangos defnydd cynaliadwy ac effeithlon o adnoddau neu y gellir dadlau yn rhesymol ei fod yn cyfrannu at liniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd y bydd unrhyw ddatblygiad newydd yn y Drenewydd a Llanllwchaearn yn cael ei gefnogi	
CC-b	Cefnogir datblygiadau lle byddant yn hwyluso mwy o ddefnydd o drafnidiaeth gyhoeddus a / neu deithio egniol.	
CC-c	Cefnogir cynigion sy'n darparu seilwaith gwefrio cerbydau trydan.	
CC-d	Dylai cynigion datblygu newydd ystyried risg llifogydd a dylid eu cynllunio yn unol â'r canllawiau cenedlaethol a lleol diweddaraf ar ddatblygu, risg llifogydd a draenio tir yn gynaliadwy. Bydd datblygiad newydd addas ac ailddefnyddio adeiladau mewn ardaloedd risg llifogydd yn y Drenewydd yn cael ei annog a'i gefnogi ar yr amod bod materion risg llifogydd yn cael sylw priodol.	
CC-e	Cefnogir datblygiad a fydd yn arwain at greu Seilwaith Gwyrdd (GI) newydd a / neu'n cyfrannu at amddiffyn, rheoli, gwella a chysylltu asedau a blaenoriaethau GI ac GI unigol presennol.	
CC-f	i) Ni fyddai unrhyw ddatblygiadau a fyddai'n effeithio'n andwyol ar statws Camlas Maldwyn fel Maes Cadwraeth Arbennig yn cael eu cefnogi. ii) Ni fyddai unrhyw gynigion datblygu i fyny'r afon sy'n ymwneud ag Afon Hafren a fyddai'n effeithio'n andwyol ar statws Aber Hafren fel Ardal Gadwraeth Arbennig yn cael eu cefnogi iii) Cefnogir cynlluniau sy'n cynorthwyo i waredu ar rwystrau i fudo pysgod yn Afon Hafren ac sy'n gwella cynefin yr afon a glannau afon.	
CC-g	Cefnogir datblygiadau sy'n atal dŵr ffo storm ychwanegol i'r afon.	
CC-h	Cefnogir datblygiadau sy'n cynnwys mesurau i sicrhau cyflenwad trydan a gwres o ffynonellau adnewyddadwy.	

Newid Hinsawdd & Bioamrywiaeth: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT /GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
CC1	Adnabod partneriaid a chyllid i ddatblygu cynlluniau ynni a arweinir gan y gymuned	M	Cyngor Tref (E), Ynni Agored y Drenewydd, Sector Gwirfoddol / PAVO, Grŵp Gweithredu Hinsawdd y Drenewydd, Ynni Cymunedol Cymru
CC2	Nodi partneriaid a chyllid ar gyfer mesurau i leihau gwastraff, arbed ynni, lleihau'r defnydd a hyrwyddo economi gylchol gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • cynlluniau uwchgylchu, • caffi trwsio, • cynlluniau adnau, • llyfrgell o bethau, • bwyd carbon isel, • gweithdai addysgiadol. 	S	Cyngor Tref (E), Magik Incorporated, Economi Gylchog Canolbarth Cymru, Grŵp Gweithredu Hinsawdd y Drenewydd, Cadw Cymru'n Daclus.
CC3	Gan gyfeirio at adnoddau fel Adnoddau Naturiol Cymru: "Y Cynllun Gwenyn Iach: Iach i Bobl - Rheoli tir adeiladau cyhoeddus ar gyfer peillwyr", a gwella isadeiledd gwyrdd a bioamrywiaeth y dref (mwy o goed / llwyni / ardaloedd gwylt / darnau o flodau gwylt / coridorau bywyd gwylt / blychau adar / ailweirio ardaloedd / plannu coed wrth ddynesu at y dref / integreiddio â'r prosiect "Datgloi Hafren")	M	Cyngor Tref (D), CSP, Sector Gwirfoddol / PAVO, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach, Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon (Ile mae'n gysylltiedig â Chamlas Maldwyn (neu'r hen linell o), Ceidwaid Afon Hafren, Agor y Drenewydd
CC4	Darganfyddwch a chofnodwch wybodaeth newydd am gynefinoedd a rhywogaethau ledled ardal y Drenewydd a Llanllwchaearn trwy gynnal digwyddiad "bioblitz"	S	Cyngor Tref (E), Ymddiriedolaeth Bywyd Gwylt Sir Drefaldwyn, Gwarcheidwaid Afon Hafren, Agor y Drenewydd, System Gwybodaeth Bioamrywiaeth
CC5	Cefnogi prosiectau addysg Newid Hinsawdd a Bioamrywiaeth yn cynnwys ennill statws "Caru Gwenyn" Llywodraeth Cymru.	S	Cyngor Tref (E), Ymddiriedolaeth Bywyd Gwylt Sir Drefaldwyn, Gwarcheidwaid Afon Hafren, ysgolion a choleg, Grŵp Gweithredu Hinsawdd y Drenewydd.
CC6	Cyfrannu tystiolaeth Cynllun Lle i Asesiad Seilwaith Gwyrdd CSP yn ystod adolygiad y CDLI.	S	Cyngor Tref (D), CSP

Pentaith Y Drenewydd

Y DRENEWYDD
NEWTOWN

Gefeillwyd â Les Herbiers
Twinned with

3.1 Profiad Canol Tref

Photo: TC

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae'r hyn y mae ymwelwyr yn ei brofi pan fyddant yn ymweld â chanol y dref yn hanfodol i'w hargraff a'u mwynhad. Bydd sicrhau eu bod yn gallu dod o hyd i ganol y dref a symud o gwmpas yn rhwydd mewn amgylchedd sy'n ddeniadol ac yn llewyrchus, yn arwain at ymweliadau hirach, ail-ddychweliadau ac argymhellion ar lafar gwlad. Gall hyn wella ffyniant economaidd y dref.

I bobl sy'n byw ac yn gweithio yn y dref, mae gallu profi amgylchedd ffyniannus, sy'n gweithio'n dda ac wedi'i gynnal a'i gadw yn gwella ansawdd bywyd, hwyliau, iechyd a llesiant.

Ffeithiau Allweddol

Mae'r CDLI yn nodi'r Drenewydd fel **Canolfan Manwerthu Ardal**.

- Mae'r MHE (Management Horizons Europe Shopping Index 2008) yn nodi'r Drenewydd fel y prif ganolfan ym Mhowys
- Mae'r Drenewydd yn gwasanaethu dalgylch Gogledd Orllewin Powys

- Mae gan y Drenewydd rôl allweddol ar gyfer Siopa Cyfleus / Siopa Cymharu / Gwasanaethau / Adloniant / Cyfleusterau Cymunedol ³¹
- Gellir gweld y dyraniad cyfredol o ffryntiadau siopa cynradd ac eilaidd ar y map yn y dystiolaeth ategol. Fel rheol cedwir Ffryntiad Cynradd ar gyfer siopau, bwytai a chaffis, er mwyn gwarchod yr

apêl a chyfleustra canol y dref i siopwyr. Ffryntiadau eilaidd yw'r rhai sy'n gwneud cyfraniad pwysig at fywiogrwydd, ymaferoldeb ac atyniad y ganolfan ond gyda chymysgedd ehangach o ddefnyddiau.

Beth Sydd Wedi Bod Yn Digwydd Yn Ddiweddar?

Siopa

Fel mewn nifer o drefi, bu dirywiad amlwg eisoes yn ffyniant y stryd fawr. Mae sawl cadwyn genedlaethol a siop annibynnol wedi cau.

Hygyrchedd

Cynhaliwyd ymgynghoriad bach mewn partneriaeth â Celf-Able, ynghylch hygyrchedd ynghanol y dref. Nododd yr angen am fwy o barcio ⁸⁸

a mynediad i'r anabl i adeiladau canol y dref. Tynnodd sylw hefyd at yr angen i gynnal archwiliad manylach ("Ymatebion Arolwg Hygyrchedd" wrth Gefnogi Tystiolaeth).

Mae prosiect seilwaith gwyrdd ar y gweill ar hyn o bryd i wneud gwelliannau i ganol y dref (fel y disgrifir yn yr adran Cymeriad a Threftadaeth).

Effaith Covid-19

Mae'r pandemig wedi gwaethygu mater strydoedd canol tref fel eu bod yn rhy dawel a bod adeiladau gwag. Mae Gorchmynion Datblygu Lleol yn cael eu hamlygu gan Lywodraeth Cymru fel ffordd bosibl o newid defnydd eiddo gwag ynghanol trefi i ddod â bywiogrwydd yn ôl i ganol y dref.⁵ Disgwylir i Lywodraeth Cymru hefyd gynnig rhywfaint o gymorth ariannol i helpu canol trefi i ffynnu. Y cyntaf yw Cronfa Caffael Safleoedd Strategol, a fydd yn galluogi awdurdodau lleol i gaffael tir a safle ar y stryd fawr yng nghanol trefi lleol, yr ail yw cynllun cyd-fuddsoddi, gydag awdurdodau lleol, i wella atyniad canol trefi a allai weld yn cynyddu nifer yr ymwelwyr o ganlyniad i'r tueddiad cynyddol i weithio gartref.⁴

Llun: TC

Polisiâu CDLI a Chanllawiau Cynllunio Arall

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi Strategol SP4 – Twf Manwerthu
- Amcan 1 Twf CDLI - darparu tir ar gyfer manwerthu (t 25)
- Polisi RI CDLI - Datblygiad Manwerthu Newydd
- Polisi R3 CDLI - Datblygiadau o fewn ardaloedd canol trefi
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Eraill

- Anabledd Cymru (2010) Cynllunio ar gyfer Mynediad Cynhwysol yng Nghymru: Pecyn Cymorth Canllawiau Arfer Da
- Glasu (2012), Astudiaeth Ddichonoldeb Stryd Fawr Powys
- Nathaniel Litchfield and Partners (2012), Astudiaeth Manwerthu Powys
- C. Ryan-Ridout – Y Drenewydd – Argraffiadau Cyntaf, Sylwadau Hwyrach.
- Ffryntiadau Cynradd ac Eilaidd Canol Tref y Drenewydd (data.gov.uk)
- Gweler hefyd yr adran "Fusnes".

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Ymatebion yr Arolwg Hygyrchedd
- Sylwadau Cymunedol: Profiad Canol Tref

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Profiad Canol y Dref: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Mae angen i ni fod yn greadigol a dod o hyd i ffyrdd newydd o lenwi'r siopau gwag. Rwy'n credu bod cymysgedd o siopau annibynnol unigryw ynghyd â defnyddiau cymunedol."

"Mae angen llwybrau mwy croesawgar o'r orsaf reilffordd a maes parcio lân gefn i'r dref."

"Pwyntiau croesi gwell i bobl anabl. Mae angen gwella palmentydd oherwydd y risg o flaglu."

Themâu Poblogaidd

- Gwella'r cynnig llety – ymwelwyr a busnesau
- Taliadau parcio ceir
- Cynnydd mewn digwyddiadau ar raddfa ganolig / mawr
- Rhwydwaith codwr cerbyd trydanol
- Gwell TIC
- Gwell hyrwyddo
- Llai o siopau gwag,
- Gwella cymysgedd o siopau (llai o siopau elusennol, mwy o siopau annibynnol a siopau cadwyn mwy)
- Mynd i'r afael â'r adeiladau gwag / diffaith allweddol

Adborth Allweddol

- Consensws cryf ar gyfer pedestreiddio rhai ardaloedd yng nghanol y dref, er mwyn creu mannau cymdeithasol mwy dymunol.

Siopa

- Roedd 34.9% yn anfodlon â'r profiad siopa yn y Drenewydd gyda 24.5% yn fodlon
- Roedd 11.3% yn hynod anfodlon gyda'r profiad siopa yn y dref.
- Mae pryder mawr ynghylch dirywiad y stryd fawr draddodiadol, yr amgylchedd economaidd heriol i fusnesau canol tref a nifer y siopau gwag.

Hygyrchedd

- Themâu allweddol yr ymgynghoriad hygyrchedd oedd:
- Palmentydd anwastad
- Diffyg cyrbau wedi'u gostwng neu eu blocio
- Sawl adeilad yn anhygyrch
- Parcio annigonol ac anaddas i bobl anabl

Syniadau Ar Gyfer y Dyfodol

- Parcio rhad ac am ddim (neu am ddim am y 2 awr gyntaf)
- Gwneud y Stryd Fawr / Broad Street yn fannau cerdded
- Creu mwy o fannau cymdeithasol ar gyfer ymwelwyr, i eistedd, byrddau gwybodaeth
- Mwy o welyau blodau ac arddangosfeydd / coed o fewn y stryd
- Mwy o finiau sbwriel i gadw strydoedd canol y dref yn lân
- Gwell parcio gyda mannau ehangach a mwy o fannau anabl
- Gostwng trethi busnes siopau / siopao dros dro
- Amrywiaeth well o siopau: dillad plant, siop deganau, siop gelf, dillad o safon, siopau di-blastig.
- Gwell llwybrau bysiau i siopau
- Cerdyn teyrngarwch lleol
- Gwell llwybrau i gerddwyr a beicwyr - llwybr clir o'r orsaf i'r ganolfan
- Bws gwennol camu oddi arno rhad ac am ddim o amgylch canol y dref
- Caniatáu i siopau diangen ddod yn / ailfodelu fel rhai preswyl? Roedd llawer ohonynt yn y 19eg Ganrif
- Gellid gwella arwyddion / blaenau'r siopau i wella'r nodweddion hanesyddol.
- Brand / hunaniaeth unigryw i'r dref?
- Nodi asedau treftadaeth heb eu rhestru yn lleol bwysig?
- Gwneud y Drenewydd yn lle mwy hygyrch i bobl ag anableddau
- Mwy o feinciau / seddi ar y ffordd o'r maes parcio mawr i'r dref. Gwella arwyddion rhwng yr Orsaf a chanol y dref.

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiau hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Profiad Canol Tref: Polisiau Cynllunio

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMR? (Ile bo hynny'n berthnasol):
TC-a	Cefnogir cynigion sy'n cynnal ac yn gwella bywiogrwydd a hyfywedd Canol Tref y Dren-ewydd.	Ffin Canol y Dref
TC-b	Cefnogir datblygiad sy'n annog cyfleusterau siopa, gwasanaethau a chyflogaeth Canol y Dref sy'n gyfleus, yn ddiogel ac yn hygyrch i bawb ac sy'n diwallu anghenion preswylwyr o ddydd i ddydd.	
TC-c	Cefnogir gwelliannau i gyflenwad ac ansawdd parcio ceir arhosiad byr a hir i gefnogi Canol y Dref.	
TC-d	Cefnogir cynigion sy'n arwain at welliannau i lif rhydd traffig i gerddwyr, beiciau a cherbydau yn y Dref.	Y Stryd Fawr, Broad Street, Shortbridge St, New Road

Profiad Canol Tref: Prosiectau / Gweithredoedd

Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Amserlen Nifer y blynyddoedd i'w cwblhau S - hyd at 3 M - hyd at 7 L - hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir

TC1	<p>Creu gweithgor i ddatblygu a gweithredu cynllun strategol cydlynol ar gyfer defnydd a dyluniad canol tref, sy'n addas ar gyfer canol yr 21ain ganrif. Ymgorffori anghenion manwerthu, hamdden, lletygarwch, preswyl, iechyd, gofal cymdeithasol, addysg a seilwaith (ffyrdd, parcio).</p> <p>(Mae'r prosiect hwn yn tynnu ynghyd ac yn croesgyfeirio cyfeiriadau gyda phrosiectau CH1, CH6, CH7, CH10, HF2, BL2, HW2, ST9, AT1, AT14, CC3, TC2, TC3, TC4, TC5 a TC6. "Y Drenewydd - Argraffiadau Cyntaf, Sylwadau Hwyrach" yn adnodd defnyddiol.)</p>	S-L	Cyngor Tref (D), CSP, Bwrdd Iechyd Addysgu Powys, Sector Gwirfoddol / PAVO, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach y Siambr Fasnach (hy prosiect cyf Partneriaeth Tref yn y dyfodol BL2)
TC2	Archwilio ymarferoldeb a gweithredu pedestreiddio rhannau llawn o ganol y dref, os yw'n briodol.	L	Cyngor Tref (I), CSP, Sector Gwirfoddol / PAVO, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach
TC3	<p>Gwella hygyrchedd canol y dref trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> * adolygu tystiolaeth Cynllun Lle (Ymatebion yr Arolwg Hygyrchedd) * cynnal archwiliad hygyrchedd manylach * ymgymryd â gwaith angenrheidiol i helpu i wella mynediad i gyfleusterau'r dref. 	L	Cyngor Tref (E), CSP, Hygyrchedd Powys, Sector Gwirfoddol / PAVO, Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach
TC4	Creu lleoedd cymdeithasol mwy diogel yng nghanol y dref, coed stryd, Systemau Draenio Cynaliadwy, gerddi glaw, seddi, byrddau gwybodaeth, gwell cysylltiadau â mannau gwyrdd	M	Cyngor Tref (D,E), CSP
TC5	Archwilio'r arwyddion cerddwyr presennol ar lwybrau allweddol i ganol y dref (gweler TC6), gan gynnwys adolygu tystiolaeth bresennol y Cynllun Lle	S	Cyngor Tref (D), Priffyrdd CSP, Teithio Egniol CSP
TC6	<p>Gwella arwyddion, atyniad a chysylltiadau ar lwybrau allweddol i gerddwyr, beiciau a thrafnidiaeth gyhoeddus gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yr orsaf reilffordd i ganol y dref • Maes Parcio Back Lane i ganol y dref • Maes Parcio Graean i ganol y dref 	S	Cyngor Tref (D,I), CSP, Trafnidiaeth Cymru, Cymdeithas Teithwyr Rheilffordd Amwythig i Aberystwyth, Pwyllgor Cyswllt Rheilffordd Amwythig i Aberystwyth, Partneriaeth Rheilffordd Cambrian.

3.2 Twristiaeth, Diwylliant & Atyniadau

Pam mae'r pwnc hwn yn bwysig i'r Drenewydd?

Mae twristiaeth wedi bod yn un o'r cyflogwyr mwyaf, gan gystadlu'n gynyddol ag amaethyddiaeth yn ei bwysigrwydd economaidd ar draws economi'r sir. Mae diwylliant ac atyniadau yn agweddau hanfodol ar dwristiaeth, sy'n cefnogi ffyniant y dref. Maent hefyd yn cyfrannu at ansawdd bywyd pobl leol, gydag effaith gadarnhaol ar eu hiechyd a'u llesiant.

Ffeithiau Allweddol

Mae twristiaeth yn cyfrannu £ 720 miliwn mewn incwm y flwyddyn yn Powys.³² Mae ymweld â ffrindiau a theulu yn parhau i fod yn rheswm allweddol dros deithiau yng Nghanol Cymru (16%, 2014-16), ynghyd â gweithgareddau awyr agored (12%) a chymryd rhan mewn chwaraeon (19%). Fe wnaeth 2.1 miliwn, ran mewn chwaraeon yn 2014-2016, gan ei wneud y gweithgaredd mwyaf poblogaidd a gynhaliwyd ar ymweliad Diwrnod Twristiaeth â Chanolbarth Cymru (o'i gymharu â 3% yng Nghymru yn gyffredinol).²

Nid yw canran uchel o ymwelwyr

â'r ganolfan wybodaeth i dwristiaid gyfredol yn ymweld â'r Drenewydd o reidrwydd fel cyrchfan, ond maent naill ai'n:

- pasio drwodd ar y ffordd i'r arfordir neu oddi yno efallai'n
- aros mewn llety y tu allan i'r dref ac yn dod i'r dref i'w harchwilio.
- mae nifer fach o bartïon coets yn stopio ar y llwybr - yn ei ystyried yn fan cychwyn cyfleus oherwydd y cyfleusterau (maes parcio mawr, cyfleusterau cyhoeddus, caffis ac ati).²

Disgwylir data penodol yn y Drenewydd yn y dyfodol agos.

Atyniadau allweddol yn y dref yn cynnwys:

- Amgueddfa Robert Owen
- Amgueddfa Tecstilau
- Hafren (Theatr)
- Oriel Davies Art Gallery
- Canolfan Hamdden
- Pensaerniaeth drefol hanesyddol
- Cyhoeddwyd dros 20 o lwybrau cerdded (Cerdded y Drenewydd)
- Afon Hafren a Ffordd Hafren
- Camlas Maldwyn
- Mannau Agored / Parc Dolerw
- Pentiath Parc Chwarae
- Parc Sglefrio

“Mae angen i'r Drenewydd gadw ei hun yn fyw trwy gynnig rhywbeth gwahanol i ddenu mwy o bobl i'r dref”

Photos: TC

Photo: DB

- Llwybr Beicio Mynydd
- Sinema Regent Cinema
- Trac Pwmp BMX
- Ali Fowlio
- Rheilffordd Fach
- Neuadd Farchnad Glanhafren
- Gwarchodfa natur Pwll Penarth
- Llwybr Treftadaeth y Dref
- Digwyddiadau allweddol: Rhediad y Parc, Carnifal, Gŵyl Fwyd, Gŵyl Awyr Agored, Arddangosfa Tân Gwyllt, Goleuadau'n Diffodd
- Mae'r Drenewydd hefyd yn darparu canolfan i archwilio'r wlad o gwmpas.

Beth Sydd Wedi Bod Yn Digwydd Yn Ddiweddar?

- Mae agor ffordd osgoi'r Drenewydd yn 2019, wedi cynyddu'r angen i fynd i'r afael â'r hyn sydd gan y dref i'w gynnig i ymwelwyr.
- Yn 2018, ymgynghorodd y Cyngor Tref â rhanddeiliaid twristiaeth lleol, rhanbarthol a chenedlaethol gan gynnwys busnesau lleol, Twristiaeth Cyngor Sir Powys, Rhwydwaith Cyrchfan Canolbarth a Gogledd Cymru ac Ymweld â Chymru, i gynhyrchu Cynllun Twristiaeth "Darganfod Ffordd Newydd" a Chynllun Gweithredu, cysylltiol sy'n rhedeg o 2019-2023. Caiff cynnydd y cynllun ei

adolygu'n flynyddol.

- Ym mis Hydref 2015 penderfynodd y Cyngor Tref weithio gyda'r Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon, Partneriaeth Camlas Trefaldwyn ac eraill i lobïo dros adfer ac ail-ddyfrio Camlas Maldwyn i'r Drenewydd i'w defnyddio'n fordwyol. Mae llinell y Gamlas gan gynnwys y gwely sych a'r rhannau wedi'u llenwi rhwng Freestone Lock a'r dref wedi'i gwarchod o dan bolisi CD3 y CDLI fel y'i nodwyd

ar Fap Mewnosod P48F a Map Cynnig PR08.

Ymhlith yr atyniadau a gwblhawyd yn ddiweddar neu sy'n cael eu datblygu ar hyn o bryd mae:

- Pentaith Parc Chwarae
- Y Llwybr beicio mynydd
- Trac pwmp BMX
- Lleoliad Glan yr Afon (wrthi'n cael ei ddatblygu)

Polisiau CDLI a Chanllawiau Cynllunio Eraill

(gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

- Polisi TD1 CDLI
- Polisi TD3 CDLI
- Llywodraeth Cymru: Polisi Cynllunio Cymru (11)

Dogfennau Perthnasol Eraill

- Cyngor Tref y Drenewydd & Llanllwchaearn (2019), Dod o Hyd i Lwybr a Chynllun Gweithredu Newydd
- CS Powys: Canllawiau Cynllunio Atodol y CDLI: Yr Amgylchedd Hanesyddol
- Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon / Partneriaeth Camlas Trefaldwyn (2016), Camlas Maldwyn: Adfywio trwy Adfer Cynaliadwy
- Llwybrau Dyfrffordd (2020), Detholiad o'r Map Mordeithio Camlas Maldwyn - Rhifyn 103

Tystiolaeth Cynllun Lle Newydd

- Sylwadau Cymunedol: Twristiaeth, Diwylliant ac Atyniadau

Beth Ddywedoch Chi Wrthym

Twristiaeth, Diwylliant ac Atyniadau: Sylwadau Cymunedol

Crynodeb o'r Digwyddiadau Ymgynghori a'r Arolwg Cyhoeddus

(Gweler Tystiolaeth Ategol am fanylion llawn)

"Os ydym am annog ein pobl ifanc i aros yng Nghanolbarth Cymru ac os ydym am ddenu pobl i symud i'r ardal bydd angen i ni gefnogi datblygiad economi bywyd nos gyfoes."

"Hyrwyddo "cynnig twristiaeth" o becyn diwrnod allan / dros nos i gynnwys atyniadau yn y dref a chyfleoedd ar gyfer reidiau beic heb draffig i bob gallu (tir gwastad i blant ifanc) "

"Byddai amgueddfa gyffredinol yn arddangos pob agwedd ar y dref yn dda ... gallai gynnwys hanes rhyfel, hanes adeiladau, damwain reilffordd Abermule, safle Rhufeinig a ddarganfuwyd o dan tesco, gwersyll POW, diwydiant gwlan .."

Themâu Poblogaidd

- Gwella'r cynnig o lety - ymwelwyr a busnesau
- Taliadau parcio ceir
- Cynnydd mewn digwyddiadau ar raddfa ganolig / mawr
- Rhwydwaith llenwr Cerbyd Trydanol
- Gwell Canolfan Gwybodaeth i Dwristiaid
- Gwella hyrwyddo

Mae Pobl Ifanc Eisiau:

- Gwestai
- Safle gwersylla newydd
- Mwy o lefydd i bobl ymweld â nhw
- Parc trampolîn
- Parc dŵr
- Llinell zip
- Ardaloedd chwarae ar gyfer y rheiny dros 10 mlwydd oed
- Maes awyr
- Celf / Mur Graffiti

Beth Sy'n Dda?

- Coleg
- Theatr
- Oriel Davies Art Gallery
- Amgueddfa Tecstilau
- Canolfan Hamdden
- Pensaerniaeth drefol hanesyddol
- Taith Gerdded y Gamlas / manau agored
- Parc Sglefrio
- Parc Dolerw – digwyddiadau
- Neuadd Farchnad Glanhafren

Adborth Allweddol

- Dyweddd 58.5% nad oedd cyfleusterau digonol yn y Drenewydd ar gyfer twristiaid.

Syniadau Ar Gyfer Y Dyfodol

- Mwy o ffeiriau / gwyliau Celfyddydol / Cerddoriaeth
- Dathlu ffigurau hanesyddol lleol
- Digwyddiadau sy'n canolbwyntio ar y teulu
- Taflenni / arwyddion gwell
- Gwell toiledau cyhoeddus
- Parc antur
- Hyrwyddo parcio ceir am ddim
- Atyniadau pob tywydd: wal ddringo dan do, llawr sglefrio iâ, chwarae meddal mawr, pwll nofio wedi'i ailwampio
- Byddai geodome gwydr mawr gyda gweithgareddau dan do a golygfeydd hyfryd, yn denu pobl leol ac ymwelwyr
- Defnyddio'r Afon ar gyfer twristiaeth - yn enwedig ar gyfer beicwyr - gwell llwybrau beicio, caffi
- Chwaraeon Beicio. Y Drenewydd yn cael ei defnyddio fel man cychwyn a gorffen.
- Model llyn cychod yn y parc / cychod rhwyfo ar yr afon
- Y Twmpath - potensial gwych ar gyfer digwyddiadau awyr agored
- Rhentu beiciau trydan
- Clos y Santes Fair - rhoi cyhoeddusrwydd a'r wybodaeth sydd eu hangen
- Hwb Treftadaeth Ddiwylliannol – Dewi Sant
- Santes Fair - amgueddfa Robert Owen o'r radd flaenaf
- Canolfan gynadledda / neuadd ar gyfer digwyddiadau

Sut y Byddwn yn Mynd i'r Afael â'r Materion?

Twristiaeth, Diwylliant & Atyniadau: Polisiau cynllunio

Defnyddia'r Cyngor Tref y Polisiau hyn wrth ymateb i ymgynghoriadau ynghylch ceisiadau cynllunio lleol. Os cânt eu mabwysiadu fel Canllawiau Cynllunio Atodol byddant hefyd yn cael eu defnyddio gan Gyngor Sir Powys wrth asesu ceisiadau cynllunio.

Rhif.	POLISIÂU	LLEOLIADAU A AWGRYMIR? (lle bo hynny'n berthnasol):
T-a	<p>Cefnoga'r Cynllun Lle y cynigion datblygu sy'n mynd ati i annog twristiaeth yn y Drenewydd a Llanwchaearn gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwestai a llety rhent gwyliau (yn enwedig lle maen nhw'n ailddefnyddio'r presennol • Adeiladau a darparu ar gyfer teuluoedd). • Cyfleusterau sy'n hyrwyddo'r celfyddydau, diwylliant a'n treftadaeth ddiwydiannol a Chymraeg. • Lleoliadau newydd sy'n darparu ar gyfer cerddoriaeth, digwyddiadau, chwaraeon a hamdden • Canolfan Gwybodaeth / Adnoddau Twristiaeth Newydd (Lleoliad Glan yr Afon). • Atgyweirio sensitif, adfer a gwarchod cynaliadwy Camlas Maldwyn yn ôl i'r dref (y tu hwnt i Freestone Lock), a fydd yn helpu i hyrwyddo'r gamlas fel ased twristiaeth a llwybr hamdden pwysig (adnodd aml-swyddogaeth) (gweler Atodiad - Map: Ardaloedd Cymeriad – Mathau o Ddatblygiad) • Llogi offer chwaraeon a hamdden. • Cyfeirio gwell i dwristiaid i leoliadau, manau agored a gweithgareddau (Gweler TC6). 	
CA-a	<p>Ni fydd datblygiad sy'n cynnwys colli atyniadau allweddol (gweler y rhestr) yn cael ei gefnogi oni bai nad yw'r defnydd cyfredol neu flaenorol yn ddichonadwy bellach wedi'i ddangos gan dystiolaeth ariannol a marchnata dros gyfnod o 6 mis.</p>	<p>Atyniadau allweddol yn cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Amgueddfa Robert Owen, • Amgueddfa Tecstilau, • Hafren (Theatr), • Oriel Davies Art Gallery, • Canolfan Hamdden, • Pensaerniaeth drefol hanesyddol, • Cyhoeddwyd dros 20 o lwybrau cerdded (Cerdded y Drenewydd),

		<ul style="list-style-type: none"> • Yr Afon Hafren a Ffordd Haften, • Llwybr y Gamlas, • Parc Dolerw, • Parc Sglefrio, • Lôn fowlio, • Rheilffordd Fach, • Neuadd Farchnad Glanhafren, • Gwarchodfa Natur Pwll Penarth, • Ystafelloedd Dianc, • Trac Pwmp BMX, • Llwybr Beicio Mynydd, • Llwybrau Treftadaeth y Dref • Lleoliad Glan yr Afon (mewn datblygiad) • Canolfan Gweithgareddau Rhiw Trehafren (mewn datblygiad)
CA-b	Cefnogir datblygiadau sy'n hwyluso darparu digwyddiadau ac atyniadau yn y Drenewydd.	Digwyddiadau allweddol: <ul style="list-style-type: none"> • Rhedeg yn y Parc, • Carnifal, • Gŵyl Awyr Agored • Gŵyl Fwyd, • Arddangosfa Tân Gwyllt, • Troi'r Golau Nadolig Ymlaen, Cystadleuaeth Awyr Agored Bandiau Gorymdeithio.

Twristiaeth, Diwylliant & Atyniadau: Prosiectau / Gweithredoedd

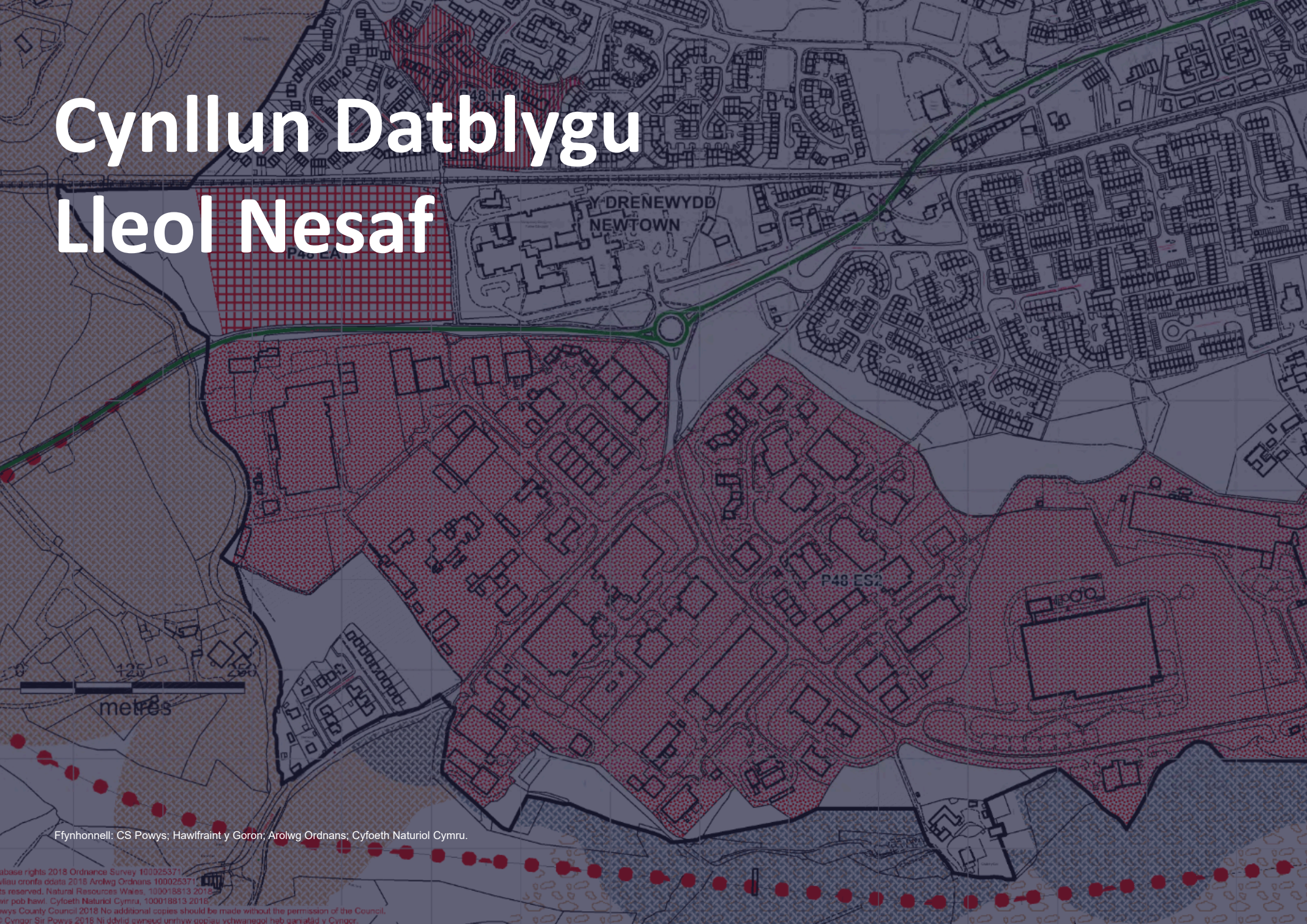
Rôl y Cyngor Tref: (D) = Cyflawni, (E) = Galluogi eraill i gyflawni a (I) = Dylanwadu eraill i gyflawni.

Rhif.	PROSIECT / GWEITHRED	Graddfa Amser Nifer o flynyddoedd i gwblhau S – hyd at 3 M – hyd at 7 L – hyd at 15	Cydweithredwyr a Awgrymir
T1	Sefydlu brand a hunaniaeth unigryw ar gyfer y Drenewydd; “Darganfod Y Drenewydd”.	S	Cyngor Tref (D), CSP, Twristiaeth Canolbarth Cymru

T2	<p>Datblygu a hyrwyddo calendr o ddigwyddiadau trwy gydol y flwyddyn gyda gweithgareddau dan do ac awyr agored:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymgorffori ac ychwanegu at y digwyddiadau blynyddol a restrir yn CA-b a • Gweithio gyda phartneriaid sydd wedi eu rhestru ym Mhrosiect CA4 • Mynd i'r afael ag unrhyw ofynion seilwaith digwyddiadau. 	M	Gweler prosiect CA4
T3	Nodi partneriaid a chyllid i gefnogi gwella'r cynnig o lety yn y dref (gweler prosiect BL2).	M	Cyngor Tref (E), CSP, Busnesau Twristiaeth
T4	Cyflawni camau gweithredu yng nghynllun twristiaeth "Dod o Hyd i Lwybr Newydd" tan 2024, adolygu a diweddarau'r cynllun.	M	Cyngor Tref (D), CSP, Busnesau Twristiaeth, Sector Gwirfoddol / PAVO.
T5	<p>Cynnydd gyda champau nesaf Dogfen Cychwyn Prosiect Cyngor Tref ar gyfer adfer y gamlas yn ôl i'r dref gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gosod pwyntiau mynediad canŵ • Atgyweirio Cwt Clo Dolfor • Ceisio partneriaid a chyllid • Cynnal astudiaeth dichonolrwydd • Adnabod lleoliad addas ar gyfer basn terfynell newydd • Os bydd Adferiad yn mynd yn ei flaen, ystyriwch adeiledd eiconig fel atyniad i dwristiaid tebyg i olwyn y Falkirk 	L	Cyngor Tref (D,E), Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon, Partneriaeth Camlas Trefaldwyn, Cyfoeth Naturiol Cymru, Ymddiriedolaeth Adfer Dyfrffordd Maldwyn, Ceidwaid Afon Hafren
T6	Adnabod partneriaid a chyllid ar gyfer gwell arwyddion o ganol y dref i lwybr y gamlas ac arwyddion darluniadol sy'n hyrwyddo'r dreftadaeth, ar hyd hen lwybr y gamlas. (cysylltiadau gyda Phrosiect AT11).	S	Cymdeithas Ddinesig, Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afon
T7	Datblygu Hwb Gweithgareddau yn Rhiw Trehafren. I ategu cyfleusterau Llwybr Beicio Mynydd a Thrac Pwmp BMX gerllaw, gyda datblygu mentrau llogi canŵ a beic, ynghyd â chyfleoedd hyfforddi, datblygu waliau dringo, hamdden ieuencid a theulu, cyrchfan i dwristiaid, gyda lluniaeth a chyfleusterau llesiant ar gael ar y safle, gyda man diogel cyfansawdd ar gyfer timau cynnal a chadw a maes parcio i ymwelwyr.	M	Agor y Drenewydd a phartneriaid eto i'w penderfynu

CA1	Cynyddu ystod yr atyniadau ar gyfer pobl ifanc / pobl ifanc: (llinell zip, parc trampolîn, parc dŵr, waliau dringo) (gweler Tystiolaeth Ategol: Sylwadau Cymunedol) (Cysylltiadau gyda phrosiect CF3).	L	Cyngor Tref (E), Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach, Magik Incorporated, CSP, Sector Gwirfoddol d/o PAVO
CA2	Gwella atyniadau ar gyfer grwpiau oedran arall: (canolfan feddal / chwarae dan do, gwell rheilffordd fach ac ati) (gweler Tystiolaeth Ategol: Sylwadau Cymunedol) (Cysylltiadau gyda phrosiect CF3).	M	Cyngor Tref (E), Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach, Magik Incorporated, CSP, Sector Gwirfoddol d/o PAVO
CA3	Datblygu mwy o atyniadau pob tywydd, yn enwedig y rhai sy'n defnyddio adeiladau presennol. (gweler Tystiolaeth Ategol: Sylwadau Cymunedol)	M	Cyngor Tref (E), Sector Busnes fesul y Siambr Fasnach, Magik Incorporated, CSP, Sector Gwirfoddol d/o PAVO
CA4	Cynyddu nifer ac ystod y digwyddiadau rheolaidd i hwyluso'r defnydd o'r dref, parc, camlas ac afon ar gyfer pobl leol a thwristiaeth - e.e. hyfforddiant beicio / rasio, digwyddiadau cerddoriaeth / celfyddydau (cysylltiadau â Phrosiect AT13). (gweler Tystiolaeth Ategol: Sylwadau Cymunedol)	M	Cyngor Tref (E), Agor y Drenewydd, Cerdded y Drenewydd, Ceidwaid Afon Hafren, Beicio Cymru, Sgowtiaid, Padlwyr y Drenewydd, Oriel Davies, Clwb Garddio'r Drenewydd, Clwb Rotari, Gŵyl Fwyd CIC, Carnifal y Drenewydd, Wales GB Rally, Silver Band, Gŵyl Gregynog, Magik Incorporated, Alliance Theatre, Celf Eich Iechyd.

Cynllun Datblygu Lleol Nesaf

Ffynhonnell: CS Powys; Hawlfraint y Goron; Arolwg Ordnans; Cyfoeth Naturiol Cymru.

Cynllun Datblygu Lleol Nesaf

Bydd yr eitemau hyn yn cael eu cyflwyno i Gyngor Sir Powys i'w hystyried ar gyfer y CDLI nesaf.

1. Adolygiad o Ffiniau'r Dref (maint)

Ystyriwch gynyddu maint ffin yr anheddiad fel sy'n gweddu i statws y dref fel rhan o "ardal dwf rhanbarthol" i Gymru'r Dyfodol – y Cynllun Cenedlaethol 2040 Llywodraeth Cymru 2040. Mae ehangu yn bosibl, er enghraifft, lle mae tir yn bodoli rhwng y ffin bresennol a'r ffordd osgoi newydd.

2. Canolfan y Dref a Thai

Ystyriwch ddulliau o ganiatáu newid defnydd i eiddo preswyl, ar gyfer eiddo gwag yng nghanol y dref, er mwyn lliniaru effeithiau'r dirywiad mewn manwerthu ar y stryd fawr ac effaith y pandemig covid-19.

3. Cynhwysiant a Hygyrchedd

Mae cydnabyddiaeth gynyddol yn y polisi cynllunio y gall dyluniad yr amgylchedd adeiledig gael effeithiau ar iechyd. Er enghraifft, mae Polisi Cynllunio Cymru bellach yn ei gwneud yn ofynnol i Asesiadau Effaith Iechyd gael eu cynnal yn y cam CDLI, ac felly bydd angen hyn ar gyfer y CDLI nesaf.

Parthed. Hygyrchedd - Ystyriwch ddiffiniad ehangach na pholisi cyfredol y CDLI DM13 (7) sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddatblygiadau arfaethedig fod yn 'gynhwysol i bawb, gan wneud darpariaeth lawn ar gyfer pobl ag anableddau. Ystyriwch gynhwysiant, heb fod yn gyfyngedig i'r anabl yn gorfforol. Er enghraifft, anghenion yr henoed, pobl sy'n byw gyda dementia a'r rhai â cholled synhwyrdd. Mae cyfleoedd i weithio ar hyn gyda Grwpiau sy'n Gyfeillgar i Dementia a Powys Hygyrch.

4. Egni

Gofyn bod datblygiadau newydd yn ymgorffori pwyntiau gwefrio trydan ar gyfer eiddo sydd â pharcio oddi ar y stryd

5. Mannau Agored o Bwys i'r Gymuned

Amlygodd y gymuned sawl man agored i fod o werth ar gyfer hamdden a llesiant (Atodiad: Mannau Agored o Bwysigrwydd i'r Gymuned). Mae mwyafrif y rhai a restrir eisoes

yn ymddangos yn Asesiad Mannau Agored (OSA) cyfredol CS Powys. Nid yw'r canlynol wedi'u cynnwys yn yr OSA a bwriedir eu cyflwyno i GS Powys i'w hystyried fel rhan o'r Asesiad Mannau Agored nesaf - Prosiect OS-1

I'w Ystyried yn yr Asesiad Mannau Agored nesaf – (gweler yr Atodiad: Safleoedd a Awgrymir ar gyfer y Map Asesu Mannau Agored Nesaf)

- 1. Coedwigoedd Porthouse, Llanllwchaearn
- 2. Trin Gardd Gymunedol
- 3. Lle gwyrdd rhwng ystad Maesyrhandir ac Ystad Ddiwydiannol Mochdre (de o 18 ar fap OSA)
- 4. Mewnlenni i'r de o Ffordd Brimmon (tir yn Severn Hts)
- 5. Y tir sy'n cynnwys yr is-orsaf drydan rhwng cylchdro Mochdre a Lôn Mochdre ynghyd â rhannau i'r gorllewin o ysgol gynradd Maesyrhandir a gynigiwyd fel coridor gwyrdd / safle rhandir posib.
- 6. Coedwig i'r dwyrain o'r tŷ pwmpio (yn ardal y Gamlas, fel y

nodir ar fap Archwilio Mannau Agored)

- 7. Y gofod rhwng Clos Brimmon a Meadow View.
- 8. Lle gwyrdd bach yng Nghae Cymric, wedi ei ffinio gan dai ac Is Heol y Gamlas.
- 9. Tir rhwng Ystad Ddiwydiannol Mochdre (Heol Ashley) a Black Hall Hill (i'r de o rif. 15 ar fap OSA).

6. Sefydlu gofyniad i ddatblygwyr pob safle tai lluosog weithio gyda'r gymuned i gynhyrchu briff dylunio.

7. Tir i'r dwyrain o Dolfor Rd ac i'r gogledd o Milford Road, wedi'u nodi fel safle tai posib. Y ddau y tu allan i ffin cyfredol yr anheddiad. Ystyriwch fel safleoedd ymgeisydd yn y CDLI nesaf.

8. Maes parcio drws nesaf I Glan yr Afon / Pont Halfpenny – os yw wedi'i glustnodi ar hyn o bryd ar gyfer datblygu tai, newid i barcio yn y CDLI nesaf.

Cyfeirnodau

1. Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2011) Cyfrifiad
2. Darnau o Gyngor Tref y Drenewydd a Llanllwchaearn (2019), Darganfod Llwybr Newydd
3. Gwefan Deall Llefydd Cymraeg, <http://uwp.uksouth.cloudapp.azure.com/en/home/>
4. Llywodraeth Cymru (Hyd 2020), Adluniad COVID-19: Heriau a Blaenoriaethau
5. Llywodraeth Cymru (2020), Adeiladau Llefydd Gwell: System Cynllunio yn Cyflwyno Dyfodol Cadarn a Mwy Disglair.
6. CS Powys (2020), Deall Effaith Covid-19 ym Mhowys (Fersiwn Cymraeg) <https://sway.office.com/UHOXMtrYoviWADLB>
7. Cymorth Cynllunio Cymru, www.placeplans.org.uk
8. Gwefan CS Powys (2020), CCLI – Canllaw Cynllunio Atodol
9. Llywodraeth Cymru (2021), Polisi Cynllunio Cymru Rhifyn 11.
10. Llywodraeth Cymru (2021) Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040
11. Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus Powys (2018), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – Adborth Ymrwymiad
12. Anabledd Cymru (2010) Cynllunio ar gyfer Mynediad Cynhwysol yng Nghymru: Arweinlyfr Canllaw Ymarfer Da
13. Cyngor Sir Powys (2020), Cofrestr Tai Cyffredin Powys
14. Cynllun Datblygu Lleol Powys
15. Canolfan Ar Gyfer Trefi (2020). Effaith Pandemig COVID-19 Ar Ein Trefi a Dinasoedd
16. Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2011) Cyfrifiad d/o CS Powys “Prif Ystadegau y Drenewydd & Llanllwchaearn”
17. Banc Gwybodaeth Llesiant CS Powys (Ardal y Drenewydd yn cynnwys Churchstoke, Dolforwyn & Ceri) <https://en.powys.gov.uk/article/5800/Wellbeing-Information-Bank>
18. CS Powys (2020) COVID-19 Amcangyfrifon effaith ac adferiad diwydiannau Powys
19. CS Powys (2020), #SupportLocalPowys gyda threfi diogel a gwydn
20. Edge Foundation (2020). Effaith Covid-19 ar Addysg: tystiolaeth ar effeithiau cynnar y cyfnod clo.
21. Gwefan Canolfan Cymru ar gyfer Polisi Cyhoeddus, <https://www.wcpp.org.uk/commentary/what-will-brexite-mean-for-wales/>
22. Cyngor Sir Powys (2017). Ffynhonnell Data: Trosedd – Heddlu Dyfed Powys 2015/16; Tlodi Tanwydd – Llywodraeth Cymru; Incwm Cartref – ONS; Gofal Cartref – CS Powys; Sylwadau – PSB Digwyddiadau Ymrwymadau Llesiant; Holl ddata arall – 2011 Consensws, ONS.
23. Bwrdd Partneriaeth Ardal Powys (PRPB) (Awst 2020), Rhaglen Llesiant Gogledd Powys, <http://www.powyswellbeing.wales/>
24. <https://ukcrimestats.com/Neighbourhood/1163>
25. CS Powys (2018), Cynllun Datblygu Lleol Powys, Asesiad Mannau Agored, V2
26. The Land Trust (2017), Gwerth Cudd Ein Mannau Gwyrdd

Cyfeirnodau

27. Y Drenewydd Agored (2019), “Prosiect Cerdded y Drenewydd” (Adroddiad Drafft)
28. CS Powys (2020), #SupportLocalPowys gyda threfi diogel a gwydn
29. Cyfoeth Naturiol Cymru, Map Aseiad Risg Llifogydd Cymru
<https://naturalresources.wales/floodriskmap?lang=en>
30. State of Nature Partnership (2019), Adroddiad State of Nature
31. Glasu (2012), Astudiaeth Dichonolrwydd Stryd Fawr Powys
32. Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus Powys (2018) Tuag at 2040: Cynllun Llesiant Powys
33. Cyfoeth Naturiol Cymru, Cyflwyniad i Reolaeth Cynladwy o Adnoddau Naturiol

Rhestr o Afodiadau

1. Map: Wardiau Cyngor Tref y Drenewydd a Llanllwchaearn, MSOAs a LSOAs
2. Map: Ardal Gadwraeth ac Adeiladau Rhestredig - Penygloddfa
3. Map: Ardal Gadwraeth ac Adeiladau Rhestredig – Canol Tref
4. Rhestr o Adeiladau o Bwysigrwydd I’r Gymuned
5. Map: Ardaloedd o Gymeriad
6. Map: Ardaloedd o Gymeriad – Mathau o Ddatblygiad
7. Trosolwg o Arolygon Cymeriad
8. Adeiladau Gwag ac Adeiladau Sydd Wrth Risg
9. Map: Safleoedd Tai – Awgrymiadau Cymunedol
10. Safleoedd Tai I’w Cymryd Ymlaen
11. Map: Cyfleusterau Cymunedol
12. Map: Mannau Agored ac Archwiliad Ardaloedd Chwarae (Gweler y Dystiolaeth Ategol am nodiadau cysylltiedig)
13. Mannau Agored o Bwysigrwydd i’r Gymuned
14. Map: Safleoedd a Awgrymir Ar Gyfer Asesiad Mannau Agored Nesaf
15. Map: Llwybrau Cerdded, Llwybrau Beicio ac Archwiliad Rheseli Beic (Gweler y Dystiolaeth Ategol am nodiadau cysylltiedig)
16. Rhestr o Ddogfennau Tystiolaeth Ategol